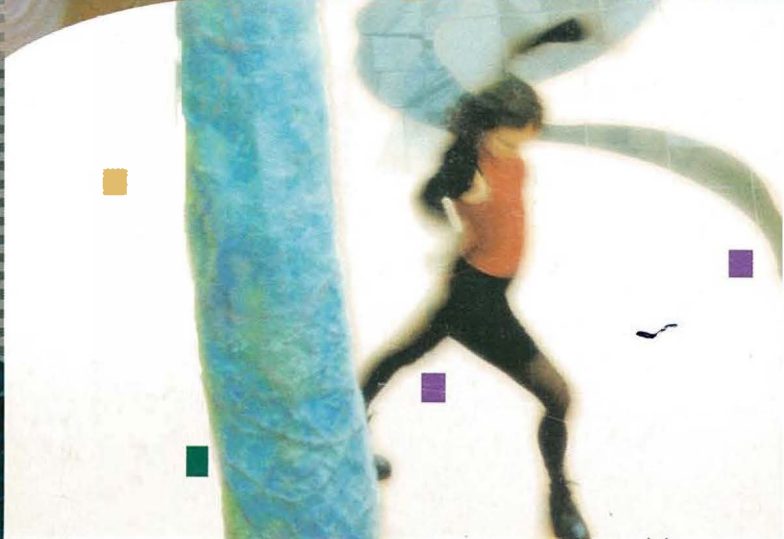
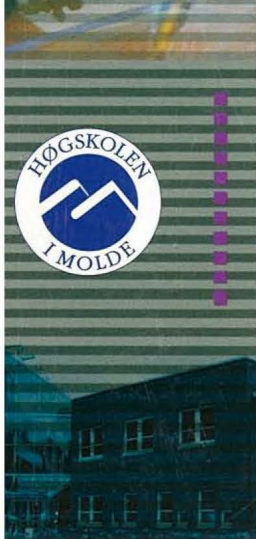

Studiehandbok 2001/02

Høgskolen i Molde

Forord

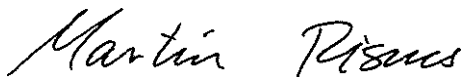
Kjære student!

Studiehåndboken er et hjelpemiddel for deg som nå er opptatt som student eller som planlegger å gjennomføre utdanning ved Høgskolen i Molde. Den sentrale delen er en fullstendig oversikt over studieplaner med fagbeskrivelser for de enkelte fag. Samtidig gir boken praktiske opplysninger, påminnelser og rettleiding for din nye tilværelse som student. Les gjerne boken fra perm til perm. Husk å ta den fram igjen etter hvert som du får behov for mere detaljer om de studieplaner og regler som gjelder ved høgskolen. Det er ditt eget ansvar at du tilegner deg den informasjonen som studiehåndboken gir.

Å være student er ikke bare hardt arbeid for å kvalifisere deg for et framtidig yrke. Studietiden gir deg først og fremst anledning til personlig modning og vekst med utvikling av egne evner og interesser i et fruktbart fellesskap med studenter og ansatte. Jeg ønsker at du skal kunne se tilbake på studietiden i Molde med glede og gode minner.

Lykke til med studiene.

Med vennlig hilsen

Martin Risnes
rektor

LEONARDO - jobbpraksis i en utenlandsk bedrift	95
Studieprogram for utenlandske ERASMUS/ NORDPLUS-studenter i Molde	95
UNDERVISNING OG EKSAMEN	96
STUDIEFASILITETER	100
Bibliotek.....	100
IT-senteret	101
Kopiering	102
Lesesaler	102
KURSOVERSIKT	103
Administrative kurs	104
Akvakulturskurs.....	109
Bedriftsøkonomiske kurs	116
Informatikk-kurs.....	129
Juridiske kurs	144
Logistikk-kurs	149
Matematiske kurs.....	162
Revisjonskurs.....	168
Språkkurs	172
Statsvitenskapelige kurs.....	177
Samfunnsøkonomiske kurs	182
Transportkurs	187
STUDENTVELFERD.....	197
Studentorganisasjonen	197
Studentsamskipnaden for Romsdal og Nordmøre.....	201
Statens lånekasse for utdanning.....	203
REGLEMENT OG RETNINGSLINJER	204
Forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til universitet og høgskoler.....	204
Retningslinjer for opptak av privatister/deltidsstudenter.....	207
Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Molde.....	209
Prosedyre for klage over karakterfastsetting ved eksamen.....	215
Retningslinjer ved søknad om å fravike studieplanen ved instituttene for informatikk, økonomi og samfunnsfag	216
Forskrift om krav til bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved universiteter og høgskoler	217
REGISTER, FAGOMRÅDER	220
Alfabetisk kursregister.....	224

Høgskolen i Molde er bygd opp med en struktur der styret er det øverste beslutningsorgan. Styret har ansvaret for den faglige virksomheten innen utdanning og forskning. Styret er sammensatt av valgte representanter blant de ansatte og studentene, samt eksterne representanter oppnevnt av departementet. Høgskolen i Molde har fire institutter: Institutt for økonomi (IFØ), Institutt for informatikk (IFI), Institutt for samfunnsfag (IFØ) og Institutt for helsefag (HF).

Instituttene blir ledet av valgte organ der studentene har sine representanter. Studentene er ellers representert i råd og utvalg som arbeider med faglige spørsmål.

Den faglige leder for høgskolen er rektor som blir valgt av tilsatte og studenter.

Den administrative leder er høgskoledirektøren.

NB! En forutsetning for igangsetting av de ulike studietilbud presentert i denne studiehåndboka, er at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter.

YRKES- OG STUDIEKOMPETANSE

Studiene ved Høgskolen i Molde gir både studie- og yrkeskompetanse. Høgskolen tilbyr studier fra 1 til 5 års varighet.

De flerårige studiene kan stå som selvstendige utdanninger rettet inn mot spesielle yrker.

Samtlige studier ved høgskolen kan benyttes som grunnlag for videre studier ved andre høgskoler og universitet både i Norge og i utlandet.

Under omtalen av de ulike studier finner man nærmere orientering om hvilke studie- og yrkeskompetanse de enkelte studier gir.

Cand.mag.-grad ved Høgskolen i Molde

Cand.mag.-graden kan tildeles på grunnlag av eksamener og prøver fra universiteter og høgskoler. Oppnådd cand.mag.-grad gir uttelling ved tilsetning i mange ulike yrker, og kan også ha lønnsmessig betydning.

Normert studietid for Cand.mag.-graden er fire år. Graden må inneholde ett studium/fag av minst 1 års varighet, og et annet studium/fag av minst 1 1/2 års varighet. Minste selvstendige enhet må normalt være på minst 1/2 år. Vi viser ellers til cand.mag.-reglementet bak i studiehandboka.

Ulike studier kan kombineres i en cand.mag.-grad., men studier med delvis samme innhold kan ikke gi full uttelling i graden.

Alle studier ved Høgskolen i Molde kan inngå som en del av cand.mag.-graden. Alle studier teller fullt ut etter den varighet studiet har.

Under omtalen av de ulike studier har vi satt opp en del eksempler på anbefalte studiekombinasjoner fram til en cand.mag.-grad.

Det er imidlertid ingen krav til hvilke typer studier som kan kombineres i en cand.mag.-grad. Studiene kan derfor kombineres ut fra den enkelte students interesser.

STUDIENE VED HØGSKOLEN I MOLDE

Nedenfor følger en oversikt over de studier som blir tilbudt ved Høgskolen i Molde. På de følgende sidene finner vi en nærmere beskrivelse av studiene.

Studier ved Institutt for økonomi, Institutt for informatikk og Institutt for samfunnsfag:

Informatikk og matematikk:

- 3-årig studium i informatikk
- Cand.mag.-grad informatikk/matematikk
- Cand.mag.-grad informatikk/logistikk
- Cand. scient.-studium i informatikk/logistikk
- 1-årig studium i informatikk
- 1-årig studium i matematikk

Transportøkonomi og logistikk:

- 3-årig studium i transportøkonomi og logistikk
- 1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning
- 1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse
- 2-årig mastergradsstudium i logistikk

Økonomi:

- 3-årig studium i økonomi og administrasjon
- 1-årig påbyggingsstudium i revisjon
- 1-årig studium i bedriftsøkonomi
- 1-årig påbyggingsstudium i finansiell styring
- 2-årig studium i akvakultur og økonomi

Samfunnsfag:

- Grunnfag statsvitenskap
- Mellomfagstillegg i statsvitenskap
- Mellomfagstillegg i offentlig administrasjon
- 1/2-årig studium i forvaltnings- og arbeidsrett
- 1-årig påbyggingsstudium i kunnskap, teknologi og innovasjon
- Examen philosophicum

Studier ved Institutt for helsefag:

3-årig grunnutdanning i sykepleie opptak 2 ganger i året både januar og august - praksisstudier i Molde og Kristiansund.

3-årig grunnutdanning i vernepleie (i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag). Først studentopptak skjedde høsten 1996, siden er det tatt opp studenter høsten 1998 og høsten 1999. Det vil bli tatt opp et nytt studentkull høsten 2001. Høgskolen i Molde arbeider med sikte på å få etablert studiet som et fast tilbud i Molde.

2-årig videreutdanning i psykisk helsearbeid - deltidsstudium i Molde og i Ålesund. Studentopptak hvert andre år, neste gang høsten 2002.

2-årig videreutdanning i aldring og eldreomsorg - deltidsstudium i Kristiansund. Opptak hvert andre år, neste gang høsten 2002.

4,5-årig grunnutdanning i sykepleie – deltidsstudium i Kristiansund. Første opptak var høsten 1998. Studiet har blitt et fast tilbud fra høsten 2000, med opptak annet hvert år (høst). Neste opptak er høsten 2002.

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

Oppbygging av studiene

Studiene ved Høgskolen i Molde er bygget opp etter kursprinsippet. Hvert kurs gir vektall etter arbeidsbyrde. Arbeidsbyrden for ett semester blir regnet til 10 vektall, slik at normal arbeidsbelastning i løpet av et studieår vil være 20 vektall. Kursene kan strekke seg over ett eller flere semestre.

Forbehold om endring i studieplanene

Høgskolen i Molde ønsker til enhver tid å kunne tilby målrettede studier på høyt faglig nivå innen områdene økonomi, informatikk, samfunnsfag og helsefag. Fagplanene for de eksisterende studietilbud blir derfor med jevne mellomrom revidert

INFORMATIKKSTUDIET

Informatikk inngår som et sentralt verktøy i mange fag, i tillegg til å være et fag i seg selv. Selve innholdet i faget er under rivende utvikling. Det gjelder både det teknologiske grunnlaget og hvordan informatikk brukes i samfunnet. Utviklingen av informatikk generelt og anvendelsene innen kommunikasjon spesielt, er den dominerende drivkraften i de store endringene i samfunnet som vi opplever så sterkt i vår tid. Nye næringer oppstår og gamle forsvinner. I takt med det oppstår nye yrker og jobbmuligheter. Dette er i seg selv en utfordring for den som søker utdanning. Men i den grad noe kan sies sikkert om fremtiden, kan vi ta for gitt at det vil være et stort behov for kompetanse innen IT. Akkurat hva slags yrker og hvordan jobbmulighetene vil utvikle seg, er det derimot vanskelig å forutsi. Derimot vet vi at IT-faget vil utvikles og endres. Den som satser på IT, må også satse på livslang læring. Det viktigste med en utdanning må derfor være å gi et godt fundament for videre læring og tilegnelse av ny kunnskap. Dette er grunntanken bak studietilbudet i informatikk.

Studiet søkes da også av kandidater med svært ulik bakgrunn og interesse. I tråd med dette er studietilbudet ved Høgskolen i Molde et studium med stor frihet for studenten i valg av fagsammensetning. Høgskolen har også utviklet tre spesielle studieløp med spesifikke karriereretninger som siktemål, nemlig Systemutvikling, Nettsystemer og Informasjonsbehandling med økonomi. Vi omtaler disse tre spesielle studieløpene i det følgende som studieretninger. Hver slik studieretning er tilordnet et sett kurs som vi omtaler som en studieretningsgruppe. For å få godkjent studiet som en spesialisering, må studenten velge en betydelig del av kursene fra en slik gruppe.

Det treårige informatikkstudiet (med eller uten spesialisering) sammen med ett års videre studier i et annet fagområde, gir en regional cand.mag.-grad. En slik grad gir grunnlag for opptak til en mastergradsutdanning ved University of Pittsburgh i USA. I tillegg tilbyr høgskolen 2 cand.mag.-grader i informatikk/matematikk og informatikk/logistikk som begge er tilpasset opptakskravene som Universitetet i Bergen stiller for opptak til cand.scien.t-studiet.

Høgskolen i Molde har som en prøveordning, fått anledning til å tilby en mastergrad i logistikk der opptaket skjer direkte på grunnlag av gjennomført grunnstudium på 3 år i informatikk.

De forskjellige sammenhengene mellom studieretninger og videreutdanningene er illustrert i figuren på neste side.

SYSTEMUTVIKLING Høgskolekandidat, 3 år	
NETTSYSTEMER Høgskolekandidat, 3 år	
INFORMASJONSBEHANDLING Høgskolekandidat, 3 år	
INFORMATIKK (GENERELT) Høgskolekandidat, 3 år	
INFORMATIKK / MATEMATIKK eller INFORM/ LOGISTIKK, cand.mag. 3.5-4 år	Cand.scient. v. Univ. i Bergen, 1,5 år
Cand.mag. med 3-ÅRIG INFORMATIKK	Master of science v. Univ. of Pittsburgh 1,5 år
Høgskolekandidat, 3 år	Master logistikk HSM, 2 år

(Graddssystemet ved høgskoler og universiteter er i ferd med å endres slik at en mer internasjonal mastergrad vil erstatte hovedfag og cand.scient-graden ved universitetene.)

Grunnstudiet i informatikk tilbys som et generelt 3-årig studium og i tillegg 3 spesifikke studieretninger. Hver av studieretningene er omtalt særskilt i det følgende. Som poengtert ovenfor, er informatikk et fagfelt i rask utvikling. For å sikre kvaliteten på studiet vil både studieplanen og de enkelte kursene være under stadig forandring. Det kan derfor bli foretatt nødvendige endringer i løpet av studiet

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Flere av kursene ved høyskolen krever kunnskaper i matematikk. Kurset Mk101 Innføring i matematikk er derfor en forutsetning for mange kurs. Undervisningen i Mk101 bygger på forkunnskaper tilsvarende to år matematikk (2MY) fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94 eller to år matematikk fra allmennfaglig studieretning (2MN/2MS) etter gammel ordning. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, bør sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.

NB! Høyskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.

Høyskolen tilbyr også studenter med svake forkunnskaper i matematikk å følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MY fra videregående skole.

Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten, kan ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Høyskolen gjør oppmerksom på at dette kan gjøre det vanskeligere å følge normal studieprogresjon. Studenter med akseptable forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.

Selv om gode kunnskaper i matematikk er nyttige og også nødvendig for noen av studieretningene, er det mulig å gjennomføre et studium i informatikk uten bakgrunnskunnskap i matematikk.

Mye av pensumlitteraturen er på engelsk. Gode engelskkunnskaper er derfor en fordel.

Vitnemål og studieretninger

For å få vitnemål fra informatikkstudiet må studenten ha bestått eksamen i 60 vektall som er normen for et treårig studium. **Av de 60 vektallene må minst 36 være innen informatikk.** Vitnemålet kan utformes slik at det forteller hvilken studieretning eller spesialisering studenten har valgt. For å få et vitnemål med spesifisert studieretning, må studenten ha bestått eksamen i et gitt antall vektall innen settet av kurs som er definert for studieretningen. Et slikt sett med kurs omtales som en studieretningsgruppe. I tillegg kan noen kurs være obligatorisk for studieretningen.

NB! Merk at In102 Grunnkurs i databehandling ikke teller som informatikkfag i denne sammenheng.

De enkelte kursene

Hvert kurs er beskrevet med vektall. Normen er at studenten skal ta eksamen i 20 vektall hvert studieår. Vekttallene er ment å beskrive arbeidsmengden i kursene. Hvert kurs er beskrevet med hva slags kunnskap kurset bygger på. I kurskatalogen er det også beskrevet hvilke andre kurs som *må* være *bestått* for at et gitt kurs kan følges.

Kursene In105 Menneske-maskin kommunikasjon og In150 Programmering er obligatoriske for informatikkstudiet. Disse kursene tas normalt i 1. semester i studiet.

Fagene i studieretningsgruppen bestemmer profilen på en spesialisering. Kurs som er nødvendige forutsetninger for å følge disse kursene, er oppført som obligatoriske på den aktuelle spesialiseringen.

Kurs som gis for et fåtall studenter, og kurs som ikke gis regelmessig, blir karakterisert som spesialemnner. Opplysninger om spesialemnner vil bli gitt særskilt.

Undervisningen er lagt opp med forelesninger, gruppeøvelser og prosjektarbeid. I dette arbeidet vil en benytte høgskolens dataanlegg som består av et stort antall moderne PC-er, arbeidsstasjoner og filtenere knyttet sammen i et nett. Samtlige maskiner er tilknyttet Internett. Programmering vil foregå i forskjellige programmeringsspråk. I flere av kursene vil en benytte standard programvare.

Kursene er under stadig endring samtidig som nye kurs kommer til etter hvert. Studieplanen vil derfor stadig være under vurdering og utprøving. Opplysningene som blir gitt for de enkelte kurs (bak i boken) vil derfor kunne endres i løpet av studietiden. For hvert kurs er det oppgitt aktuell litteratur. Dette er ikke alltid det samme som pensumlitteratur. Faktisk pensumlitteratur vil først bli oppgitt av faglærer ved kursstart, men den oppgitte litteraturen vil stort sett dekke pensum i faget, og gi et inntrykk av kursets innhold.

Informatikk (generelt)

(Høgskolekandidatstudium)

Informatikk er et meget variert fag, med et bredt spekter av jobbmuligheter. Faget er derfor interessant for studenter med ulik faglig bakgrunn fra videregående skole, og med forskjellige interesser. For å imøtekomme dette tilbyr Høgskolen i Molde et generelt høgskolekandidatstudium i informatikk, med kun to obligatoriske fag (8 vektall), In105 og In150. Ut over dette kan studenten velge fritt blant kurs innen informatikkfag, økonomi, språkfag, adferdsfag, m.m., men minst 36 vektall (inklusive de 8 obligatoriske) må være informatikkfag.

Obligatorisk kurs:

- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**
- **In150 Programmering**

Ingen studieretningsgruppe er angitt.

Et *eksempel* på et studieløp som kvalifiserer for et slikt vitnemål er vist nedenfor. Det presiseres at skissen til studieløp er et eksempel. Studenten kan fritt velge fagsammensetning etter interesse og forutsetninger så lenge sum vektall i informatikkfag er minst 36 vektall. Denne friheten gjør at det blir studentens eget ansvar å sette sammen et studieprogram som er tilpasset egne mål for framtidig yrkeskarriere.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In151 Programmerings- praksis	
	4	4	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
	4	4	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk002 Støttekurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	2
	1	Mk202 Diskret matematikk	2
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	In140 Systemering	
	2		
	Ad150 Organisasjon		
	4	4	2. år
	In240 Operativsystemer	In160 Videregående programmering	
	4	4	
	In136 Databaseprosjekt		
	2		
	In350 Dokument- behandling	In204 eHandelsystemer/ Lo205 Elektronisk handel	
	4	4	
	In230 Datamaskin- arkitektur	In270 Data- kommunikasjon	3. år
	4	4	
	Lo300 Innføring i logistikk	Bø200 Finansregnskap med analyse	2
	2	2	

Oppbygging av generelt høgskolekandidatstudium i informatikk

Systemutvikling (Høgskolekandidatstudium)

Dette studieløpet er innrettet mot studenter med interesse for program- og systemutvikling. Studiet er yrkesrettet og sikter inn mot arbeid i IT-avdelingene i offentlige og private virksomheter. Studiet er også et godt grunnlag for utdanning på hovedfags- og mastergradsnivå. Programutvikling og systemering er naturlige nok sentrale fagområder i studiet.

Følgende kurs er obligatoriske for å få vitnemål på studieretningen Systemutvikling:

- **Mk101 Innføring i matematikk**
- **Mk202 Diskret matematikk**
- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**
- **In140 Systemering**
- **In150 Programmering**
- **In160 Videregående programmering**
- **In212 Objektorientert utvikling**
- **In530 Prosjektoppgave**

Studieretningsgruppen for Systemutvikling inneholder følgende kurs:

- *In295 Algoritmer og datastrukturer*
- *In220 Grafisk databehandling*
- *In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk*
- *In601 Databaseapplikasjoner*

Minst 8 vektall må tas fra studieretningsgruppen.

Nedenfor slusses et eksempel på studieprogram som gir vitnemål med Systemutvikling som spesialisering.

NB! Det foreslåtte studieløpet er et eksempel på et mulig studieløp. Kurs som er oppført uten kursiv eller fet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum vektall i informatikkfag er minst 36 vektall.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In160 Videregående programmering	
	4	4	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
	4	4	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk202 Diskret matematikk	
	2	2	
	In212 Objektorientert utvikling	In140 Systemering	
	4	4	
	In240 Operativsystemer	<i>In295 Algoritmer og datastrukturer</i>	2. år
	4	4	
	In230 Datamaskin- arkitektur	In204 eHandelsystemer	
	4	4	
	<i>In330 Programmerings- språk og kompilator- teknikk</i>	In380 Robuste og sikre system	
	4	4	
	<i>In601 Database- applikasjoner</i>	In530 Prosjektoppgave	3. år
	4		

6

Oppbygging av studiet i Systemutvikling

Nettsystemer (Høgskolekandidatstudium)

Moderne dataanlegg krever driftspersonell med høy kompetanse. Inhomogene systemer med utstyr av mange typer, klient/tjener-konsept, samspill mellom flere operativsystemer, rask utvikling på utstyrssiden o.l., setter store krav til de som skal videreutvikle og vedlikeholde disse anleggene. Situasjonen er den samme på programvaresiden. For å utnytte organisasjonens data bedre, bygges det ut felles databasesystem som kan betjene brukerne gjennom terminaler eller personlige datamaskiner. Personell med slik kompetanse skal arbeide med å utvikle strategiplaner, koble sammen forskjellige systemer, konfigurere anleggene, installere programvare, bygge opp databaser, utvikle spesialfunksjoner og tilpasse programvare.

Studiet i Nettsystemer er rettet mot dette markedet, og er egnet for informatikkstudenter som ønsker et praktisk studium.

Følgende kurs er obligatoriske/nødvendige for å vitnemål på studieretningen Nettsystemer:

- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**
- **In113 Drift av PC-systemer**
- **In150 Programmering**
- **In160 Videregående programmering**
- **In520 Prosjektoppgave**

Studieretningsgruppen for Nettsystemer inneholder følgende kurs:

- *In380 Robuste og sikre systemer*
- *In240 Operativsystemer*
- *In230 Datamaskinarkitektur*
- *In270 Datakommunikasjon*

Minst 12 vektall må tas fra studieretningsgruppen.

Nedenfor angis et eksempel på et studieløp som vil gi vitnemål på studieretningen. NB! det foreslåtte studieløpet er et eksempel på et mulig studieløp. Kurs som er oppført uten kursiv eller fet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum vektall i informatikkfag er minst 36 vektall.

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In160 Videregående programmering	
	4	4	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
	4	4	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk202 Diskret matematikk	
	2	2	
	Ad150 Organisasjon	<i>In270 Data- kommunikasjon</i>	
	4	4	
	<i>In240 Operativsystemer</i>	In204 eHandelsystemer	2. år
	4	4	
	In113 Drift av PC- systemer	Bø101 Innføring i investeringsanalyse	
	2	2	
	<i>In230 Datamaskin- arkitektur</i>	<i>In380 Robuste og sikre systemer</i>	
	4	4	
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	In520 Prosjektoppgave	3. år
	2		
	Lo300 Innføring i logistikk		
	2		
	Lo510 Verdikjedeanalyse		
	2	6	
	<i>Oppbygging av studiet i nettsystemer</i>		

Informasjonsbehandling med økonomi (Høgskolekandidatstudium)

Studiet i informasjonsbehandling med økonomi egner seg godt for den som er interessert i både informatikk og økonomi. Det legges vekt på å oppnå forståelse for organisering og styring av informasjonsressursene i bedriften og hvordan IT kan benyttes for å oppnå strategiske mål. Studiet gir samtidig et godt fundament i bedriftsøkonomiske emner. Mange bedrifter og organisasjoner har behov for personer som både har en god forståelse for IT og en basiskunnskap innenfor et annet fagområde. Studiet vil derfor kvalifisere for et bredt spekter av jobber i næringsliv og forvaltning, f.eks. ulike støttefunksjoner ved innføring av informasjonssystem, deltakelse i eller ledelse av IT-prosjekt, og ulike koordineringsfunksjoner hvor IT er et sentralt verktøy. Studiet er mindre rettet mot programmering og de tekniske sidene ved IT enn de andre informatikkstudiene.

Følgende kurs er obligatoriske/nødvendige for å få vitnemål for denne studieretningen:

- **Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi**
- **Bø200 Finansregnskap med analyse**
- **In105 Menneske-maskin kommunikasjon**
- **In150 Programmering**
- **Mk101 Innføring i matematikk**
- **Mk231 Statistikk I**

Studieretningsgruppen for Informasjonsbehandling med økonomi inneholder følgende kurs:

- *Ad150 Organisasjon*
- *Bø101 Innføring i investeringsanalyse*
- *Bø330 Innføring i markedsføring*
- *Bø430 Operasjonsanalyse*
- *Bø530 Økonomisk styring*
- *Lo300 Innføring i logistikk*
- *Lo505 Innkjøpsledelse*
- *Lo510 Verdikjedeanalyse*
- *Lo525 Kvalitetsledelse*
- *Lo205 Elektronisk handel*
- *In725 Prosjektstyring*

Minst 12 vektall må tas innenfor studieretningsgruppen

Nedenfor angis et eksempel på et studieløp som vil gi vitnemål på studieretningen

August	Høst	Vår	
	In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In151 Programmerings- praksis	
	4	4	
Bø001 Forkurs i regnskap	In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
	4	4	
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk231 Statistikk I	
	2	2	
	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse	
	2	2	
	<i>Ad150 Organisasjon</i>	In140 Systemering	
	4	4	2. år
	Lo300 Innføring i logistikk	In160 Videregående programmering	
	2		
	In136 Databaseprosjekt		
	2	4	
	In350 Dokument- behandling og informasjonsstyring	<i>Lo205 Elektronisk handel</i>	
	4	4	
	<i>Lo505 Innkjøpsledelse</i>	<i>Bø330 Innføring i markedsføring</i>	
	2	2	3. år
	<i>Lo525 Kvalitetsledelse</i>	Bø101 Innføring i investeringsanalyse	
	2	2	
	<i>Lo510 Verdikjedeanalyse</i>	<i>In725 Prosjektstyring</i>	
	2	2	

Oppbygging av studiet informasjonsbehandling med økonomi

NB! Det foreslåtte studieløpet er et eksempel på et mulig studieløp. Kurs som er oppført uten kursiv eller fet skrift, kan byttes med andre kurs så lenge sum vektall i informatikkfag er minst 36 vektall.

Cand.mag.-grad i informatikk/matematikk

Innen visse deler av informatikkfaget er matematikk et viktig grunnlag. Dette gjenspeiles i den vekt det er lagt på matematikk i det første året i informatikkstudiet, og i tilbudet om en cand.mag.-grad i informatikk og matematikk. Cand.mag.-graden i informatikk/matematikk er satt sammen av høgskolens 1-årige studium i matematikk og det 3-årige informatikkstudiet. Cand.mag.-graden kan generelt sett inneholde mange kombinasjoner av fag. Den varianten av cand.mag. som er presentert her er spesielt tilpasset for de som ønsker å studere videre ved Universitetet i Bergen (cand.scient.).

Informatikk/matematikk-rettningen er teoretisk preget. Ved siden av matematikkfagene markeres dette gjennom fag som In295 Algoritmer og datastrukturer og In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk. Kombinasjonen Mk101 og kurset Mk121 gir på grunn av vektallsreduksjon bare 6 vektall.

For å kunne fortsette på hovedfag ved Universitetet i Bergen, må studentene ta faget In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk. Mastergrad ved University of Pittsburgh kan også tas med bakgrunn i en regional cand.mag.-grad med 3 år informatikk og 20 vektall (grunnfag) fra et annet fagområde enn matematikk.

Nedenfor er skissert et studieløp som gir vitnemål i Informatikk(Systemutvikling) og en cand.mag.-grad basert på informatikk og matematikk. Med det skisserte studieløpet kan en søke opptak både til cand.scient.-studiet ved Universitetet i Bergen og mastergradsstudiet ved University of Pittsburgh.

Merk at for å kunne ta hovedfag i Informatikk ved Universitetet i Bergen, er Mk121 Matematiske metoder, Mk211 Numeriske metoder, In295 Algoritmer og datastrukturer og In330 Prog.språk og kompilorteknikk obligatoriske (Kravene for å ta hovedfag i Bergen er under revisjon.).

In500 Hovedoppgave tilbys spesielt til studenter som planlegger et 4-årig studieløp fram til en cand.mag.-grad.

Høst	Vår	
In105 Menneske- maskin kommunikasjon	In160 Videregående programmering	
4	4	
In150 Programmering	In135 Datamodellering og databaser	1. år
4	4	
Mk101 Innføring i matematikk	Mk202 Diskret matematikk	
2	2	
In212 Objektorientert utvikling	In140 Systemering	
4	4	
Mk121 Matematiske metoder	Mk231 Statistikk I	2. år
4	2	
	Mk211 Numeriske metoder	
Lo525 Kvalitetsledelse		3
2		
Mk332 Statistikk II	In295 Algoritmer og datastrukturer	
3		
In330 Prog.språk og kompilorteknikk		4
4	Mk240 Linær algebra	3. år
In601 Database- applikasjoner		5
4	Valgfag	2
In500 Hovedoppgave		10
Valgfag (matematiske fag, økonomifag, informatikkfag, Ex.Phil.)		4. år
		10

Oppbyggingen av cand.mag- kombinasjon informatikk og matematikk.

Cand.mag.-grad i informatikk/logistikk

Logistikk (materialadministrasjon) er i dag et satsingsområde for norsk næringsliv. Logistikk er kort fortalt oppgaven "å få rett vare på rett sted til rett tid". Konkurranssevnen skal styrkes ved å effektivisere lager, innkjøp, materialstyring, produksjonsstyring og distribusjon. Sentralt i denne prosessen står bruk av moderne informasjonsteknologi (IT). En utstrakt bruk av IT blir sett på som en nødvendig forutsetning for å kunne oppnå vesentlige resultatforbedringer i næringslivet.

Cand.mag.-graden i informatikk/logistikk er satt sammen av høgskolens 3-årige informatikkstudium og høgskolens kurs i logistikk. Logistikk er et satsingsområde for Høgskolen i Molde og for høgskolens eget forskningscenter, Møreforskning Molde. Samlet er miljøet et av de sterkeste innen logistikk i Norden. Dette kommer til uttrykk i mastergradsstudiet i logistikk som startet opp høsten 1999, og som kan være et godt alternativ for de som ønsker å kombinere informatikk- og logistikkfag i en noe lengre utdanning.

Cand.mag.-studiet er yrkesrettet, men gir også muligheter for videre studier. Studiet åpner for en overgang til University of Pittsburgh på lik linje med de andre regionale cand.mag.-gradene. Mk211 Numeriske metoder anbefales for de som ønsker å ta en Master of Science i Telekommunikasjon ved University of Pittsburgh.

Høgskolen i Molde kan også tilby cand.scient.-studium i logistikk i samarbeid med Universitetet i Bergen. Se beskrivelse om dette annet sted. Studenter som satser på et cand.scient.-studium bør ta fagene Mk121 Matematiske metoder og Mk211 Numeriske metoder.

Nedenfor er det skissert et studieløp som vil gi rett til vitnemål i Informatikk (Informasjonssystemer) samt graden cand.mag. basert på informatikk og logistikk.

Mk121 er her oppført med 4 vektall slik at kurset sammen med Mk101 gir 6 vektall.

Høst		Vår	
In105 Menneske-maskin kommunikasjon		In160 Videregående programmering	
	4		4
In150 Programmering		In135 Datamodellering og databaser	1. år
	4		4
Mk101 Innføring i matematikk	2	Mk202 Diskret matematikk	2
Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	2	Bø430 Operasjonsanalyse	2
Lo505 Innkjøpsledelse	2	Mk231 Statistikk I	2
Mk121 Matematiske metoder		In140 Systemering	2. år
	4		4
Lo300 Logistikk	2	Mk211 Numeriske metoder	
			3
Mk332 Statistikk II	3	In270 Data-kommunikasjon	
In601 Database-applikasjoner			4
	4	Lo205 Elektronisk handel	3. år
Lo510 Verdikjede-Analyse	2		4
Lo525 Kvalitetsledelse	2	Lo600 Simulering av logistikkssystemer	2
	2		
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I	4	Valg innen matematiske fag, økonomifag, informatikkfag eller ex.phil.)	4
			4. år
In500 Hovedoppgave			
			10

Oppbyggingen av cand.mag.-kombinasjon i informatikk og logistikk

Cand.scient.-retning i informatikk

Studenter med utgangspunkt i informatikkstudiet i Molde kan ta hovedfag informatikk ved Universitetet i Bergen (UiB) så sant det er avlagt eksamen i et sett obligatoriske kurs (se omtalen under Cand.mag.-grad Informatikk/matematikk). Høgskolen i Molde og UiB samarbeider også om et hovedfagsstudium i skjæringspunktet mellom informatikk og logistikk.

Cand.scient.-retningen i informatikk/logistikk har som mål å gi studentene et grunnlag til å kunne utføre og lede større utviklingsprosjekt, til å kunne utføre konsulenthjelp og til en forskerutdanning. Se omtale om logistikk side 40. Høgskolen i Molde har i dag forskningsaktiviteter på disse områdene, flere i samarbeid med faggruppen for optimering ved UiB.

Forutsetningen for å kunne ta studiet er at en er opptatt som hovedfagsstudent ved Institutt for Informatikk, UiB (se omtale av Cand.mag.-studiene og overgangsordningen til Institutt for Informatikk).

Cand.scient.-studiet består av et teoripensum på 10 vektall og en forskningsoppgave (se Studiehåndbok for realfag, UiB). Teoripensumet kan velges blant hovedfagskursene som tilbys i informatikk ved UiB og i logistikk/informatikk ved Høgskolen i Molde. Minst 5 vektall må imidlertid være fra UiB. Forskningsoppgaven blir knyttet til forsknings- og utviklingsprosjekt ved Høgskolen i Molde - ofte med industriell tilknytning. Studenten kan oppholde seg i Molde under arbeidet med oppgaven.

Tilbudet av hovedfagsemner i informatikk/logistikk ved HSM består dels av selvstudiumsemner, dels av kurs som tilbys etter behov og regulære kurs.

Mastergrad ved University of Pittsburgh

Høgskolen i Molde har etablert en samarbeidsavtale med University of Pittsburgh som tilbyr studenter fra Molde med cand.mag.-grad basert på det 3-årige studiet i informatikk, adgang til deres mastergradsstudier i informatikk. Ordningen gir rett til å søke om stipend og lån i Statens lånekasse for ungdom.

Samarbeidet med University of Pittsburgh har vært svært vellykket og mange studenter har i årenes løp benyttet seg av dette tilbudet.

Mastergrad i logistikk

Høgskolen i Molde tilbyr mastergradsstudier i logistikk. Studenter med 3-årig studium i informatikk kan søke opptak til dette studiet. Se for øvrig om mastergradsstudiet annet sted i katalogen.

1-årig studium i informatikk

Dette er et nytt studietilbud fra høsten 2001 og gir en solid innføring i primære emner innen informasjonsteknologi (IT) og elektronisk handel. Første semester vil gi innføring i hvordan IT-systemene er satt sammen og hvordan man utvikler dataprogram og god design av brukertjenester. Med denne bakgrunn vil andre semester gi mer programmeringsopplæring i databaseteknologi, samtidig som det på et forretningsmessig plan tar opp hvordan IT *anvendes* i elektronisk handel.

Med dette studiet bak seg vil en kunne fungere som en meget anvendelig IT-ressursperson i det offentlige og private, i IT-opplæringsinstitusjoner, eller som medarbeider i en IT-avdeling.

Kompetanse

Et slikt studium er godt kjent som ledd i en *cand.mag.* utdanning, men vil også være spesielt nyttig for generell kompetanseheving. Det kan også brukes som påbyggingsstudium i informatikk for studenter ved andre studier ved høyskolen, og inngår således som profileringsretning i tredje studieår på økonomi- og administrasjonsstudiet. For de som ønsker det, er det selvfølgelig aktuelt å søke om opptak for å fortsette på våre mer langvarige og fordypende studium innen informatikkfaget.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse

Høst	Vår
In105 Brukergrensesnitt	In135 Datamodellering og databaser
4	4
In150 Programmering	Lo205 Elektronisk handel
4	4
In113 Drift av PC-systemer	Valgfag*
2	2

Oppbygging av 1-årig studium i informatikk

* Må velges blant høyskolens informatikkurs.

1-årig studium i matematikk

Studiet svarer i omfang og nivå til en 20-gruppe i matematikk for cand.mag.-graden. Utdanningen tar sikte på å gi matematiske grunnkunnskaper for videre studier ved universitet og høyskoler samt faglig skolering rettet mot matematikkundervisning i skolen.

Matematikk er et sentralt metodefag for arbeid innen en rekke fagområder, og behovet for matematisk skolering vil generelt øke i takt med behovet for høyere kvalitet i utdanningen i et samfunn som ønsker å satse på en kunnskapsbasert industri.

For studenter som planlegger å studere naturvitenskapelige fag ved et universitet, vil det passe godt å la matematikk være det første faget en starter opp med. Grunnleggende kunnskaper i matematikk er også viktig for de som skal studere tekniske fag, økonomiske fag eller datafag med sikte på arbeid i næringsliv eller offentlig forvaltning. Her vil det være naturlig å kombinere fagstudiet med matematiske fag fram til cand.mag.-grad. I denne sammenheng vil en spesielt gjøre oppmerksom på muligheten for å kombinere matematikkstudiet med tre år informatikk ved Høgskolen i Molde. Denne kombinasjonen utgjør en meget solid grunnutdanning som samtidig gir overgangsmuligheter til hovedfagsstudium i informatikk ved universitetene i Bergen og Pittsburgh.

Forkunnskaper

Opptak til studiet skjer med utgangspunkt i de generelle opptakskriterier ved høyskolen. Studiet bygger på pensum fra kurset 3MX i den allmennfaglige studieretning i den videregående skolen. Studenter med annen bakgrunn må tilegne seg forkunnskaper tilsvarende kurset 3MX før de begynner på studiet.

Kompetanse

Ved å kombinere matematikkstudiet med tre år informatikk ved Høgskolen i Molde, vil man kunne oppnå en cand.mag.-grad. Matematikkstudiet er også godkjent som tilleggstudium for lærere og kan gå inn som en del av en adjunktutdanning. Studenter som tar sikte på å gå videre til hovedfagsstudium i matematiske fag ved et universitet, må imidlertid supplere det ettårige studiet for å oppnå en godkjent emnegruppe for hovedfag.

Oppbyggingen av studiet

Matematikkstudiet er delt inn i kurs med angitt vektall. Studiet er på 20 vektall. Undervisningen er lagt opp med forelesninger, øvelser og gruppearbeid. I enkelte kurs kreves det innlevering av oppgaver som må være godkjent før en kan gå opp

til eksamen. Det er to ulike studieløp å velge mellom. Disse har felles studieplan for høsten, mens fagene som inngår om våren er ulike.

Høst	Vår – Alternativ 1	Vår – Alternativ 2
Mk121 Matematiske metoder	Mk240 Lineær algebra	Mk240 Lineær algebra
5	5	5
Mk130 Grunnkurs i statistikk	Mk261 Anvendt statistikk	Mk211 Numeriske metoder *)
		3
		Mk202 Diskret matematikk
5	5	2

Oppbygging av 1-årig studium i matematikk.

*) NB! Mk211 blir undervist kun annet hvert år.

Alternativ 1

En slik kurskombinasjon vil utgjøre et årsstudium i matematiske fag (10 vekttall matematikk og 10 vekttall statistikk), og vil kunne være et alternativ for studenter som primært ønsker å kombinere matematiske fag med et høgskolestudium i økonomi, informatikk eller logistikk. Dette alternativet vil ikke bli godkjent som en emnegruppe i matematikk ved universitetene.

Alternativ 2

Denne varianten er spesielt tilpasset studenter som skal ta cand.mag.-graden i informatikk og matematikk her ved høgskolen, og som ønsker å fortsette med hovedfag i informatikk ved Universitetet i Bergen.

NB! Kurset Mk211 blir undervist kun annet hvert år. Kurset undervises neste gang vårsemesteret 2002.

STUDIER INNEN TRANSPORTØKONOMI OG LOGISTIKK

Effektive transporter og effektiv styring av varestrømmer er aktuelle tema i næringslivet og i samfunnsdebatten. Det etterlyses kunnskap om hvordan bedrifter og samfunnet totalt sett kan nå sine mål på disse områdene. Høgskolen i Molde har i flere tiår vært leverandør av denne typen kunnskap, og er av KUF utpekt til å være *nasjonalt knutepunkt for utdanning innen logistikk og transportøkonomi* i Norge. Høgskolen tar den utfordringen svært alvorlig, og kan tilby deg som student *landets bredeste studietilbud innen dette området helt opp til og med mastergradsnivå!*

Grunnstudium i transportøkonomi og logistikk

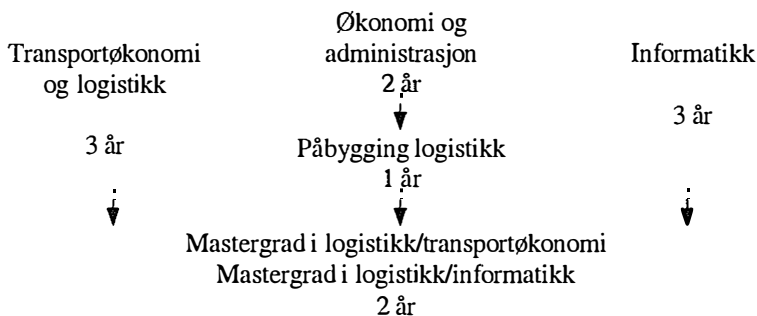
Studiet gir en utdanning rettet mot administrative stillinger i og ledelse av transportselskap og logistikk-, forsynings- og transportfunksjoner i bedrifter og offentlige etater. Du kan velge mellom to profileringsretninger etter interesse og faglige ambisjoner; logistikk og godstransport eller samferdselsplanlegging og persontransport. I tillegg til å kvalifisere til arbeidslivet, kvalifiserer studiet også til videre studier både nasjonalt og internasjonalt, feks. mastergradsstudier. Se omtale nedenfor.

Påbyggingsstudium i logistikk og forsyning

Har du allerede gjennomført et 2-årig studium i økonomisk-administrative fag, transportøkonomi eller lignende, kan du søke vårt påbyggingsstudium i logistikk og forsyning. Studiet har et praktisk tilsnitt rettet mot logistikk- og forsyningsfunksjoner i bedrifter og offentlige etater. I tillegg til å kvalifisere til arbeidslivet, kvalifiserer også dette studiet til videre studier både nasjonalt og internasjonalt, feks. mastergradsstudier. Se omtale nedenfor.

Mastergrad i logistikk/transportøkonomi og logistikk/informatikk

Næringslivet etterspør stadig mer velkvalifisert kompetanse. Dette tilsier lengre studier på et høyere nivå. Høgskolen i Molde har tatt konsekvensen av dette og kan som landets eneste høgskole tilby mastergradsstudium i logistikk! Mastergradsstudiet er et 2-årig studium. Du kan velge mellom to spesialiseringer; transportøkonomi eller informatikk. Opptak til studiet skjer med bakgrunn i minimum 3 år høgskolestudier innen økonomi/ administrasjon, transportøkonomi, logistikk eller informatikk. Se omtale nedenfor.

Et alternativ til deg som ønsker å studere utenlands:

Internasjonal mastergrad i europeisk godstransport og logistikk

I samarbeid med Arnhem Business School (ABS) i Nederland og University of Westminster (UoW) i London, England, tilbyr Høgskolen i Molde i tillegg et internasjonalt studieprogram som leder fram til graden MSc European freight transport and logistics (graden gis av UoW). Opptak til studieprogrammet skjer med bakgrunn i minimum 3 års høgskolestudier innen økonomi/administrasjon, transportøkonomi eller logistikk. Studiet går over 3 semestre som gjennomføres på 12 måneder. Første semester tar alle ved UoW i London. Andre og tredje semester tas enten i London, i Arnhem eller i Molde avhengig av spesialiseringsretning. Det er utarbeidet egen brosjyre for en nærmere presentasjon av studiet. *NB! Samarbeidsavtalen er under revurdering. Vi tar derfor forbehold mht. prolongering av studiet.*

Andre muligheter

Høgskolen i Molde kan tilby deg en rekke interessante kombinasjoner som vil gi deg cand.mag.-grad etter 4 års studier (80 vektall). En cand.mag.-grad gir deg mange muligheter både til videre studier og til jobb og lønnsmessig opprykk. Eksempelvis gir graden adjunktkompetanse om du i tillegg tar praktisk-pedagogisk utdanning. Se ellers cand.mag. reglementet i siste del av studiehåndboken.

Etter endt utdanning har du også rike muligheter til å studere videre ved andre læresteder i inn- og utland. Etter endt 3-årig grunnstudium i transportøkonomi og logistikk, kan du med rett fagkombinasjon søke om overgang til siviløkonomstudier i Norge. Høgskolen i Molde har også inngått en overgangsordning til siviløkonomutdanningen i logistikk i Växjö (Sverige). Etter 4 år og cand.mag.-grad, er mulighetene enda større. En mulighet er å søke om direkte opptak til NHHs høyere avdeling. Dette setter visse krav til innholdet i cand.mag.-graden - ta kontakt med studieadministrasjonen hvis du har spørsmål! Høgskolen i Molde har videre inngått en rekke avtaler om overgangsordninger for våre studenter til anerkjente utdanningsinstitusjoner i utlandet. Dette gir deg muligheter til å fortsette videre på mastergrad (MSc) i transportplanlegging ved University of Westminster (London),

mastergrad i Business Administration (MBA) ved University of Colorado Springs (USA), og mastergrad i logistikk (Industrial Engineering) ved University of Wisconsin-Madison. Ta kontakt med internasjonalt kontor i studieadministrasjon om du vil vite mer.

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

3-årig studium i transportøkonomi og logistikk

For å være konkurransedyktig, er næringslivet avhengig av å kunne levere sine produkter til rett tid og til konkurransedyktige priser. Logistikk handler om hvordan man skal styre varestrømmen for å få dette til på en best mulig måte. Transport inngår som en viktig del av logistikken, men er også av stor betydning for det øvrige samfunnsliv som stiller store krav til mobilitet. Transportøkonomi handler om hvordan man skal dekke behovene for transport av varer og mennesker på en best mulig måte. Effektiv logistikk og transport blir stadig mer viktig for et næringsliv som blir stadig mer konkurransutsatt og for et samfunn som stiller stadig større krav til mobilitet. Denne utviklingen setter store krav til kvalifisert personell i administrative stillinger i transport- og logistikkavdelinger i bedrifter, transportselskap, rederier, flyselskap, samferdselsetater osv. Det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk gir en utdanning som kvalifiserer for denne typen administrative stillinger.

Studiet byr på store valgmuligheter. I fjerde semester kan man velge mellom et bredt spekter av valgfag ved høyskolen, utredningsoppdrag for en bedrift eller offentlig etat, eller et opphold ved en av våre utenlandske samarbeidende høyskoler eller universiteter (se omtalen av internasjonale studieløp ovenfor). I tredje studieår kan du velge mellom to fagprofiler som gir deg mulighet til å profilere din utdanning i retning av logistikk og godstransport eller samferdselsplanlegging og persontransport. Se nærmere beskrivelser av oppbygging av studiet og fagprofilene nedenfor.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende to år matematikk (2MY) fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter. **NB! Høyskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.**

Høyskolen tilbyr studenter med svake forkunnskaper å følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MY fra videregående skole. Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten, må ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Høyskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å holde normal studieprogresjon. Studenter med akseptable forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.

Før en kan gå opp til eksamen i det obligatoriske kurset Bø200 Finansregnskap m. analyse, må alle, uansett forkunnskaper, ha bestått en prøve i regnskap som

arrangeres i første semester. Denne prøven er avslutning på Bø001 **Forkurs i regnskap** (se kursbeskrivelsene) som også **starter 2 uker før ordinær semesterstart**.

Kompetanse

Det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk gir deg tittelen høgskolekandidat i transportøkonomi og logistikk. Studiet gir deg en yrkesrettet utdanning som kvalifiserer for stillinger innen:

- Transportselskap: Drift, planlegging og økonomi
- Industri- og handelsbedrifter: Transport-, distribusjon- og logistikkavdelinger.
- Offentlig forvaltning, særlig fylkeskommuner

For den som ønsker ytterligere kompetanse, kvalifiserer studiet til opptak ved en rekke studier i inn- og utland. Særlig relevant i denne sammenheng er høgskolens mastergradsstudium i logistikk og internasjonalt mastergradsstudium i europeisk godstransport og logistikk.

Studiemål

Det legges vekt på at studentene i dette studiet skal tilegne seg:

- Innsikt i transportpolitiske spørsmål sett ut fra et samfunnsmessig perspektiv med hensyn til alle grupper i samfunnet
- Gode nok kunnskaper til å medvirke til best mulig økonomisk bruk av de ressursene samfunnet bruker til transport
- En handlingsorientert faglig holdning og trening i å foreta klare, presise og bevisste vurderinger knyttet til transport- og logistikkproblemer i bedrifter og offentlige etater
- Innsikt i vitenskapelig metode og tenkning og trening i å analysere og løse problem innen samferdsel og logistikk.

Valgfagstilbud

Under tabellene på de neste sidene finner du oversikt over valgfagstilbudet for transportøkonomi og logistikk. Vi kan ikke utelukke at enkelte valgfag kolliderer med hverandre. Vi tar forbehold om endringer i valgfagstilbudet som følge av sviktende kurspåmelding eller ressursituasjon. Høgskolen kan etter spesiell søknad godkjenne fag fra annen studieretning som valgfag dersom dette passer inn i det studieopplegget den enkelte student har lagt opp. De som planlegger å ta årsstudium i Informatikk etter endt studium, bør velge kursene In150 og In135.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår	
	Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi	In102 Grunnkurs i data-behandling Tr210 Transport- og lagerteknikk	2 2
Mk001 Fork. i matematikk	Mk101 Innføring i Matematikk	Mk231 Statistikk I	1. år 2
Bø001 Fork. i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse	2 2
	Sø110 Makroøkonomi	Sø210 Mikroøkonomi	2 2
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II		4
	Lo300 Innføring i logistikk Tr310 Transportøkonomi	Valgfag / utveksling / arbeidsutplassering	2 4 2. år
			10
	Fagprofil A: Logistikk og godstransport		
	eller:		3. år
	Fagprofil B: Samferdselsplanlegging og persontransport		
			20

Oppbygging av 3-årig studium i transportøkonomi og logistikk

Valgfag 4. semester

- Ad400 Strategisk ledelse (2 vt)
- Bø430 Operasjonsanalyse (2 vt)
- Ju605 Arbeidsrett (5 vt)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (2 vt)
- Lo205 Elektronisk handel (4 vt)
- Sø300 Offentlig økonomi (2 vt)

- Sø420 Miljø- og ressursøkonomi (2 vt)
- Tr400 Transport og lokalisering (2 vt)
- Tr440 Samferdselsplanlegging (4 vt)
- Tr450 Kyst- og luftfart (2 vt)
- Tr500 Europeisk transportpolitikk (2 vt)

Vi tar forbehold om endringer i valgfagstilbudet som følge av sviktende kurspåmelding eller ressursituasjon. Høgskolen kan etter spesiell søknad godkjenne fag fra annen studieretning som valgfag dersom dette passer inn i det studieopplegget den enkelte student har lagt opp. 4. semester kan eventuelt tas i utlandet som utvekslingsstudent hos en av de institusjoner som HSM har avtale med under Nordplus eller EUs Sokrates/Erasmus program. *Fagkombinasjonene ved den utenlandske institusjonen skal være godkjent før utreise.*

Fagprofil A: Logistikk og godstransport

Høst	Vår		
Lo501 Styringsmodeller i log. I	Tr610 Godstransport		
	Lo530 Distribusjonsplanlegging		2
	4 Enten: Eller:		2
Lo510 Verdikjedeanalyse	Lo605 Case og metode i logistikk	Tr650 Prosjekt-oppgave	3. år
Valgfag			4
	Valgfag		6
	4	2	

Valgfag 5. (høst-) semester:

- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (4 vt)
- In150 Programmering (4 vt)
- Lo505 Innkjøpsledelse (2 vt)
- Lo525 Kvalitetsledelse (2 vt)
- Sp302 Engelsk I (2 vt)
- Sp311 Tysk I (2 vt)
- Tr520 Internasjonale transporter og distribusjon (2 vt)

Valgfag 6. (vår-) semester:

- In135 Datamodellering og databaser (NB! Forutsetter In150) (4 vt)
- In160 Videregående programmering (NB! Forutsetter In150) (4 vt)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (2 vt)
- Lo205 Elektronisk handel (4 vt)
- Lo620 Ruteplanlegging (2 vt)
- Tr450 Kyst og luftfart (2 vt)
- Sp302 Engelsk II (2 vt)
- Sp312 Tysk II (2 vt)

Fagprofil B: Samferdselsplanl. og persontransport

Høst	Vår		
Tr410 Kollektivtransport	Tr440 Samferdselsplanlegging *)		
	4	Enten:	2.
		Eller:	
Tr560 Transportmodeller	2	Tr605 Case og metode i transport	Tr650 Prosjekt-oppgave 3. år
Valgfag		4	
	4	Valgfag	6

Valgfag 5. (høst-) semester:

- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (4 vt)
- In150 Programmering (4 vt)
- Lo510 Verdikjedeanalyse (2 vt)
- Lo505 Innkjøpsledelse (2 vt)
- Lo525 Kvalitetsledelse (2 vt)
- Mk332 statistikk II (3 vt)
- Sp301 Engelsk I (2 vt)
- Sp311 Tysk I (2 vt)
- Tr520 Internasjonale transporter og distribusjon (2 vt)

*) Studenter som tar Tr440 som valgfag i 4. semester, må erstatte disse vektallene med valgfag i 6. semester.

Valgfag 6. (vår-) semester:

- In135 Datamodellering og databaser (NB! Forutsetter In150) (4 vt)
- In160 Videregående programmering (NB! Forutsetter In150) (4 vt)
- Lo530 Distribusjonsplanlegging (2 vt)
- Lo620 Ruteplanlegging (2 vt)
- Tr400 Transport og lokalisering (2 vt)
- Tr500 Europeisk transportpolitikk (2 vt)
- Tr530 Konsekvensanalyse (4 vt)
- Tr610 Godstransport (2 vt)
- Sp302 Engelsk II (2 vt)
- Sp312 Tysk II (2 vt)

1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning

Studiet tar sikte på å gi studentene innsikt i de forskjellige bedriftsinterne funksjoner som innkjøp, lager, produksjon og distribusjon og sammenhengen mellom disse og andre aktører i verdikjeden. Videre vil studiet gi en oversikt over den verdiskapningsprosessen som skjer i en bedrift. Studiet er satt sammen av både kvantitative og kvalitative metoder benyttet til de ulike fagene. Dette gir et godt utgangspunkt for styring av de ulike leddene i verdikjeden fra råvare til ferdigvare.

Forkunnskaper

Opptak til studiet forutsetter fullført 2-årig økonomisk-administrativt eller 2-årig transportøkonomisk studium eller tilsvarende, eventuelt 3-årig ingeniørutdanning etter særlig vurdering. Det forutsettes at studentene har kunnskaper i logistikk tilsvarende Lo300 Innføring i logistikk.

Kompetanse

Eksamen fra studiet kvalifiserer til stillinger med arbeidsoppgaver innenfor en rekke områder som f.eks. logistikk, innkjøp eller kvalitetsledelse.

Studiet gir et godt utgangspunkt for videre studier ved norske og utenlandske universitet og høyskoler, som f. eks. siviløkonomstudier og mastergradsstudier. Studiet er også et viktig element i cand.mag.-kombinasjoner i transport og logistikk, økonomi og logistikk og informatikk og logistikk som høyskolen anbefaler. Studiet kan også benyttes i cand.mag.-kombinasjoner med studier ved andre høyskoler/universitet.

Oppbygging av studiet

	Høst	Vår
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I		Lo205 Elektronisk handel
	4	4
Lo510 Verdikjedeanalyse		Lo605 Case og metode i logistikk
	2	
Lo505 Innkjøpsledelse		
	2	4
Lo525 Kvalitetsledelse		Valgfag
	2	2

Oppbygging av 1-årig påbyggingsstudium i logistikk og forsyning

Valgfag

(NB! Dersom høyskolen tar opp ERSMUS/NORDPLUS studenter, kan noen av valgfagene nedenfor bli forelest på engelsk)

- Ad615 Innovasjon og teknologi (5 vt)
- Bø520 Strategi og ledelse (2 vt)
- In150 Programmering (4vt, NB! Undervises i høstsemesteret)
- Ju605 Arbeidsrett (5vt)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (2vt)
- Lo530 Distribusjonsplanlegging (2vt)

Med nødvendige forkunnskaper, kan studenter som ikke har transportøkonomisk bakgrunn, etter nærmere avtale med studieleder ta enkelte fag fra det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk som valgfag.

1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse

Studiet tar i første rekke sikte på å gi kunnskaper og innsikt i problemer og muligheter knyttet til innkjøpsfunksjonen i en bedrift. En spesiell vekt vil bli lagt på de muligheter som ligger i handel mellom bedrifter på internett - såkalt **elektronisk handel**. Denne nye måten å utføre handelstransaksjoner på kan ha store konsekvenser for de bedriftene som benytter seg av denne muligheten, men skaper også nye problemer. Innkjøp kan på mange måter sees på som det første leddet i verdikjeden fra råvarer til det ferdige produkt og det vil derfor også være naturlig å se på andre deler av verdikjeden enn bare innkjøpsfunksjonen. Studiet er ment å være en avsluttet enhet som ikke krever spesielle forkunnskaper utover generell studiekompetanse, og vil kunne være spesielt nyttig for kandidater med yrkeserfaring som ønsker en formalisering og utdyping av sine kunnskaper innen dette eller tilgrensende fagområder. Spesielt vil det kunne være nyttig for kandidater med praksis innenfor innkjøp.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Studiet er utformet som en tilleggsutdanning til annen høgre utdanning, og gjerne for kandidater som i tillegg til sin grunnutdanning ønsker å formalisere sine kunnskaper innen innkjøpsøkonomi.

I økonomifagene anvendes det en del matematikk. Studenter som ikke har forkunnskaper i matematikk tilsvarende 2MS/2MY, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter. **NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.**

Kompetanse

Studiet i elektronisk handel og innkjøpsledelse er godkjent som uspesifisert grunnfag og kan benyttes som en årsenhet i en cand. mag. grad.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	In102 Grunnkurs i databehandling *)
	Lo505 Innkjøpsledelse	Bø330 Innføring i markedsføring
	Lo300 Innføring i logistikk	Lo200 Industriell kjøpsadferd
	Ad150 Organisasjon	Lo205 Elektronisk handel
	4	4

Oppbygging av 1-årig studium i elektronisk handel og innkjøpsledelse

*) *In102 Grunnkurs i databehandling kan ev. byttes ut med et av kursene Bø200 Finansregnskap m. analyse eller Bø101 Grunnkurs i investeringsanalyse*

Mastergradsstudium i logistikk

Høgskolen i Molde har knutepunktsfunksjonen i transportøkonomi og logistikk i Norgesnett. Det betyr særskilt ansvar for undervisning, forskning og utvikling innenfor disse fagområdene.

Mastergradsstudiet i logistikk er et 2-årig studium og er basert på en 3-årig utdanning i økonomi/transportøkonomi, administrasjon eller informatikk som opptaksgrunnlag. Uteksaminerte studenter fra dette studiet vil således ha en 5-årig utdanning på linje med hovedfagsstudier ved universitetene og de vitenskapelige høyskolene og den internasjonale graden Master of Science.

Logistikk innbefatter organisering av vare-, tjeneste- og informasjonsstrømmer fra råvarekildene og fram til markedsføringen og sluttbruker. Studiet tar sikte på å gi en grundig og dyp forståelse av problemer og problemløsninger som knytter seg til alle ledd i verdikjeden: Innkjøp og forsyning, produksjons- og distribusjonsplanlegging, samt utforming av transportløsninger.

Problemstillinger innenfor logistikkfaget er av både kvantitativ og kvalitativ art og det er nødvendig med faglig bredde så vel som dybde for å kunne løse slike problemer tilfredstillende. Logistikkfaget bygger derfor på et bredt spekter av fagdisipliner som økonomi, IT, administrasjons-, organisasjons- og ledelsesfag, foruten en rekke kvantitative teknikker basert på matematikk og statistikk.

Studiet har et felles første semester som er likt for alle studentene. I andre semester kan studentene velge mellom to varianter/fordypningsområder. I den ene varianten vil det være en økt fokus på transportøkonomiske problemstillinger. Den andre varianten vil være fokusert på IT-siden av logistikk. I tredje semester vil en vesentlig del av av studiet innbefatte undervisning i spesielle temaer. Undervisningen vil bli holdt av eksterne forelesere fra andre universiteter/høyskoler, industri og konsulentbransjen. Siste semester omfatter skrivning av mastergradsoppgave på 10 vektall.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever 60 vektall fullført utdanning fra universitet eller høgskole. For studenter som søker opptak til den faglige varianten som bygger på transport-økonomi bør en vesentlig del av søkerens faglige bakgrunn være bygget på økonomisk-administrative fag.

IT/logistikk-retningen i mastergradsstudiet er primært beregnet på studenter som har informatikkbakgrunn. Det kreves minimum 20 vektall informatikkfag. Det er ellers ønskelig at en del av søkerens opptaksgrunnlag er relatert til logistikkfag på introduksjonsnivå. Studenter som har lite logistikkfag i sin fagbakgrunn må regne med en del ekstra arbeidsinnsats i mastegradsstudiets første del.

Studenter med annen faglig bakgrunn enn nevnt ovenfor (for eksempel 3-årig ingeniørutdanning eller agronomutdanning) med en viss tilleggstudning innenfor økonomisk-administrative fag vurderes særskilt ved opptaket til studiet.

Kompetanse

Mastergrad er en internasjonal grad som er relativt ny i det norske utdannings-systemet og er fullstendig tilpasset den forestående omleggingen og harmonisering av studiestrukturen og gradsstrukturen innenfor høyere utdanning i Norge.

Avlagt eksamen vil kvalifisere til sentrale stillinger innenfor et vidt fagfelt og arbeidsområde. Jobbmulighetene for personer med kvalifisert utdanning i logistikk er for tiden svært gode da det er et underskudd på slik kompetanse innen næringsliv og offentlig virksomhet, spesielt for kandidater med kompetanse både innenfor logistikk og IT-fag. Ved utformingen av studiet er det lagt vekt på at studietilbudet skal tilfredsstille framtidige industrielle behov.

Eksamen fra mastergradsstudiet vil også kunne kvalifisere for opptak på doktorgradsstudier ved universitet/høgskoler, såvel innenlands som i utlandet. Høgskolen vil kunne være behjelpelig med å formidle kontakter med undervisningsinstitusjoner som har anledning til å tildele doktorgrader.

Oppbygging av studiet

Høst	Vår	
Lo701 Styringsmodeller i logistikk II	Sø510 Konkurransestrategier Valgfag	2
Mk332 Statistikk II	Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori	4
Lo905 Statistikkpakker I	Lo950 Mastergradsoppgave	4
Lo900 Seminarrekke i logistikk		
Lo910 Proposal		2
Valgfag		2. år
		4
		10

Oppbygging av mastergradsstudiet i logistikk

Valgfag

I løpet av 2. og 3. semesteret skal studentene velge valgfag tilsvarende i alt 8 vt. Minst 4 av disse vt. må velges innenfor enten gruppa "Transport og logistikk" eller gruppa "IT og logistikk" nedenfor. Studenter som er inntatt på mastergradsstudiet med fordypning i transport og logistikk, velger fra gruppe 1 og studenter inntatt på mastergradsstudiet med fordypning i IT og logistikk, velger fra gruppe 2. De øvrige valgfagene kan velges fritt også fra alle tre gruppene nedenfor.

Gruppe 1 Transport og logistikk

- Lo205 Elektronisk handel (4vt vår)
- Lo530 Distribusjonsplanlegging (2vt vår)
- Lo600 Simulering av logistikksystemer (2vt vår)*
- Lo620 Ruteplanlegging (2vt vår)
- Lo645 Anvendt logistikk (2vt vår)*
- Lo901 Modellering og heltallsprogrammering (3vt høst)
- Tr530 Konsekvensanalyser (4vt vår)
- Tr815 Internasjonal skipsfart (4vt vår)

Gruppe 2 IT og logistikk

- In601 Databasekonstruksjon (4vt høst)
- In725 Prosjektstyring (2 vt vår)
- In730 Utvikling av material- og produksjonsstyringssystemer (4vt vår)

Gruppe 3 Andre valgfag

- Ad615 Innovasjon og teknologi (5vt vår)
- Bø520 Strategi og ledelse (2vt vår)
- Ju605 Arbeidsrett (5vt vår)
- Lo200 Industriell kjøpsadferd (2vt vår)
- Lo505 Innkjøpsledelse (2vt høst)
- Lo525 Kvalitetsledelse (2vt høst)
- Lo 600 Simulering av logistikksystemer (2vt vår)*
- Lo645 Anvendt logistikk (2vt vår)*
- Lo955 Forecasting (2vt vår)
- Tr520 Internasjonale transporter og distribusjon (2vt høst)
- Tr560 Transportmodeller (2vt høst)

*) Lo600 og Lo645 tilbys annenhvert år. Lo600 våren 2002, lo645 våren 2003.

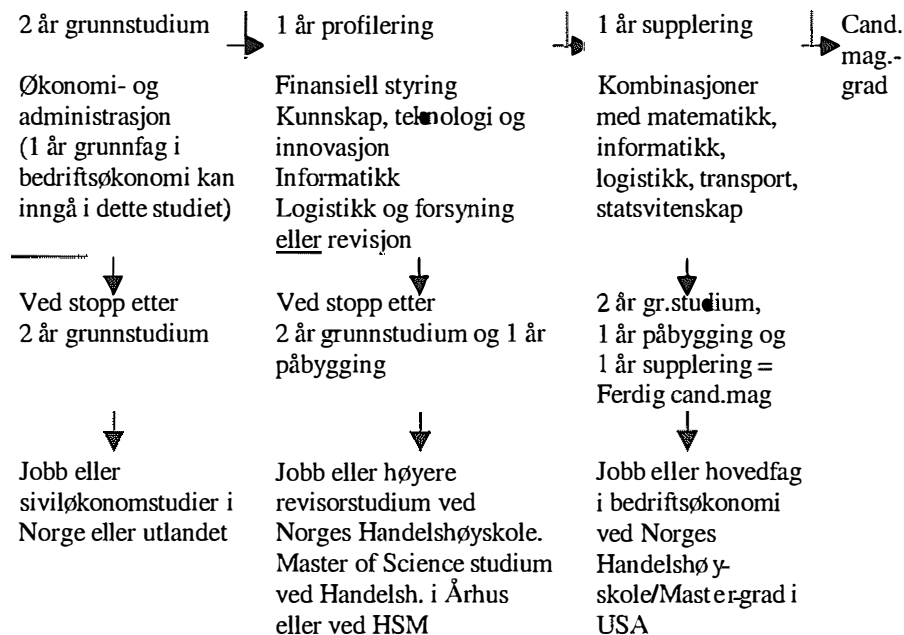

ØKONOMISK-ADMINISTRATIVE STUDIER

Høgskolen i Molde har et bredt studietilbud innenfor det vi med en fellesnevner kan kalle økonomisk-administrative fag. Et felles kjennetegn for denne utdanningen er den utpreget tverrfaglige karakteren. Det faglige tyngdepunktet er innenfor økonomisk-administrativ analyse med innslag av dels metodefag som matematikk, statistikk og databehandling og dels supplerende fag som jus og språk (valgfag). Dette gjør at personer med en generell økonomisk-administrativ kompetanse kan gå inn i mange svært forskjellige jobbfunksjoner.

Ved Høgskolen i Molde kan du velge økonomisk-administrative studietilbud fra ett til fire års varighet med muligheter for spesialisering innenfor våre satsingsområder som er transport/logistikk, bedriftsøkonomi (finansiell styring) og revisjon. Du vil også være sikret gode overgangsordninger til siviløkonomstudier og mastergradsstudier i Norge og utlandet. I figuren under har vi illustrert noen muligheter:

Muligheter ved Høgskolen i Molde

Høgskolen i Molde kan tilby deg en rekke interessante kombinasjoner som vil gi deg cand.mag.-graden etter 4 års studier (80 vektall). Her kan du virkelig dra nytte av at Høgskolen i Molde også har egne studier i matematikk, informatikk, transportøkonomi, logistikk og statsvitenskap. Matematikk og informatikk er viktige verktøyfag i økonomisk styring, og gode kunnskaper her er ofte en forutsetning for problemløsningen. Du kan supplere med 1-årige studier innenfor disse fagområdene, men du kan også sy sammen mindre kurssekvenser f.eks. 10 vektall matematikk pluss 10 vektall informatikk. Mulighetene er mange!

Studiemodellene ved Høgskolen i Molde er fleksible. Etter hvert avsluttet studium kan du vurdere jobbsøking eller videre studier. Etter 2 år på grunnstudiet i økonomi og administrasjon kan du søke overgang til 2. avdeling ved alle siviløkonomstudier i Norge; eventuelt vurdere mastergradsstudier i utlandet. Etter påbygging i revisjon vil Høyere revisorstudium ved Norges Handelshøyskole være naturlig videreutdanning; gjerne med et par års praksis fra revisjonsarbeid først. Etter en avsluttet Cand.mag.-grad som illustrert over kan du fortsette med hovedfag ved Norges Handelshøyskole eller Høgskolen i Bodø; eventuelt vurdere mastergradsstudier i utlandet. Norges Handelshøyskole tilbyr hovedfag (Høyere avdeling) i bedriftsøkonomi, samfunnsøkonomi og administrative fag. Høgskolen i Bodø tilbyr hovedfag i bedriftsøkonomi.

For å bli tatt opp på Høyere avdeling ved Norges Handelshøyskole kreves 10 vektall totalt i statistikk og matematikk. Du kan benytte deg av våre kurstilbud i matematikk/statistikk. Følgende kurssammensetning er godt egnet:

Enten:

Mk121 Matematiske metoder, 5 vt.

Mk231 Statistikk I, 2 vt.

Mk332 Statistikk II, 3 vt.

Eller:

Mk231 Statistikk I, 2 vt.

Mk332 Statistikk II, 3 vt.

Mk240 Lineær algebra, 5 vt.

Videre studier i utlandet

Høgskolen i Molde har inngått en rekke avtaler med anerkjente utdanningsinstitusjoner i utlandet om overgangsordninger for våre studenter. Dette gir deg for eksempel muligheter til å oppnå bl.a. siviløkonomutdanning i Växjö (Sverige) og mastergradsstudium i Århus (Danmark). Med fullført cand.mag.-grad kan du fortsette videre mot mastergrad i Business Administration (MBA) ved University of Colorado Springs (USA), eller en mastergrad i logistikk ved University of Wisconsin-Madison.

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

3-årig studium i økonomi og administrasjon

Det 3-årige studiet i økonomi og administrasjon er et teoretisk og metodisk grunnstudium i økonomiske fag.

Studiet gir en utdanning som kvalifiserer for oppgaver i industri-, handels- og servicebedrifter og i offentlig forvaltning. Samtidig kvalifiserer studiet for videre studier ved Høgskolen i Molde og ved andre nasjonale og internasjonale universiteter og høyskoler.

Forkunnskaper og forkurs

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende to år matematikk (2MY) fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94 eller to år matematikk fra allmennfaglig studieretning (2MN/2MS) etter gammel ordning. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.

NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.

Høgskolen har fra høsten 1999 tilbydd en forsøksordning for studenter med svake forkunnskaper der de kan følge et eget tilrettelagt støttekurs Mk002 som tar sikte på å presentere sentrale deler av pensum i kurset 2MY fra videregående skole.

Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten må ta det ordinære kurset Mk101 om våren. Høgskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å følge normal studieprogresjon. Vi vil anbefale sterkt studenter med akseptable forkunnskaper i matematikk om å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.

Før en kan gå opp til eksamen i det obligatoriske kurset Bø200 Finansregnskap med analyse i 2. semester, må studenter, uansett forkunnskaper, ha bestått en prøve i regnskap som arrangeres i første semester, en prøve som er en avslutning på kurset Bø001 Forkurs i regnskap (se kursbeskrivelsene).

Kompetanse

Studenter med fullført studium får tittelen høgskolekandidat i økonomisk/administrative fag. Med en viss justering og bruk av valgfagene vil studiet tilfredsstille utdanningskravet for å bli autorisert regnskapsfører. Studieveileder har nærmere orientering om dette.

Etter å ha fullført 2 år på det økonomisk-administrative studiet kan studenter velge ulike profileringsfag i et 3. studieår. Disse studiene kan, eventuelt sammen med studier fra andre høyskoler og universitet, kombineres til en cand.mag.-grad.

I tillegg kan høgskolekandidater etter 2 års studium søke om opptak til 2. avdeling ved siviløkonomutdanningene ved Norges Handelshøyskole, Høgskolen i Bodø, Høgskolen i Agder og Handelshøyskolen BI.

Internasjonalt har høgskolen opprettet avtaler for overgang etter fullført økonomisk og administrativt studium med bl.a. Colorado Springs i USA og Høgskolan i Växjö i Sverige. Det er også lagt opp til utveksling av studenter i ERASMUS/NORDPLUS-nettverkene (se foran) i løpet av et 3-årig høgskolekandidatstudium (Luzern, Zürich, Leeuwarden, Arnhem, Frankfurt, Valencia, Lyon, Mikkeli, Kokkola, Linköping).

Oppbygging av studiet

Studieplanen for det økonomiske/administrative studiet ved Høgskolen i Molde bygger på metodefag (6 vekttall), samfunnsøkonomi (6 vekttall), administrative fag (8 vekttall inkl. markedsføring) og bedriftsøkonomiske fag (12 vekttall inkl. logistikk). Dette tilsier 32 vekttall obligatoriske fag og 8 vekttall valgfag. Man kan i 4. semester ta et opphold i utlandet som ERASMUS/NORDPLUS utvekslingsstudent. Det siste året er et profileringsår der man kan velge mellom flere profileringsstudier. Disse er omtalt under.

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk231 Statistikk I
	Adl50 Organisasjon	Inl 02 Grunnkurs i data-behandling
		Bø330 Innføring i markedsføring
	Sø110 Makroøkonomi	Sø210 Mikroøkonomi
		Ad400 Strategisk ledelse
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II	Sø300 Offentlig økonomi
		Bø430 Operasjonsanalyse
	Lo300 Innføring i logistikk	Valgfag
	Valgfag	
	4	4
	Profileringsfag/valgfag *)	Profileringsfag/valgfag *)
		4 3. år
		Prosjektoppgave

10

6

Oppbygging av det 3-årige studiet i økonomi og administrasjon

*) I 3.året skal studentene velge blant følgende profileringsretninger:

- Logistikk og forsyning
- Finansiell styring
- Kunnskap, teknologi og innovasjon
- Informatikk

Kursoversikt for den enkelte profileringsretning finner en ved å følge studieplan for det tilsvarende påbyggingsstudium.

Valgfagene skal gi studentene mulighet for nyttige støttefag avhengig av interesse. Vær oppmerksom på at spesielle valgfagskombinasjoner kan både bedre og lette opptak ved universiteter og høyskoler i Norge og utlandet.

Påbyggingstudiet i revisjon ved Høgskolen i Molde krever spesielle valgfag og utskifting av tre obligatoriske fag (se egen beskrivelse av revisjonsstudiet).

Valgfag 3. semester:

- Ad105 Stats- og kommunalkunnskap (2 vt)
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (4 vt)
- In105 Menneske-maskin kommunikasjon (4 vt)
- In150 Programmering (4 vt)
- Ju300 Rettslære I (4 vt)
- Ju500 Skatterett II (4 vt., se egen orientering for regnskapsførerautorisasjon)
- Mk121 Matematiske metoder (4 vt)
- Mk332 Statistikk II (3 vt)
- Re300 Revisjon I (2 vt)
- Sp301 Engelsk for næringslivet I (2 vt)
- Sp311 Tysk for næringslivet I (2 vt)
- Sv100 Det norske politiske og administrative system (4 vt)
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk (4 vt)
- Tr310 Transportøkonomi (4 vt)

Valgfag 4. semester:

- Ak250 Oppdrettsøkonomi (2 vt)
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (4 vt, start 3. semester)
- Bø440 Finansiell modellering (2 vt)
- In135 Datamodellering og databaser (4 vt)
- Ju215 Forvaltningsrett (5 vt)
- Ju300 Rettslære I (4 vt, start 3. semester)
- Ju400 Skatterett I (2 vt)
- Ju605 Arbeidsrett (5 vt)
- Kan40 Kandidatoppgave for øk.adm.studenter (2 vt)
- Lo205 Elektronisk handel (4 vt)
- Mk202 Diskret matematikk (2 vt)
- Mk240 Lineær algebra (5 vt)
- Mk261 Anvendt statistikk (5 vt)
- Sp302 Engelsk for næringslivet II (2 vt)
- Sp312 Tysk for næringslivet II (2 vt)
- Sv112 Samf. vit. metode og statistikk (4 vt, start 3. semester)
- Sjø410 Makroøkonomi II (2 vt)
- Sjø420 Miljø- og ressursøkonomi (2 vt)
- Tr210 Transport- og lagerteknikk (2 vt)

1-årig påbyggingsstudium i revisjon.

Den viktigste oppgaven til en registrert revisor er å utføre revisjon for foretak som etter norsk lov har plikt til å ha revisor. Kravene som er satt til en revisor og det arbeid han utfører, finner en dels i lover om revisjon, dels i administrative forskrifter og dels følger de av revisjonsteori og grunnsetninger for god revisjonspraksis.

Det er også en rekke andre oppgaver som det er naturlig for en registrert revisor å utføre. Som for eksempel kan vi nevne rådgivning for bedriftsledelse når det gjelder regnskapsføring, skatte og avgiftsspørsmål, regnskapsanalyse, intern kontroll o.l.

De regionale høgskolene gir 3-årig revisorutdanning mens Norges Handels høyskole og Handelshøyskolen BI gir høyere revisorutdanning.

Revisorstudiet ved høgskolene er et yrkesrettet studium med disse mål:

1. Å gi studentene en teoretisk utdanning som gjør dem egnet til det arbeid som er tillagt en registrert revisor etter nærmere regler gitt i revisorloven.
2. Å kvalifisere studentene for opptak ved det høyere revisorstudiet ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI.

Forkunnskaper

Opptak til påbyggingsstudiet i revisjon forutsetter fullført 2-årig økonomisk-administrativt studium. Studentene må ha fullført de fag som oversikten på neste side viser.

Kompetanse

Eksamen fra studiet kvalifiserer til stillinger innenfor revisjon og regnskapsarbeid. For å bli registrert revisor stilles det krav om bestått 3-årig revisorutdanning i samsvar med eksamensreglene nedenfor og 3 års variert praksis i revisjon.

Bestått 3-årig revisjonsutdanning gir også adgang til høyere revisorutdanning ved Norges Handelshøyskole og Handelshøyskolen BI.

Eksamensregler for revisorstudiet

For å oppnå bestått 3-årig revisjonsutdanning kan ingen enkeltkarakterer i de 5 fagene: Re500 Revisjon II, Re510 Offentlig revisjon og regnskap, Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II, Ju500 Skatterett II og Ju510 Rettslære II være dårligere enn 3.0.

For de andre fagene gjelder samme eksamensregler som for økonomisk administrativt studium.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår	
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse	2
	Sø110 Makroøkonomi	Sø210 Mikroøkonomi	2
	Ad150 Organisasjon	In102 Grunnkurs i data-behandling	2
		Bø330 Innføring i markedsføring	2
Mk001 Forkurs i matematikk	Mk101 Innføring i matematikk	Mk231 Statistikk I	2
	Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II	Ju400 Skatterett I	2
	Re300 Revisjon I	Sø300 Offentlig økonomi	2
	Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I	Kan40 Kandidatoppgave	2
	Ju300 Rettslære I		4
	Re510 Offentligrettet revisjon og regnskap		4
	Ju500 Skatterett II	Re500 Revisjon II	4
	Ju510 Rettslære II	Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II *)	5
			5

Oppbygging av 2-årig øk./adm. og 1-årig påbyggingsstudium i revisjon

*) I høstsemesteret felles undervisning med Bø540 Videregående finansregnskap.

Revisorutdanningen ved høyskolen tar 3 år. De to første årene faller med visse tillemplinger sammen med de to første årene i det økonomisk-administrative studiet. I 3. og 4. semester blir kursene Lo300 Logistikk I, Bø430 Operasjonsanalyse, Ad400 Strategisk ledelse og valgfagene erstattet av Ju300 Rettslære I, Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I, Re300 Revisjon I, Ju400 Skatterett I og Kan40 Kandidatoppgave.

1-årig studium i bedriftsøkonomi

Målsetning

Studiet i bedriftsøkonomi skal gi studentene individuell trening til å utvikle en grunnleggende og kreativ tenking rundt bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer. Tyngden av undervisningen rettes inn mot læring av prinsipper ved problemløsning som leder fram til effektive bedriftsøkonomiske beslutninger. En analytisk og ofte kvantitativ tilnærming til studiet dominerer i alle kurs som inngår.

Studiet er først og fremst utformet med tanke på studenter med annen faglig bakgrunn som ønsker tilleggsutdanning, samt studenter fra videregående skole med noen års yrkeserfaring. Studiet bør ikke velges som et initielt studium for en lengre utdanning i økonomi og administrasjon.

Studiet gir en innføring i de mest sentrale bedriftsøkonomiske fagområdene som finansregnskap, investeringsanalyse, organisasjonsteori, markedsføring og logistikk.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

I økonomifagene anvendes det en del matematikk. Studenter med minimumskunnskaper i matematikk anbefales sterkt å følge høgskolens forkurs i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart. Se omtale av Mk001 Forkurs i matematikk.

Gode forkunnskaper i matematikk er i enda sterkere grad viktig for studenter som vil erstatte kurset Lo300 Logistikk I med kurset Mk101 Innføring i matematikk (se studieplan). Av erfaring viser det seg at mange studenter har problemer med dette matematikkurset. De som ikke har matematikkunnskaper tilsvarende kurs 2 MY eller 2 MS fra videregående skole, må sette seg inn i den videregående skoles pensum i algebra og funksjonslære før studiet begynner eller følge høgskolens forkurs i matematikk.

Før en kan gå opp til eksamen i det obligatoriske kurset Bø200 Finansregnskap m. analyse må alle, uansett forkunnskaper, ha bestått en prøve i regnskap som arrangeres i første semester. Denne prøven er avslutning på Bø001 Forkurs i regnskap (se kursbeskrivelsene).

Kompetanse

Bedriftsøkonomistudiet er godkjent som uspesifisert grunnfag og kan brukes som en årsenhet både i universitetenes cand.mag.-grad og i den regionale cand.mag.-graden.

Bedriftsøkonomer som fortsetter sine studier ved Norges Handelshøyskoles Kursvirksomhet, BI, eller ved økonomisk-administrative studier ved andre høyskoler, kan regne med at de fleste kurs som inngår i bedriftsøkonomistudiet gir grunnlag for fritak for tilsvarende kurs.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi 2	Bø200 Finansregnskap m. analyse 2
	Lo505 Innkjøpsledelse 2	Bø101 Grunnkurs i investeringsanalyse 2
	Ad150 Organisasjon 4	Bø330 Innføring i markedsføring 2
		Ju400 Skatterett 2
Mk001 Forkurs i matematikk	Lo300 Innføring i logistikk *) 2	Mk231 Statistikk I 2

Oppbygging av 1-årig studium i bedriftsøkonomi

*) Kurset Lo300 kan erstattes av kurset Mk101 Innføring i matematikk.

1-årig profileringsstudium i finansiell styring

Målsetning

Det 1-årige profileringsstudiet i finansiell styring gir et grundig teoretisk og metodisk videregående studium i bedriftsøkonomiske emner med vekt på finansieringsfaget. Studiet skal være et selvstendig kompetansegivende studium med en fagprofil av høy kvalitet som blir verdsatt i det lokale arbeidsliv og i offentlig forvaltning samt å danne grunnlag for en cand.mag.-grad. ved høyskolen i Molde og for mastergradsstudium i Norge, Skandinavia og utlandet forøvrig. Vi har spesielt tatt hensyn til studiet Master of Science ved Handelshøyskolen i Århus, Danmark.

Forkunnskaper

Opptak ved studiet forutsetter fullført 2-årig økonomisk-administrativt studium eller tilsvarende. Obligatoriske emner i bedriftsøkonomi fra rammeplanen for studiet i økonomi og administrasjon ved Høgskolen i Molde må være dekket (finans-regnskap med analyse, driftsregnskap, investering/finansiering og operasjonsanalyse). Vi anbefaler dessuten at faget Bø440 Finansiell Modellering gjennomføres i siste vårsemester i det 2-årige økonomi og administrasjon studiet.

Kompetanse

Studenter med fullført vitnemål får tittelen høyskolekandidat i finansiell styring.

Det er inngått en overgangsavtale med Handelshøyskolen i Århus, Danmark, om 2-årig Master of Science-studium. Samtidig har Danmark en struktur i sine studier som gir våre studenter hovedfag innen økonomi. Ved gjennomført studium kan man søke om tildeling av tittelen siviløkonomi i Norge.

Profileringsstudiet kan benyttes som en selvstendig årsenhet i en cand.mag.-grad. Cand.mag.-graden vil være et godt utgangspunkt for opptak til hovedfagsstudier og mastergradsstudier. En cand.mag.-grad inneholdende profileringsstudiet i finansiell styring og minst 10 vektall matematikk/ statistikk kvalifiserer for opptak til Høyere avdelings studier ved NHH. For å fylle dette kravet anbefaler vi studentene å ta Mk332 Statistikk II (3 vektall) og Mk121 Matematiske metoder (5 vektall).

Prosjektoppgave

Prosjektoppgaven gir studentene anledning til å arbeide selvstendig med en problemstilling som leder fram til en skriftlig utredning som blir gjenstand for evaluering. For tildeling av veileder og godkjenning av emne og tema for oppgaven, må en melde seg opp til prosjektoppgaven på lik linje med kurspåmeldingen til vårsemesteret. Denne oppmeldingen skjer i høstsemesteret.

Studenter som tidligere har tatt et profileringsstudium med prosjektoppgave, kan søke om å få slippe å skrive ny oppgave. Oppgaven må da erstattes av valgfag.

Oppbygging av studiet

	Høst	Vår
	Bø530 Økonomisk styring	4
	Bø570 Anvendt finansiering	4
	Bø625 Finansieringsteori	Bø550 Prosjekt- oppgave
	4	
Valgfag	2	6

Oppbygging av 1-årig profileringsstudium i finansiell styring

Valgfag

(NB! Dersom høgskolen tar opp ERASMUS/NORDPLUS-studenter, kan noen av valgfagene bli forelest på engelsk)

Høstsemesteret: *

- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (4 vt. Fortsetter i vårsemesteret)
 - Bø540 Videregående finansregnskap (2vt)
 - In105 Menneske-maskin kommunikasjon (4 vt)
 - In150 Programmering (4 vt)
 - Mk121 Matematiske metoder (4 vt)
 - Mk332 Statistikk II (3 vt)
 - Re300 Revisjon I (2 vt)
 - Sp301 Engelsk for næringslivet (2v)
- * Det anbefales at studenter som ønsker Master of Science ved Handelshøyskolen i Århus gjennomfører kurset MK332 Statistikk II.

Vårsemesteret (aktuelt når prosjektoppgaven skal erstattes med valgfag):

- Ak250 Oppdrettsøkonomi (2 vt)
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I (4 vt. Start høstsemesteret)
- In135 Datamodellering og databaser (4 vt)
- Ju400 Skatterett I (2 vt)
- Ju605 Arbeidsrett (5 vt)
- Mk202 Diskret matematikk (2 vt)
- Mk240 Lineær algebra (5 vt)
- Mk261 Anvendt statistikk (5 vt)

2-årig studium i akvakultur og økonomi/datafag

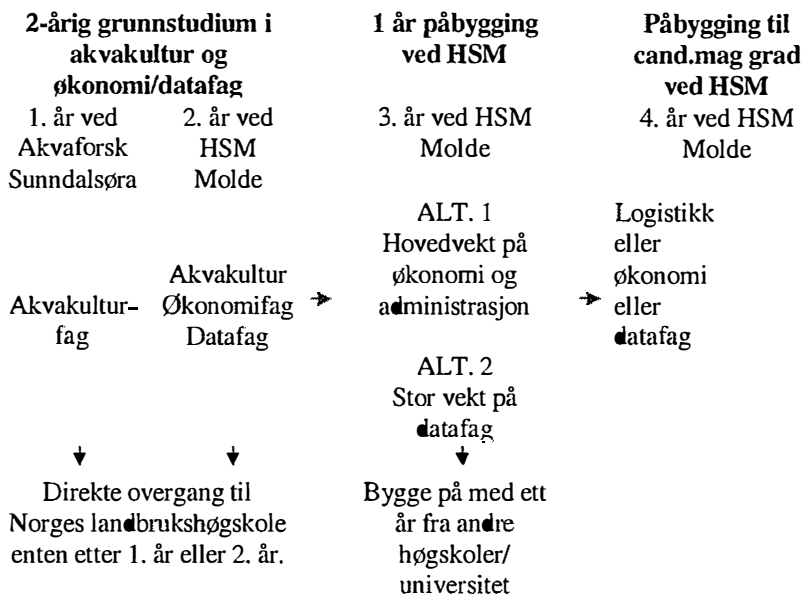
Studiet tar sikte på å utdanne bedriftsledere og fagfolk forøvrig til oppdrettsnæringen. Det er bygd opp ut fra behovene i oppdrettsnæringen og vil gi kunnskaper om de enkelte forhold som påvirker fiskeoppdrett. Målsettingen er også å gi studentene nødvendige faglige kunnskaper om akvakultur og økonomi/datafag slik at de kan planlegge, optimalisere drift og styre produktkvalitet i oppdrettsanlegg.

Studiet er et samarbeid mellom Institutt for Akvakulturforskning (AKVAFORSK) på Sunndalsøra og Høgskolen i Molde (HSM). Kursene på Sunndalsøra bruker til dels mange nye forskningsresultater i undervisningen. AKVAFORSK er et av landets ledende fagmiljø innen akvakulturforskning og er ansvarlig for undervisning i akvakulturfag ved Norges landbrukshøgskole (NLH), Ås. Instituttet underviser også ved andre universitet. HSM har et sterkt fagmiljø innen økonomi og informatikk (datafag). Ved å kombinere akvakulturfag økonomi- og datafag, oppnås en kompetanse som det er stort behov for innen oppdrettsnæringen. Første år av studiet foregår på Sunndalsøra i nær tilknytning til AKVAFORSK. Undervisningen i det andre året foregår i Molde. Ved HSM er det mulig å ta påbyggingsstudier innen økonomi og datafag helt fram til en cand. mag. grad. Studiet gir også gode overgangsmuligheter til NLH, eller til andre høgskoler/universitet. Dette gir en fleksibel modell der den enkelte kan legge opp et studieløp etter egne interesser. Studiemodellen kan samlet presenteres som vist på neste side.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse. Studiet forutsetter ikke tidligere praksis fra fiskeoppdrett, men dette er en klar fordel.

Undervisningen i akvakultur forutsetter elementære kunnskaper i biologi og kjemi, og i økonomifagene anvendes det en del matematikk. Studiet passer derfor spesielt godt for elever fra studieretning allmenne, økonomiske og administrative fag med disse fagene, men det egner seg også godt for elever med fullført videregående kurs i akvakultur og som har generell studiekompetanse.

Kompetanse

Studenter med fullført 2-årig studium får tittelen høgskolekandidat i akvakultur og økonomi. Studiet kvalifiserer for stillinger innen:

- alle typer produksjonsanlegg innen akvakultur
- slaktning og omsetning av akvakulturprodukter
- produksjon og omsetning av fiskefôr
- offentlig forvaltning
- konsulenttjenester til akvakulturmæringen

Studiet kan inngå som en del av en cand.mag.-grad i kombinasjon med annen høyskole- eller universitetsutdanning.

Studenter som søker på akvakulturstudiet ved Norges landbrukshøgskole etter fullført 2-årig studium, kan regne med å få fritak av ca. 1 ½ år av studietiden på grunnlag av fullført studium ved Høgskolen i Molde.

Praksis ved høgskoleutdanninga i Sunndal

Praksis blir i hovedsak gjennomført ved AKVAFORSK's avdeling på Sunndalsøra. Praksis er obligatorisk, og lærestoffet kan inngå i eksamensgrunnlaget. Det kan søkes fritak for praksis dersom man har relevante forkunnskaper eller annen relevant praksis.

Praksisen er delt i to typer:

1. Instruktiv praksis

I høstsemesteret blir det anledning til å få 2 timer instruerende praksis pr. uke i en begrenset periode.

2. Arbeidspraksis

I vårsemesteret blir det avsatt 4 dager til praksis, fortrinnsvis ved AKVAFORSK's avdeling på Sunndalsøra. De som ønsker seg praksis spesielt på matfiskanlegg, kan få dette ved forskningsstasjonen på Averøy som ligger noen mil unna Sunndalsøra. Det legges opp til deltakelse i stamfiskarbeid, klekkeri, drift av settefiskanlegg og fôrdyrking til marine fiske-larver. En vil her forsøke å få til et mest mulig variert opplegg med hensyn til tildeling av arbeidsoppgaver innen avdeling for laksefisk og avdeling for marin fisk.

Fjernstudium

Har du en pc eller tilgang til e-post, ser vi muligheten for å tilrettelegge delvis fjernleveranse av stensiler og dokumenter i akvakulturfagene. Fjernstudium i denne sammenhengen er ikke ment å dekke andre studieår i Molde. Ikke alle deler av studiet er like egnet for fjernleveranse av lærestoff, fordi enkelte fag til dels er basert på direkte overføring av nylig ervervet kunnskap med beskyttet faginnhold fra forskningen. Dermed kan det skriftlige referansematerialet på deler av kursene være begrenset. Dette er en alternativ måte å studere på, men vi vil understreke fordelen ved å følge undervisningen direkte på lærestedet.

Avtale om fjernstudium må gjøres særskilt med prosjektkoordinator på Sunndalsøra (Odd Ivar Mork; AKVAFORSK, 6600 Sunndalsøra, Tel. 71 69 53 17; Fax. 71 69 53 01; E-mail: odd-ivar.mork@akvaforsk.nlh.no).

Det er mulig å ta enkeltfag som privatist, og da gjelder vanlige forutsetninger om studiekompetanse, eller de kan søke Høgskolen i Molde om særskilt fritak. Ta kontakt med studieveileder.

Oppbygging av studiet

August	Høst	Vår	
	Ak350 Avlsarbeid		2
	Ak100 Oppdrettsbiologi	Ak400 Fiskeernæring II	2
			3
	Ak105 Innføring i kjemi	Ak205 Internasjonal akvakultur	2 1. år
			2
	Ak301 Fiskeernæring I	Ak210 Kvalitet og marked	2
			3
	Ak324 Settefisk-produksjon	Ak340 Fiskehelse	2
			2
	Ak305 Matfiskproduksjon og produksjonsstyring		4
Bø001 Forkurs i regnskap	Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi	Bø200 Finansregnskap med analyse	2
	Lo300 Innføring i logistikk		2 2. år
			2
	Valgfag i økonomi, administrasjon og datafag avhengig av videre studieløp *)		
			10

Oppbygging av 2-årig studium i akvakultur og økonomi

*) Det er flere mulige sammensetninger av de siste 10 vekt-tallene avhengig av videre studieløp ved HSM:

Anbefalte fag for de som vil avslutte etter 2. år i Molde:

Studentene anbefales å skrive prosjekt/kandidatoppgave (Ak 435 2-6 vt). I tillegg kan studentene velge blant følgende valgfag:

Høst (3. semester):

Re300 Revisjon I (2 vt) eller
Sp301 Engelsk for næringslivet (2 vt)

Vår (4. semester):

Ak250 Oppdrettsøkonomi (2 vt)
Bø330 Innføring i markedsføring (2 vt)
Bø101 Inf. i investeringsanalyse (2 vt)
In102 Gr.kurs i databehandling (2 vt)

Valgfag i 2. år for de som vil fortsette med 3. år i Molde og ha hovedvekt på økonomi og administrasjon *):

Høst (3. semester):

Mk101 Innføring i matematikk (2 vt) **)

Ad150 Organisasjon (4 vt)

Sø110 Makroøkonomi (2 vt)

Re300 Revisjon I (2 vt)

Vår (4. semester):

Mk231 Statistikk I (2 vt)

In102 Gr.kurs i databehandling (2 vt)

Sø210 Mikroøkonomi (2 vt)

*) Studieplan for 3. år: overgang til 2-årig studium i økonomi og administrasjon. Se egen studieplan.

***) NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar på forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.

Valgfag i 2. år for de som vil fortsette med 3. år i Molde og ha hovedvekt på datafag *):

Høst (3. semester):

In150 Programmering (4 vt)

Vår (4. semester):

Ak250 Oppdrettsøkonomi (2 vt)

In135 Datamodellering og databaser (4 vt)

*) Studieplan for 3. år: se 1-årig studium i informatikk.

Kandidatoppgave/prosjektoppgave

Studenter som ønsker det kan skrive en 2, 4 eller 6 vekttalls kandidatoppgave eller prosjektoppgave som erstatning for et tilsvarende antall vekttall valgfag.

Studenter som ønsker å avslutte utdanningen etter 2 år anbefales å skrive oppgave i løpet av 2. året.

Se nærmere orientering om oppgaveskriving under kursbeskrivelsene bak i studiehandboka.

Studier i utlandet

Etter fullført 2-årig studium ved Høgskolen i Molde, kan ett studieår tas som ERASMUS-student ved Galway-Mayo Institute of Technology. Ved dette studiestedet kan man fortsette med Bachelorgradsstudier i akvakultur, marinbiologi, miljøfag, biologi og kjemi. Studieoppholdet i utlandet kan også utvides med praksis i en utenlandsk bedrift gjennom LEONARDO-stipend.

STUDIER INNEN SAMFUNNSFAG

Grunnfag i statsvitenskap kan bygges ut med mellomfagstillegg enten i statsvitenskap eller i offentlig administrasjon. I tillegg tilbyr høgskolen et 10 vekttalls studium i juridiske fag.

Studiene gir et godt utgangspunkt for videre studier innen samfunnsfag ved universitet og høgskoler. I tillegg vil studiene kunne være nyttige i kombinasjon med andre typer studier.

Cand.mag.-grad

Høgskolen i Molde kan utskrive cand.mag.-vitnemål til studenter som har fullført 4 års høgskolestudium (80 vt), herav ett studium på 1 1/2 års varighet (mellomfag/30 vekttall), og ett årsstudium (grunnfag/20 vekttall).

Vi viser ellers til cand.mag.-reglementet bak i studiehåndboka.

Det er ikke nødvendig at hele cand.mag.-graden er gjennomført ved Høgskolen i Molde. Deler av graden kan tas ved andre norske læresteder. Også studieopphold ved læresteder i Europa, USA og andre land kan gi uttelling i en cand.mag.-grad.

Eksempler på cand.mag.-kombinasjoner

Samtlige grunnstudier ved Høgskolen i Molde vil kunne være relevante tilleggsfag i kombinasjon med mellomfag i statsvitenskap eller mellomfag i offentlig administrasjon.

Nedenfor har vi satt opp eksempler på cand.mag.-kombinasjoner med utgangspunkt i statsvitenskap som kan fullføres ved Høgskolen i Molde.

Mellomfag i offentlig administrasjon eller statsvitenskap

Grunnfag bedriftsøkonomi
Juridiske fag, 10 vekttall
Examen philosophicum + 15 vekttall relevante fag

Mellomfag i statsvitenskap eller offentlig administrasjon

2-årig økonomi og adm. eller akvakultur og økonomi
Juridiske fag, 10 vekttall

Grunnfag i statsvitenskap

Grunnutdanning i sykepleie (3 år)

Mellomfag i statsvitenskap eller offentlig administrasjon

1 år påb. Kunnskap, teknologi og innovasjon
1 år ERASMUS/NORDPLUS i utlandet (Univ. of Lancashire)
Examen nihilosonhicum + 5 vekttall

Med fullført cand.mag.-grad og mellomfag i statsvitenskap eller offentlig administrasjon kan man begynne på et hovedfagsstudium. Fullført hovedfagsstudium i statsvitenskaplige fag gir tittelen cand.polit.

Høgskolen har etablert kontakt med University of Nebraska, Lincoln om overgang til mastergradsstudium i statsvitenskap (1 1/2 år) etter fullført cand.mag.-grad ved Høgskolen i Molde.

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

Statsvitenskap grunnfag

Grunnfagsstudiet i statsvitenskap tar utgangspunkt i hvordan ulike samfunnsinteresser samordnes og avveies. Ved siden av å gi en innføring i politiske strukturer og prosesser, skal studiet utvikle studentenes evne til å foreta selvstendige analyser av samfunnspolitiske forhold.

Målgrupper

1. Grunnfaget egner seg godt for studenter som tar sikte på en cand.mag.-grad og som etter ett års grunnfagsstudium ønsker å fortsette med mellomfag i statsvitenskap eller mellomfag i offentlig administrasjon ved Høgskolen i Molde og universitetene.
2. Studiet egner seg også som videre- og /eller etterutdanning for tilsatte i offentlig eller privat virksomhet. Studiet er f.eks. godkjent som 1-årig videreutdanning for lærere.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Oppbygging av studiet

Høstsemesteret omfatter to 4 vekttallskurs med avsluttende eksamen til jul: Sv100 Det norske politiske og administrative system og Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblem. Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode (4vektall) går over to semestre med eksamen til våren. Kurset i samfunnsvitenskapelig metode inkluderer en obligatorisk innleveringsoppgave.

I tillegg til samfunnsvitenskapelig metode, består vårsemesteret av to 4 vekttallskurs: Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk og Sv202 Komparativ og internasjonal politikk.

Høst	Vår
Sv100 Det norske politiske og administrative system	Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk
4	4
Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer	Sv202 Komparativ og internasjonal politikk
4	4
Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode	4
Sv005 Seminar. Aktuelle politiske emner	
<i>Oppbygging av statsvitenskap grunnfag</i>	

Kompetanse

Grunnfaget gir 20 vektall og kan inngå som en årshet i en cand.mag.-grad, eller eventuelt i en mastergrad. Grunnfaget kan utvides med enten mellomfag i statsvitenskap eller mellomfag i offentlig administrasjon.

Muligheter for videre studier

I: Statsvitenskap grunnfag (1 år) + mellomfagstillegg i statsvitenskap (1/2 år):

Studenter som har cand.mag.-grad eller mellomfag i statsvitenskap inngår, kan søke opptak på hovedfagsnivå ved Universitetet i Oslo. De som ønsker å ta hovedfag ved Universitetet i Trondheim, eller ved Institutt for sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen, må avlegge en mindre tilleggsprøve.

II Statsvitenskap grunnfag (1år) + mellomfagstillegg i offentlig administrasjon (1/2år):

Studenter som har cand.mag.-grad eller mellomfag i offentlig administrasjon inngår, kan søke opptak på hovedfagsnivå ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen.

Studenter med tilknytning til Høgskolen i Molde kan få veiledning av hovedoppgaver i Molde.

Mastergrad i samfunnsfag

Det arbeides med utvikling av et mastergradsstudium i samfunnsfag ved Høgskolen i Molde. Oppstart planlegges høsten 2001 med forbehold om godkjenning fra departementet.

Mellomfag i statsvitenskap/offentlig administrasjon

Mellomfaget består av et grunnfag og et mellomfagstillegg av ett semesters varighet. Mellomfagstillegget utgjør 10 vektall og gis i høstsemesteret.

Ved Høgskolen i Molde gis det 2 mellomfagsvarianter:

A) Mellomfagstillegg i statsvitenskap (Sv310)

Forkunnskaper

Opptak til studiet forutsetter fullført grunnfag i statsvitenskap.

Innhold

Studiet skal gi utdypet kjennskap til og forståelse av hovedområder som ble tatt opp på grunnfaget. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid.

Høst

3. semester

Komparativ politikk
Internasjonal politikk
Offentlig politikk og administrasjon
Mellomfagsoppgave
Seminar: Aktuelle politiske emner
Oppbygging av mellomfag i statsvitenskap

Nærmere beskrivelse av de ulike delemner finner en under kursdelen bak i studiehandboken.

Kompetanse

Studiet er godkjent som tilsvarende statsvitenskap mellomfag ved Universitetet i Oslo. Studentene kan etter fullført cand.mag.-grad søke opptak på hovedfag i statsvitenskap ved Universitetet i Oslo. Det er også mulig å søke opptak på hovedfag i Sammenlignende politikk ved Universitetet i Bergen og på hovedfag i statsvitenskap ved Universitetet i Trondheim, men det kreves da at studentene avlegger en ekstra prøve.

B) Mellomfagstillegg i offentlig administrasjon (Sv315)

Forkunnskap

Opptak til studiet forutsetter fullført grunnfag i statsvitenskap.

Innhold

Studiet tar sikte på å videreutvikle ferdigheter i analyse av organisasjoner og offentlig politikk. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid.

Høst
3. semester
Politisk teori og regimer
Organisasjonsteori
Metode
Organisasjonsformer og prosesser
Mellomfagsoppgave
Seminar: Aktuelle politiske emner

Oppbygging av mellomfag i offentlig administrasjon

Nærmere beskrivelse av de ulike deler finner en under kursdelen bak i studiehandboken.

Kompetanse

Studiet er godkjent som tilsvarende mellomfag i Administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Studentene kan etter fullført cand.mag.-grad søke opptak på hovedfag i Administrasjon og organisasjonsvitenskap ved Universitetet i Bergen.

Eksamensform for begge mellomfagsvariantene:

Eksamen består av en skriftlig prøve på 8 timer samt en semesteroppgave. Oppgaven skal skrives over et selvvalgt tema. Tema for oppgaven skal godkjennes av veileder. Innleveringsfristen blir gjort kjent ved semesterstart.

Ved beregning av karakteren teller semesteroppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3.

1/2-årig studium i forvaltnings- og arbeidsrett

Studiet har som målsetting å gi studentene kompetanse innen forvaltnings- og arbeidsrett. Siktemålet er å utvikle forståelse for og innsikt i rettsreglene for disse sentrale juridiske emnene og gi metodiske kunnskaper om hvordan rettsregler anvendes ved løsning av så vel teoretiske som praktiske problemstillinger.

Denne fagkombinasjonen kan benyttes som påbygging på et tidligere høgskolestudium, men framstår også som en selvstendig enhet for den som har interesse og behov for å vite hvordan den rettslige reguleringen av arbeidsmarked og offentlig virksomhet virker.

Arbeidsrett gir en grundig oversikt over den individuelle og kollektive arbeidsrett i privat og offentlig virksomhet. Særlig relevant er den rettslige rammen rundt forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, med spesiell fokus på endringer i forhold til den situasjonen som er etablert ved inngåelse av arbeidsavtale. Her kan spesielt nevnes endrede arbeidsoppgaver for en ansatt, flytting av virksomhet, flytting av personell ved overdragelse av arbeidsoppgaver til annen arbeidsgiver og overføring av en virksomhet til ny eier. EU-arbeidsrett og EU-arbeidsrettens kilder er sentrale.

Tilbudet i forvaltningsrett gir en grundig innføring i sentrale deler av den alminnelige forvaltningsrett med særlig sikte på grunnbegreper, rettslige grunnlag for forvaltningens virksomhet, framgangsmåte ved behandling av ulike typer "saker", klage, ugyldighet og kontroll. Prinsipper og saksbehandlingsregler i forvaltningsretten utgjør også et sentralt element ved praktisering av arbeidsrett i all offentlig virksomhet.

I forhold til høgskolens øvrige studietilbud egner dette studiet seg spesielt for studenter som fra før har to-årig studium i økonomi og administrasjon eller tilsvarende og for studenter med grunn- og mellomfag i offentlig administrasjon. Fagene vil også inngå som valgfag på ulike retninger, for eksempel på logistikk. Studietilbudet er også meget relevant for ansatte i offentlig eller privat virksomhet som ønsker tilleggsutdanning innen forvaltnings- og arbeidsrett.

Oppbygging av studiet

	Vår
Ju215 Forvaltningsrett	5
Ju605 Arbeidsrett	5

Kompetanse

Studiet gir 10 vektall og kan inngå som en 1/2-årig enhet i en cand.mag.-grad i kombinasjon med annen høgskole- eller universitetsutdanning.

Høgskolen arbeider med å utvide studiet til et grunnfag i juridiske fag.

Påbyggingsstudium i kunnskap, teknologi og innovasjon

Hovedfokus i studiet vil være knyttet opp mot teknologiske og innovative endringer og utviklingsvekk i samfunns- og arbeidsliv. Kunnskap vil være et nøkkelbegrep i denne sammenhengen. Det vil her bli fokusert på ulike kunnskapsformer og deres betydning og rolle i arbeids- og næringsliv. Forutsetninger for vellykket innovasjon og organisatoriske og juridisk konsekvenser av teknologiske endringer vil være sentrale problemstillinger.

Målgrupper

1. Studiet er først og fremst ment som et påbyggingsstudium på det toårige studiet i økonomi og administrasjon. Dermed fører studiet disse studentene fram til en bachelor-grad.
2. Studiet kan imidlertid også fungere som påbyggingsstudium for andre studenter,- for eksempel med en samfunnsvitenskapelig eller helsefaglig grunnutdanning.

Forkunnskaper

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse og minst to års grunnstudier.

Kompetanse

Studiet gir 20 vektall og kan inngå som en årsenehet i en cand. mag. grad i kombinasjon med annen høgskole- og universitetsutdanning.

Oppbygging av studiet

Høstsemesteret omfatter tre kurs. Et kurs i etikk (2v), et kurs i metode og vitenskapsteori (3v) og et kurs i kunnskap og kompetanse (5v). Vårsemesteret omfatter to 5-vektalskurs. Et kurs i innovasjon og teknologi og et juridisk kurs der en kan velge mellom arbeidsrett og forvaltningsrett.

Høst		Vår	
Ad505 Kunnskap og kompetanse		Ju215 Forvaltningsrett eller Ju605 Arbeidsrett	
	5		5
Ad620 Etikk	2	Ad615 Innovasjon og teknologi	
Ad525 Vitenskapsteori og metode	3		5

Oppbygging av studiet i kunnskap, teknologi og innovasjon

Examen philosophicum

I samarbeid med Universitetet i Bergen arrangerer Høgskolen Molde hvert semester undervisning til Examen philosophicum i Molde. Universitetet i Bergen er ansvarlig eksamensinstans.

Examen philosophicum består av tre disipliner som man studerer samtidig og tar eksamen i samlet: Filosofiens historie, logikk og vitenskapsfilosofi. Filosofi er alle vitenskapers mor, og logikken er et nødvendig hjelpemiddel for å forstå strukturen i vitenskapelig tenkemåte. Vitenskapsfilosofien tar opp grunnlagsproblemer i de enkelte vitenskaper.

I Examen philosophicum legges et kunnskapsmessig grunnlag for et universitetsstudium. Studentene anbefales å ta Examen philosophicum i sitt første studiemester og til også å kombinere det med et annet studium. Studiet kan inngå som 5 vektall i en cand.mag.-grad.

Undervisningen består av forelesninger og kurs. Ved begynnelsen av hvert semester blir det holdt et orienteringsmøte, hvor det gjøres rede for pensum, lærebøker og undervisning.

Det er egne søknadsskjema for Examen philosophicum.

Søknadsfrist for undervisning i høstsemesteret: ca. 20. juli.

Søknadsfrist for undervisning i vårsemesteret: ca. 20. desember.

STUDIER VED INSTITUTT FOR HELSEFAG

Generelt

Institutt for helsefag tilbyr følgende studier:

1. **3-årig grunnutdanning i sykepleie** opptak 2 ganger i året både januar og august - praksisstudier i Molde og Kristiansund.
2. **3-årig grunnutdanning i vernepleie** (i samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag). Først studentopptak skjedde høsten 1996, siden er det tatt opp studenter høsten 1998 og høsten 1999. Det vil bli tatt opp et nytt studentkull høsten 2001. Høgskolen i Molde arbeider med sikte på å få etablert studiet som et fast tilbud i Molde.
3. **2-årig videreutdanning i psykisk helsearbeid - deltidsstudium** i Molde og i Ålesund. Studentopptak hvert andre år, neste gang høsten 2002.
4. **2-årig videreutdanning i aldring og eldreomsorg - deltidsstudium** i Kristiansund Opptak hvert andre år, neste gang høsten 2002.
5. **4,5-årig grunnutdanning i sykepleie - deltidsstudium** i Kristiansund. Første opptak var høsten 1998. Studiet har blitt et fast tilbud fra høsten 2000, med opptak annet hvert år (høst). Neste opptak er høsten 2002.

Forbehold om oppstart av studier

Det tas forbehold om at det melder seg et tilstrekkelig antall studenter til at de enkelte studier kan igangsettes.

3-årig grunnutdanning i sykepleie

Formålet er å utdanne sykepleiere som er kvalifisert til å møte ulike menneskers behov for sykepleie. Sykepleie er i sin natur en omsorgsdisiplin. Utdanningen skal stimulere til faglig og personlig utvikling, og medvirke til at studentene blir selvstendige og ansvarsbevisste. Dette innebærer at den utdannede sykepleier:

1. møter det enkelte menneske med respekt og forståelse for menneskets egenart og livssyn og med grunnlag i de yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere
2. planlegger, iverksetter og evaluerer sykepleien ut fra en helhetlig vurdering av sykepleiesituasjonen
3. forstår sykepleien som en tjeneste i en historisk og samfunnsmessig utvikling
4. tar ansvar for alt som foregår innen sykepleiefagets område overfor den enkelte pasient/klient
5. utfører sykepleie basert på dyktighet i grunnleggende sykepleiemetoder og ferdigheter
6. anvender anerkjente vitenskapelige teorier og problemløsende tenkning, forskning og erfaring fra egen og andres praksis
7. viser kritisk vurderingsevne i sykepleieutøvelsen
8. erkjenner betydningen av lederskap i sykepleien og anvender administrative prinsipper sykepleiepraksis
9. erkjenner sitt undervisnings- og veiledningsansvar overfor pasient eller klient og alle gruppe som arbeider innen sykepleien, og anvender pedagogiske prinsipper
10. samarbeider med pasient eller klient, pårørende og andre yrkesgrupper i utøvelse av sykepleie
11. utvikler samfunnspolitisk engasjement og kritisk, reflekterende holdning til egen fagutøvelse og de etablerte helsetjenester.

Rammeplan

Høgskolen har utarbeidet ny fagplan etter grunnlag av Rammeplan av 07.01.00 og forskrift for 3. årig sykepleierutdanning.

Opptakskrav

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Oppbygging av studiet

Utdanningen utgjør 60 vekttall i en cand.mag.-grad. Teoretiske og praktiske studier er integrert gjennom hele studiet. Hvert studieår, som består av 2 semestre, omfatter 40 studieuker inkludert eksamener. Innholdet i studiet er delt inn i hovedemner. 1 vekttall = 2 uker = 80 studieinnsatstimer. Studentens studieuke er beregnet til 40 timer. Under halvparten av timene er timeplanregulert.

Vekttallsfordeling mellom teori og praksis

	Praksisstudier	Teori	FFR*	Til sammen
1 år	3,5 = 7 uker	14,5	2 = 4 uker	20 vekttall
2 år	8,5 = 17 uker	9,5	2 = 4 uker	20 vekttall
3 år	13 = 26 uker	6,0	1 = 1 uke	20 vekttall
Totalt	25 vt = 50 uker	30 vekttall	5 vt = 5 uker	60 vekttall

FFR = ferdighet, forberedelse og refleksjon*

Organiseringen av studiet

Rammeplanens hoved- og delemner er integrert i fagplanen. Studiet er organisert i 4 hovedemner og disse 4 hovedemnene er ulikt vektlagt innen hvert studieår. Aldersdimensjonen (barn, voksne, eldre) ivaretas gjennom hele studiet. Høgskolen benytter både Molde og Kristiansund som praksisstudiested.

Emnefordeling/innhold i sykepleierutdanningen

		1 år	2 år	3 år
Hovedemne 1				
Sykepleiens faglige og vitenskapelige grunnlag – inkludert praksisstudier	11vt			
1a) Historie, tradisjon og yrkesetikk	3vt	1,5	0,5	1,0
1b) Sykepleiens vitenskapsteoretiske grunnlag, fagutvikling og forskning i sykepleie	3vt	0,5	1,0	1,5
1c) Vitenskapsteori og forskningsmetode	2vt	0,5	0,5	1,0
1d) Etikk	3vt	1,0	1,0	1,0
Hovedemne 2				
Sykepleiefaget og yrkesgrunnlaget – inkludert praksisstudier	24vt			
2a) Sykepleierens funksjon i spesialisthelsetjenesten	12vt	0	8,0	4,0
2b) Sykepleierens funksjon i kommunehelsetjenesten	12vt	7,5	0	4,5
Hovedemne 3				
Medisinske og naturvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier	15vt			
3a) Anatomi, fysiologi og biokjemi	4vt	2,5	1,0	0,5
3b) Generell patologi, sykdomslære og farmakologi	8vt	1,0	5,0	2,0
3c) Mikrobiologi, infeksjonssykdommer og hygiene	3vt	2,0	1,0	0
Hovedemne 4				
Samfunnsvitenskapelige emner – inkludert praksisstudier	10vt			
4a) Psykologi og pedagogikk	3vt	2,0	0,5	0,5
4b) Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	2vt	1,0	0,5	0,5
4c) Sosiologi og sosialantropologi	2vt	0,5	0,5	1,0
4d) Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk, herunder juridiske rammer	3vt	0	0,5	2,5
Totalt	60	20	20	20

Praksisstudier

Praksisstudier er fellesbegrepet for de undervisnings- og læringssituasjoner hvor studentene studere, lære og praktisere sykepleie i praksis ved ulike sykdomstilstander og i ulike pasientsituasjoner.

Praksis utgjør totalt 30 vektall. Praksisstudiene praksisområder beskrives i uker, dvs at 30 vektall svarer til en studieinnsats på 60 uker.

50 uker av studiet er knyttet til praksisstudier i samarbeid med pasienter og pårørende. 10 ukers studieinnsats er knytte til ferdighetstrening, forberedelse til og refleksjon over praksisstudiene.

Direkte pasient- eller klienttrettet praksisstudier omfatter erfaring med pasientgrupper innen medisin, kirurgi, psykisk helsevern og forebyggende helsearbeid, og foregår både i kommunehelsetjenesten og ved spesialisthelsetjenesten. Studiene omfatter erfaring fra arbeid med pasienter eller

klienter i alle aldersgrupper, dvs. friske og utsatte grupper, kronisk syke og funksjonshemmede og akutt syke. Praksisstudiene er tilrettelagt og veiledet av lærer og/eller sykepleier.

Hver praksis periode har klare definerte mål og studiekrav som studentene må kunne dokumentere å ha nådd og oppfylt.

De praktiske studier gir studentene en type kunnskap som de bare kan tilegne seg gjennom å arbeide med reelle praktiske situasjoner, hvor teori og praksis er integrert.

Oversikt over praksisstudier

Sem	Praksisfokus	Hovedfokus for sykepleie	Praksis- type	Vt	Uker
1.	Praksis i kommunehelse- tjenesten - Sykehjem	Grunnleggende sykepleie og sykepleie til eldre	Veiledet	3,5	7
3.	Praksis i spesialisthelse- tjenesten Kirurgisk /medisinsk avd.	Sykepleie til akutt, kritisk og kronisk lidelse/funksjons- svikt	Veiledet	4	8
4.	Praksis i spesialisthelse- tjenesten Kirurgisk /medisinsk avd.	Sykepleie til akutt, kritisk og kronisk lidelse/funksjons- svikt	Veiledet	4,5	9
5	Praksis i spesialist- og kommunehelsetjenesten- Psykisk helsearbeid.	Sykepleie til akutt, kritisk og kronisk lidelse/funksjons- svikt	Veiledet	4	8
	Praksis i kommunehelse- tjenesten - Hjemmesykepleien	Sykepleie til pasienter med varierte pleie- og omsorgs- behov og pasienter under rehabilitering/habilitering	Veiledet	4	8
6.	Praksis i spesialist- og kommunehelsetjenesten Forebygg. helsearbeid	Forebyggende helsearbeid og svangerskaps- og barselarbeid	Observasjon	1	2
	Praksis i spesialist- og kommunehelsetjenesten - fordypningspraksis	Utvikle og erfare sykepleie- faglig kompetanse ved ulike pasientsituasjoner	Veiledet	4	8
Tot.				25	50

Krav til studiedeltaking/ studieprogresjon

All praksis er obligatorisk, det samme gjelder praktiske demonstrasjoner og øvelser på områder der ferdighet ikke kan læres på annen måte. Enkelte temadager/studiedager/studiekrav krever også fremmøte.

Inntil 10 % fravær kan godkjennes innen hvert studieområde med frammøteplikt. Høgskolen har regler for hvordan fravær kontrolleres, hvordan fravær og ikke utført studiekrav skal tas igjen. For å få avsluttende vurdering må studentene ha oppfylt kravene til studiedeltaking. Høgskolen stiller også krav om at deler av studiet skal være bestått før studentene kan starte i praksisstudier. Disse vil framgå av fagplanen.

Studieformer

Utdanningen vektlegger studieformer som fremmer integrering av teoretiske og praktiske studier gjennom hele utdanningen. Målet er å utvikle selvstendighet, klinisk dyktighet, kritisk og vitenskapelig tenkning. Det settes krav til undervisnings- og veiledningstilbud, til den enkelte student og til samarbeid mellom studentene. Det blir benyttet ulike pedagogiske metoder i teoriundervisningen.

Vurdering

Vurderingen er kontinuerlig og skal gi studentene informasjon om hvor de står i studieprosessen. Vurdering skjer underveis og som avsluttende vurdering.

1. Vurdering underveis har til hensikt å informere og motivere studenter slik at de tilegner seg den nødvendige kompetanse i sykepleiefaget. Vurdering underveis skjer i hovedsak gjennom arbeid med studiekrav, studiedeltaking, utført arbeid, ulike oppgaver, prøver og arbeidsformer studenten nytter i studiet.
2. Avsluttende vurdering er tiltak benyttet til godkjenning eller underkjenning av utdanningen eller deler av den. Avsluttende vurdering kommer til uttrykk gjennom eksamener.
3. Vurdering gir grunnlag for karakterer som blir påført vitnemålet.

Pensum

Pensum reflekterer tyngden av de ulike fag og kunnskapsområder i utdanningen og er gjenstand for vurdering og revidering foran hvert opptak og semester.

Oversikt over eksamener og prøver/tester

Sem	Eksamen /prøver/tester			
1.	Praksistest	test i dem.rom	bestått	1 d
	Passeringstest i ernæring	skoletest	bestått	2 t
	Passeringsprøve i medikamentregning	skoletest	bestått	3 t
2.	Eksamen i grunnleggende sykepleie	skoleeksamen	gradert	6 t
	Anatomi,fysiologi,biokjemi + mikrobiologi hygiene	skoleeksamen	gradert	4+2 t
	Psykologi /kommunikasjon	skoleeksamen	gradert	5 t
3.	Sykdomslære og farmakologi	skoleeksamen	gradert	5 t
	Praksistest	test i dem.rom	bestått	1 d
	Praksistest – teori ??	skoletest	bestått	2 t
4.	Praktisk eksamen + muntlig	i avdeling	bestått	1 u
	Eksamen i akutt/kritisk og kronisk sykepleie	skoleeksamen	gradert	6 t
5.	Eksamen i psykisk helsearbeid	skoleeksamen	gradert	4 t
6.	Samfunnsfag og lovgivning	Hjemmeeks.	gradert	3 d
	Fordypningsoppgave-Avsluttende eksamen	Hjemmeeks.	gradert	_____

Alle hovedemner vil være grunnlag ved utarbeidelse av de ulike eksamener, prøver og arbeidskrav.

3-årig grunnutdanning i vernepleie

Formålet med vernepleierutdanningen er å utdanne brukerorienterte og reflekterte yrkesutøvere som er kvalifiserte til å utføre miljøarbeid og habiliterings- og rehabiliteringsarbeid sammen med mennesker som har bruk for slike tjenester.

Generelt

Høsten 1996 ble det etablert et 3-årig vernepleierstudium ved Høgskolen i Molde. Tilbudet er faglig underlagt Høgskolen i Sør-Trøndelag, men er samlokalisert med det øvrige studietilbudet ved Avdeling for helsefag.

Høgskolen vil ta opp nye studenter høsten 2001.

Vernepleierutdanningen er en treårig profesjonsrettet grunnutdanning som gir grunnlag for offentlig godkjenning som vernepleier.

Primært ansettes vernepleieren som miljøterapeut. Andre aktuelle stillinger kan være som saksbehandler, koordinator, biveileder m.m. Vernepleierens arbeidsområder er svært varierte. Studiet kvalifiserer for arbeid både innenfor ulike kommunetjenester (habilitering, bolig, arbeid, skole, fritid), fylkeshelsetjenesten (habiliteringstjeneste, rusmiddelomsorg, psykiatri, barnevern osv.) og statlige institusjoner (statlige kompetansesenter).

Målgruppen for yrkesutøvelse er mennesker med sammensatte funksjonsvansker av både fysisk, psykisk og sosial karakter.

Vernepleierens grunnleggende funksjoner kan sammenfattes som:

- å bidra til målrettet stimulering, opplæring og utvikling med sikte på selvstendig mestring av dagliglivets oppgaver
- å ivareta daglig omsorg for og på vegne av andre, med trivsel og velvære hos den enkelte som siktemål
- å bearbeide nære og fjerne rammebetingelser med sikte på bedret livssituasjon for funksjonshemmede
- å forebygge funksjonsvansker og hindre ytterligere funksjonssvikt.

Vernepleiere skal kunne samarbeide med ulike samarbeidspartnere, som f.eks. pårørende, sykepleiere, hjelpepleiere, sosionomer, psykologer, førskolelærere/lærere, leger osv.

Opptakskrav:

Opptak til studiet krever generell studiekompetanse.

Oppbygging av studiet

Studiet utgjør 60 vektktall i en cand.mag.-grad og er lagt opp etter "Rammeplan for Vernepleierstudiet", fastsatt av departementet, (28.januar 1999.)

Vernepleieryrket består i hovedsak av metodisk arbeid i forhold til ulike brukergrupper. Dette arbeidet krever solide teoretiske kunnskaper. I løpet av studiet alternerer en derfor mellom teoretisk og praktisk undervisning. Den teoretiske undervisningen skal gi studentene analyseredskaper og arbeidsmodeller, samt teoretisk basis for valg av mål og metodikk. I løpet av praksisperiodene skal studentene vise at de kan anvende de teoretiske kunnskapene i ulike reelle situasjoner. Vernepleierfaglige hovedemner er målrettet miljøarbeid, pedagogikk, psykologi, samfunnsfag, sosiologi, organisasjonsteori, ledelse og medisinske fagområder.

Med utgangspunkt i den nasjonale rammeplanen er det laget en mere detaljert fagplan (Høgskolen i Sør-Trøndelag.) Ved Vernepleierutdanningen i Molde lages det semesterplaner for hvert semester, hvor litteratur og pedagogisk tilrettelegging forøvrig framgår.

Studiet har følgende hovedemner fordelt over 6 semestre og oppgitt i vektall (vt.):

Samfunnsvitenskapelige og juridiske emner	14 vt.
Stats- og kummunalvitenskap, helse- og sosialpolitikk	4 vt.
Sosiologi og sosialantropologi	4 vt.
Jus (3 vt. rettssystemer, juridisk metode og forvaltningsrett)	4 vt.
Vitenskapsteori og forskningsmetode	2 vt.

Psykologiske og pedagogiske emner	8 vt.
Generell-, utviklings- og sosialpsykologi	4 vt.
Generell pedagogikk og sosialpedagogikk	4 vt.

Helsefaglige emner	15 vt.
Medisinske og naturvitenskapelige emner	7 vt.
Pleie og omsorg	5 vt.
Psykisk helsearbeid	3 vt.

Miljøarbeid og habilitering-/rehabiliteringsarbeid	23 vt.
Fagets utvikling, ideologier, yrkesrolle og etikk	5 vt.
Ferdighets- og adferdslæring	6 vt.
Velferdsarbeid	4 vt.
Arbeid med grupper, organisasjoner og nettverk	3 vt.
Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning	5 vt.

Temainndeling:

1. studieår:

Tema 1: Velferd, kultur og brukerorientering

Tema 2: Vårt samfunn

Tema 3: Helse

2. studieår:

Tema 4: Samhandling og sosiale relasjoner. Økologisk tenkning og helhetlig arbeidsmodell

Tema 5: Læring og utvikling

Tema 6: Funksjonsvansker

3. studieår:

Tema 7: Forvaltning og organisasjon

Tema 8: Fordypning - utviklingsarbeid

Praksisstudier

Praksis er en integrert del og knyttes til alle hovedemnene i rammeplanen. Praksis utgjør 16 vt. av studiet og er fordelt på 3 praksisperioder. I tillegg til praksis vil studentene gjennomgå praksisrelevante aktiviteter og ferdighetsutøvelse.

Praksisperiodene gir erfaring med ulike sider ved vernepleieryrket og med ulike brukergrupper.

Hver praksisperiode bedømmes til bestått/ikke bestått på grunnlag av gjennomføring av praksis samt vurdering av pålagte skriftlige oppgaver i tillegg til denne.

1. års praksis

”Hjemme hos”- praksis

3 vt.

Hjemme hos en person med funksjonshemming. Det kan være hos en familie eller enkeltperson (ungdom/voksen) med ulike funksjonshemminger.

Praksisperioden varer i 8 uker. Studenten er hjemme hos brukeren ca. to dager i uka. Resterende dager er det undervisning og studiedager ved utdanningen.

2. års praksis

Kommunal helse- og sosialtjeneste

8 vt.

Studentene skal ha praksis i kommunal helse- og sosialtjeneste og få erfaring fra minst to ulike arbeidsområder innenfor tjenestetilbudet

3. års praksis

Fordypningspraksis/utviklingsarbeid

5 vt.

Studenten har praksis med vernepleiefaglig relevans ut fra egeninteresse; for eksempel innen psykiatri, opplæring, kriminalomsorg, rusmisbruk, habilitering/rehabilitering for barn og voksne

Vernepleierutdanningen i Molde benytter praksisplasser i hele Møre- og Romsdal fylke. Dette vil si at studenter må regne med at en eller flere praksisperioder vil bli lagt utenfor Moldeområdet. Det er utarbeidet egne regler for delvis dekning av reise- og eventuelle hybelutgifter i praksisperiodene.

Mål for praksis:

- Veiledet praksis har som formål å gi studentene innsikt og erfaring som er sentral i utøvelse av vernepleieryrket, og som er overførbart til ulike deler av praksisfeltet.
- Praksis skal gi studentene mulighet til øving i ferdigheter i planlegging, tilrettelegging, gjennomføring og vurdering av vernepleierfaglig arbeid.
- Praksis skal gi studentene kjennskap til og trening i arbeid med mennesker med ulike funksjonsvansker og funksjonsnivå. Gjennom deltakelse i ulike yrkes-situasjoner skal studentene lære å utvikle personlige og faglige holdninger til egen og andre yrkesutøveres virksomhet.
- Praksiserfaringene skal danne grunnlag for ny kunnskapstilegnelse og bearbeiding av den teoretiske del av studiet.

Arbeidsformer

Det blir benyttet ulike pedagogiske metoder i teoriundervisningen; forelesninger, gruppearbeid; prosjekt, PBL (ProblemBasert Læring - en form for veiledet gruppearbeid hvor en tar utgangspunkt i situasjonsbeskrivelser som er viktige for yrkesutøvelsen). Videre benyttes seminarer, caseundervisning, praktisk ferdighetstrening osv.

Arbeidskrav i studiet

Utdanningen fastsetter arbeidskrav som vilkår for å kunne gå opp til eksamen i et temaområde, eller som vilkår for at utdanningen som helhet kan godkjennes.

Gjennom arbeidskravene får studentene trening i både teoretiske og praktiske ferdigheter. Antall og type arbeidskrav vurderes fortløpende.

Arbeidskrav kan også pålegges ved stort fravær fra obligatorisk undervisning, og i fag/emner med stor vekt på udokumentert gruppearbeid og/eller eget studium.

Krav til studiedeltaking

Timeplanfestet undervisning er obligatorisk der dette er oppgitt på timeplanen, eller om det blir opplyst på annen måte. Tilstedeværelsesprotokoll blir ført av studenten selv som dokumentasjon på tilstedeværelse.

Pensum

Pensum reflekterer tyngden av de ulike fag og kunnskapsområder i utdanningen og er gjenstand for vurdering og revidering foran hvert opptak og semester. Samlet pensum for de 3 studieårene utgjør ca. 12 000 sider. Pensumlister finnes i vernepleierstudiets semesterplaner.

Eksamener

I tråd med den nye fagplanen er det årseksamen hver vår for de tema som er gjennomført i studieåret. Det er lagt opp til forprøver som må bestås for at studenten skal få gå opp til eksamen. En av forprøvene er en skriftlig prøving i medikamentlære.

I 3. studieår skal det leveres en fordypningsoppgave med et omfang tilsvarende 4 vektall.

Pensumlitteratur og høgskolens undervisning danner grunnlag for alle eksamener.

Videreutdanning i psykisk helsearbeid

Studiet er organisert som et deltidsstudium over 2 år med parallelle studietilbud i både Ålesund og Molde. En del av undervisningen vil skje i form av fellessamlinger for begge studentgruppene i Molde. Studiet består av en basisdel på 10 vekttall og en fordypningsenhet på 10 vekttall, i alt 20 vekttall.

Opptakskrav

Det kreves 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning fra høgskole eller universitet og minst ett års relevant yrkespraksis etter fullført utdanning.

Søkere med 2-årig helse- eller sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplaner eller med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan tas opp etter særskilt vurdering. Det er utarbeidet egne opptakskriterier for studenter som ikke fyller hovedkravet om minst 3-årig helse- eller sosialfaglig høgskoleutdanning.

Kompetanse

Studiet er godkjent som 20 vekttall i en cand.mag-grad. Fullført studium gir vanligvis grunnlag for lønnsopprykk.

Mål

I følge rammeplanen er målet for studiet å kvalifisere helse- og sosialarbeidere til forebyggende, behandlende og rehabiliterende arbeid med mennesker som har psykiske problemer innenfor den kommunale helse- og sosialtjenesten og spesialist helsetjenesten.

Videreutdanningen ved Høgskolen i Molde legger særskilt vekt på at studentene skal utvikle og etablere et fundament av psykoterapeutiske holdninger, forståelses- og kommunikasjonsmåter. Studentene skal herunder også ha et grundig kjennskap til ulike familie- og nettverkstilnærminger. Hensikten med dette er å styrke studentene i deres egne fag og yrkesfunksjoner innen det psykiske helsevern spesielt.

Studiets innhold og organisering

Basisdelen av studiet utgjør 10 vekttall og har følgende hovedemner:

- Mennesket, psykiske lidelser og det sosiale miljø (4 vekttall)
- Organisering av tjenestene for mennesker med psykiske lidelser (3 vekttall)
- Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning (3 vekttall)

I basisdelen blir det særlig lagt vekt på å utvikle et felles kunnskapsgrunnlag med bakgrunn i filosofi og vitenskapsteori og dets relevans for ulike behandlingsideologier, etikk og handlingsvalg.

Fordypningsenheten utgjør også 10 vektall og inneholder disse hovedemnene:

- Faglig fundament; teori og etikk (4 vektall)
- Utvikling og utøvelse av relasjonskompetanse (6 vektall). Med relasjonskompetanse forstår vi i denne sammenhengen terapeutisk kompetanse. Høgskolen i Molde har valgt å tilby fordypningsenheten **Tverrfaglig fordypning i psykososialt arbeid** som eneste fordypningstilbud i 2000-2002, men vi vil så langt det lar seg gjøre ta vare på de ulike yrkesgrupperes særegenhet når det gjelder kulturell bakgrunn, geografisk tilknytning og utdanningsprofil.

Videreutdanningen ved Høgskolen i Molde definerer psykososialt arbeid slik:

Psykososialt arbeid er en prosess rettet mot å bekrefte, styrke og utvikle enkeltmenneskets ressurser og mestring. Psykososialt arbeid tar utgangspunkt i brukerens kompetanse og ferdigheter i samarbeid om å muliggjøre et liv på egne premisser med hensiktsmessig tilknytning i et personlig sosialt nettverk, herunder også til eventuelle og aktuelle hjelpere.

Psykososialt arbeid handler også om tiltak på samfunns- og politisk nivå, slik som rettigheter, ressurser og tilgjengelighet til bolig, arbeid, aktivitetstilbud og personlig økonomi.

I følge Rammeplanen skal studentene i fordypningsdelen utvikle sine ferdigheter i å anvende kunnskap og forståelse fra felles innholdsdel, egen yrkesspesifikk teori og arbeidsmetoder, personlige yrkes- og livserfaringer og kompetanse i spill med brukeren, brukerens familie og øvrige nettverk.

Hensikten er å bidra i et forpliktende samarbeid med det mål at mennesker med psykiske lidelser skal kunne fremme sine levekår, sin helse og livskompetanse. Brukermedvirkning og brukerperspektivet står sentralt.

Studiets organisering

Studiet er organisert som et deltidsstudium over 2 år med til sammen ca. 14 ukessamlinger med teori og 8 ukers klinisk praksis/bruksrettet praksis. 2 av disse ukene kan benyttes til ulike og aktuelle hospiteringsopphold

Basisdel 1. år - 10 vektall

Høstsemester (5 vektall)

ca. 5 ukessamlinger med teori

Mennesket, psykiske lidelser og det sosiale miljø

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Prosjektpraksis med refleksjonsgrupper

Vårsemester (5 vektall)

Ca. 4 ukessamlinger med teori

Organiseringen av tjenestene for mennesker med psykiske lidelser

Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning

Prosjektpraksis med refleksjonsgrupper

Skriftlig skoleeksamen i basisdel

Tverrfaglig fordypning i psykososialt arbeid 2. år - 10 vektall

Høst (5 vektall)

ca. 2 ukesamlinger med teori/8 ukers

klinisk praksis

Faglig fundament: Teori og etikk

Utvikling og utøvelse av relasjonskompetanse

Kliniske studier: direkte pasient/klient rettet

Brukerrettet prosjektpraksis med refleksjonsgrupper

Vår (5 vektall)

Ca. 3 ukesamlinger med teori

Faglig fundament: Teori og etikk

Utvikling og utøvelse av terapeutiskkompetanse

Brukerrettet prosjektpraksis med refleksjonsgrupper

Avsluttende eksamen:

Skriftlig fordypningsoppgave

Muntlig eksamen med kliniske tema fra hele pensum

Studie- og arbeidsformer

Studiet er en yrkesrettet utdanning med vekt på praktiske ferdigheter og klinisk kompetanse. Studentaktive og tverrfaglige arbeidsformer blir vektlagt. I teoriundervisningen brukes ulike metoder som forelesning, rollespill og tverrfaglig gruppearbeid om felles problemstillinger som kan styrke fagidentiteten for de ulike yrkesgruppene. Et viktig prinsipp i studiet er nærhet mellom teori og praksis. Studiet er derfor organisert slik at studentene deltar i tverrfaglige refleksjonsgrupper som går gjennom hele studiet. Studentene skal også ha en veiledet praksisperiode på sammenhengende 6-8 uker. I praksisstudiene skal studentene arbeide i et tverrfaglig fellesskap/team, der en skal legge vekt på terapeutisk kompetanse og tverrfaglig samarbeid.

Eksamen

Det avlegges tre eksamener i løpet av studiet:

- 1 6 timers skriftlig skoleeksamen i studiets basisdel. Eksamen holdes i slutten av 2. semester. Det gis gradert karakter.
- 2 Skriftlig fordypningsoppgave med krav om at teoretisk kunnskap skal anvendes på kliniske spørsmål knyttet til arbeid med mennesker med psykiske lidelser. Innleveringsfrist 1. mars i 4. semester. Det gis gradert karakter.
- 3 Muntlig eksamen med kliniske tema fra hele pensum. Eksamen holdes mot slutten av studiet i 4. semester. Det gis gradert karakter.

Litteratur

Pensum er på ca. 4000 sider totalt. Av dette kan inntil 20 % - ca. 800 sider - være selvvalgt fordypningslitteratur eller fagspesifikk litteratur bl.a. knyttet til det avsluttende skriftlige arbeidet (fordypningsoppgaven).

Videreutdanning i aldring og eldreomsorg

Fra 1. januar 1999 er det innført ny rammeplan og forskrift for "Videreutdanning i aldring og eldreomsorg". Høgskolen har på dette grunnlag utarbeidet en egen fagplan for utdanningstilbudet som er gjeldende fra og med studentopptaket høsten 2000. Utdanningen er tverrfaglig, og er for tiden organisert som et desentralisert deltidsstudium over 2 år med studiested Kristiansund. Studiet har et omfang på 20 vekttall. Det nye studiet erstatter den tidligere "Tverrfaglig videreutdanning i eldreomsorg".

Opptakskrav

For å bli tatt opp ved studiet kreves det 3-årig helse- eller sosialfaglig utdanning fra høgskole eller universitet, og minst ett års relevant yrkespraksis etter fullført utdanning.

Søkere med 2-årig helse- eller sosialfaglig utdanning etter tidligere rammeplaner eller med annen 3-årig høgskole- eller universitetsutdanning kan tas opp etter særskilt vurdering. Det er utarbeidet egne opptakskriterier/-retningslinjer for studenter som ikke fyller hovedkravet om minst 3-årig helse- eller sosialfaglig høgskoleutdanning.

Kompetanse

Studiet er godkjent som 20 vekttall i en cand.mag-grad.

Mål

I følge den nye rammeplanen har "Videreutdanning i aldring og eldreomsorg" som mål å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk standard som kan ta initiativ til, organisere og iverksette tiltak i samarbeid med eldre, deres pårørende, frivillige medarbeidere og de andre yrkesgruppene innenfor eldreomsorgen. Videre skal studiet bidra til at studentene ved endt utdanning har gode kunnskaper om den normale aldringsprosessen og om hvordan det oppleves å bli gammel. Studentene skal tilegne seg kunnskaper om behandling og rehabilitering av eldre. De skal også ha kunnskap om forebygging av sykdom og funksjonssvikt hos eldre, både på det samfunnsmessige og det personlige plan. Det legges dessuten vekt på at studentene utvikler evne til nytenkning i fremtidig yrkespraksis, og at de i samarbeid med de eldre blir dyktige talsmenn/ kvinner i forhold til planlegging og beslutninger som vedrører eldre mennesker.

Innhold og organisering

Studiet er organisert i 4 moduler. Det er lagt opp til felles undervisning, men det er gitt mulighet for fagspesifikk fordypning. Fellessamlingene vil i hovedsak være i Kristiansund, men noen av ukesamlingene legges til Molde og/eller Ålesund avhengig av studentenes bosted. Det er lagt til rette for refleksjonsgrupper flere steder i fylket tilpasset studentenes hjemsted.

Studiets innhold - fellesdelen

Modul 1: Aldring og eldre menneskers livsvilkår (4 vekttall)

Modul 2: Kommunikasjon og etikk (1 vekttall)

Modul 3: Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år (6 vekttall).

- Mestring, sorg - og tapsreaksjoner i alderdommen
- Somatiske sykdommer relatert til høy alder
- Alderspsykiatri og aldersdemens

Modul 4: Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker (9 vekttall)

- Organisering av helse- og sosialtjenestene
- Yrkesutøvelse og arbeidsmåter
- Kvalitetsutvikling og prosjektarbeid

Studiets innhold - fordypningsdelen

I modul 4 kan studentene velge mellom disse to fordypningsområdene:

1. Kommunikasjon, samhandling og miljøarbeid innen alderspsykiatri og demensomsorg.
2. Rehabilitering relatert til eldre med funksjonshemming.

Til fordypningsområdene knyttes arbeid med en fordypningsoppgave.

Organisering

Deltidsstudiet gjennomføres over 2 år, med til sammen 11 ukesamlinger med undervisning. Første året er det lagt opp til 3 ukesamlinger i høstsemesteret og 3 ukesamlinger i vårsemesteret. Andre året blir det 3 ukesamlinger i høstsemesteret, og 2 ukesamlinger i vårsemesteret, i tillegg til at det er satt av 3 uker til arbeid med fordypningsoppgaven. Det er lagt opp til 18 to-dagers samlinger i refleksjonsgrupper fordelt over de to studieårene.

Semesteroversikt 1. studieår - deltidstudiet

Høstsemesteret: (5 vektall) 3 ukesamlinger med teori + 4 dager til arbeid i refleksjonsgrupper	Vårsemesteret: (6 vektall) 3 ukesamlinger med teori + 6 dager til arbeid i refleksjonsgrupper
Generell innføring Aldring og eldre menneskers livsvilkår Kommunikasjon og etikk	Sykdom, funksjonssvikt og mestring i eldre år - mestring, sorg og tapsreaksjoner i alderdommen - alderspsykiatri og aldersdemes - Somatiske sykdommer relatert til høy alder
	Eksamen modul 1, 2 og 3

Høstsemesteret: (4 vektall) 3 ukesamlinger med teori + 4 dager til arbeid i refleksjonsgrupper	Vårsemesteret: (5 vektall) 2 ukesamlinger med teori + 4 dager til arbeid i refleksjonsgrupper + 3 uker til arbeid med fordypningsoppgaven
Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker: - Organisering av helse- og sosialtjenester - Kvalitetsutvikling	Organisering og utøvelse av helse- og sosialtjenester til eldre mennesker: - Yrkesutøvelse og arbeidsmåter Fordypningstema Fordypningsoppg. og muntlig høring

Semesteroversikt 2. studieår - deltidstudiet

Studie- og arbeidsformer

Utdanningen vil vektlegge studentaktive arbeidsformer. Det forutsettes at studentene anvender sine kunnskaper og erfaringer fra grunntidning og arbeidsliv. Studentaktive arbeidsformer inkluderer f.eks. arbeid i refleksjonsgrupper. I tillegg til forelesning, vil det ellers bli benyttet andre undervisningsmetoder i tverrfaglig sammensatte grupper, slik at felles problemstillinger kan belyses ut fra de ulike yrkesgruppene perspektiv.

Deltakelse i refleksjonsgrupper er obligatorisk, og gruppene fungerer som faste enheter gjennom hele studiet. Hensikten med gruppene er å gi studentene mulighet til bearbeiding og anvendelse av lærestoff, og til integrering av teori og praksis. For å få til en slik integrering, arbeider studentene med problemstillinger knyttet til praksis. Ca. halvparten av refleksjonsgruppedagene benyttes til observasjonspraksis innen eldreomsorgen. Det er en forutsetning at studentene har observasjonspraksis på et annet sted enn der de selv er ansatt.

I første semester inngår arbeidet med en individuell skriftlig oppgave. Arbeidet med fordypningsoppgaven i 3. og 4. semester vil utgjøre en viktig del av studentenes individuelle faglige fordypning. Tema/problemstilling skal ha tilknytning til et av de to valgfrie fordypningsområdene.

Eksamen

Det avlegges en 6 timers skriftlig eksamen etter fullført modul 1, 2 og 3. Denne eksamenen omfatter innhold og pensum i de 3 første modulene.

Fordypningsoppgaven med muntlig høring utgjør utdanningens avsluttende eksamen. Fordypningsoppgaven skal knyttes til et av utdanningens to fordypningsområder. Det gis gradert karakter for begge eksamenene.

Litteratur

Pensum har et omfang på ca 3500 sider fellespensum og ca. 750 sider selvvalgt pensum, som bl.a kan knyttes opp mot arbeidet med fordypningsoppgaven. Pensum er spesifisert i fagplanen.

STUDIER I UTLANDET

Som student ved Høgskolen i Molde kan du velge å ta deler av utdanningen din i utlandet, både under og etter studietiden i Molde.

Som utvekslingsstudent på ERASMUS og NORDPLUS-programmene vil utdanningen din ute under studietiden bli godkjent som en del av utdanningen din i Molde. Som utvekslingsstudent betaler du ikke studieavgift i utlandet, samtidig som du mottar et tilleggsstipend for studietiden ute. Gjennom bilaterale avtaler med universitet i USA, Canada, England og Nederland, får studenter med cand.mag.-grad fra Molde direkte overgang til mastergradsstudier i økonomi, transport, logistikk, informatikk, statsvitenskap og sykepleie. Studiefinansieringen i utlandet dekkes for en stor del gjennom Lånekassens gebyrstipend, som kommer i tillegg til vanlig studielån og stipend.

Du finner mere informasjon om studier i utlandet på egne informasjonsmøter om utenlandsstudier hvert semester (blir kunngjort særskilt), og på Høgskolens egen hjemmeside (<http://www.hiMolde.no> under overskriften "Studier i utlandet"), der du vil komme rett inn på hjemmesiden til alle utenlandske institusjoner høgskolen samarbeider med. Du kan også kontakte vårt internasjonale kontor i studie-avdelingen (rom 172, fra 12:30 til 15:00, eller etter nærmere avtale), og/eller e-mail: Liv.L.Janbu@hiMolde.no for videre orientering om studieløp i utlandet.

Søknadsfrist for studier i utlandet (med noen få unntak):

i vårsemesteret:	15 april (studiestart august/september/oktober)
i høstsemesteret:	15 november (studiestart januar/februar)

Studier ute – en del av studiet i Molde

Studentutveksling med ERASMUS og NORDPLUS

Høgskolen har flere utvekslingsavtaler som gir mulighet for å ta ett eller to semester av studiet i et europeisk land. Gjennom det europeiske utvekslingsprogrammet SOKRATES/ERASMUS kan du bytte ut ett semester/ett år av studiet i Molde med et tilsvarende studium ved en av våre samarbeidsinstitusjoner i Vest-Europa. I Norden finnes et tilsvarende utvekslingsprogram under navnet NORDPLUS. Du får ekstra stipend for merutgiftene (reise- og språkopplæring) ved å studere ute i tillegg til vanlig lån og stipend i Lånekassen. ERASMUS- eller NORDPLUS-stipendet er på rundt Nkr. 1,100-1,500/- pr. måned. For studenter som drar til et ikke-engelskspråklig land og følger et intensivt språkkurs i studielandet før studiestart (minst 4 uker) gir Lånekassen i tillegg et eget språkstipend på opptil Nkr. 15,000/-.

Studenter som tar det 2-årige studiet i økonomi og administrasjon, eller det 3-årige studiet i transportøkonomi & logistikk, kan ta 4. semesteret ved en av våre mange utenlandske samarbeidsinstitusjoner. Akvakulturstudenter kan ta tredje året

i utlandet, som en del av et videre løp ute eller hjemme. For sykepleie kan praksisperioden i sjettede semester tas ved en institusjon i utlandet. **Studiesemesteret/året ute godkjennes som en del av utdanningen ved Høgskolen i Molde.**

Både studenter i økonomi, transportøkonomi & logistikk, statsvitenskap, informatikk og påbyggingsstudiene i transport og logistikk, kan ta tredje eller fjerde studieår utenlands. **Studieåret ute godkjennes som en del av cand.mag.-graden fra Høgskolen i Molde.**

Kriterier for å studere i utlandet

Forutsetningen for å reise ut som ERASMUS/NORDPLUS student er at du har minst ett års studier bak deg innen det aktuelle fagområdet, har gode gjennomsnittskarakterer, og viser personlig modenhet og motivasjon for ett studieopphold utenlands. Studier utenlands krever at du forbereder deg godt språklig. Engelsk er undervisningsspråk i England, Irland, Nederland og i Belgia (Gent), og hos våre NORDPLUS partnere i Finland, Danmark og Sverige. Ellers foregår undervisningen i andre samarbeidsinstitusjoner på landets eget språk, i Tyskland, Spania, Frankrike, Belgia (Mercator), og Italia. Studenter som følger intensivkurs (minimum 4 uker fulltidsstudier) i spansk, fransk, italiensk, finsk, belgisk/flamsk, eller nederlandsk før studiet ute starter, vil få et språkstipend fra Lånekassen på opp til kr. 15,000/- for å dekke utgiftene til språkkurs. Studenter som skal studere i engelsk- eller fransktalende land har mulighet for å følge Høgskolens egne språkkurs i engelsk og fransk i inneværende studieår. Det vil muligens bli tilbudt kurs også i spansk eller tysk i samme perioden.

Utvexlingsavtaler med utenlandske institusjoner

Informatikk:

Utvexling passer best i løpet av andre eller tredje studieår, under forutsetning av at studiet utenlands mest mulig tilsvarer kursinnholdet i det aktuelle året man er ute. Velger man å studere ute etter avsluttet treårig informatikkstudium, er det viktig at informatikkstudenter allerede under grunnstudiet hjemme har tatt valgfag innen økonomi, for at studiet ute i det fjerde studieår blir godkjent som del av cand.mag.-graden.

SOKRATES/ERASMUS

Universitetet i Växjö, *Sverige*

Technische Universität Braunschweig, *Tyskland*

Hochschule Wismar, *Tyskland*

Technische Fachhochschule Berlin, *Tyskland*

Fachhochschule Frankfurt, *Tyskland*

Noordelijke Hogeschool, Leeuwarden, *Nederland*

University College Cork, *Irland*

Universitat Autònoma de Barcelona, *Spania*

Universidad de la Laguna, Tenerife, *Spania*

BILATERALE AVTALER

CERN, Det europeiske laboratoriet for partikkelfysikk, Genève, *Sveits*

Økonomi:

Studenter som tar 2-årig studium i økonomi og administrasjon, eller 3-årig studium i transportøkonomi & logistikk får godkjent studier i fjerde semester ved en av utdanningsinstitusjonene nevnt under. Økonomistudenter som kombinerer grunnstudiet med et påbyggingsstudium i transport eller logistikk, kan ta sitt tredje eller fjerde studieår utenlands, og få dette godkjent som en del av en cand.mag.-grad.

NORDPLUS

Mikkeli Polytechnic, *Finland*

Handelshøyskole Syd i Esbjerg, *Danmark*

Linköpings universitet, *Sverige*

SOKRATES/ERASMUS

Universitat de Valencia, *Spania*

University of Westminster, *England*

University of Huddersfield, *England*

Université de Claude Bernard Lyon-I, Lyon, *Frankrike* (NB! I Lyon kan studenter ta avsluttende fransk grad).

Fachhochschule Frankfurt, *Tyskland*

Technische Fachhochschule Berlin, *Tyskland*

Fachhochschule für Technik und Wirtschaft Berlin, *Tyskland*

Noordelijke Hogeschool, Leeuwarden, *Nederland*

Arnhem Business School, Arnhem, *Nederland*

Hogeschool Gent, *Belgia*

Università di Bergamo, *Italia*

BILATERALE AVTALER

Höhere Wirtschafts- und Verwaltungsschule (HWV) Zürich, *Sveits*

Höhere Wirtschafts- und Verwaltungsschule (HWV) Luzern, *Sveits*

Washington College, *USA*

Vista University, *Sør-Afrika*

Helsefag (sykepleie/vernepleie):

For sykepleie- og vernepleiestudenter er det praksisperioden i sjette semester som kan tas ved en institusjon utenlands, med vekt på praksis i kommunal helsetjeneste og på institusjon. Hovedoppgaven kan gjennomføres i forbindelse med oppholdet ute, og i enkelte tilfeller kan teorikurs tatt ute erstatte denne.

NORDPLUS

Mikkeli Polytechnic, School of Social Work and Health Care, *Finland* .

Ribe Amts Sygepleieskole, Esbjerg, *Danmark*

SOKRATES/ERASMUS

Università de Roma- Sapienza, *Italia*

Mercator Hogeschool, Gent, *Belgia*

Universidad de Valencia, *Spania*

BILATERALE AVTALER

James Cook University, *Australia*

University of Alberta, *Canada*

Akvakultur:

For akvakultur kan studenter ta ett eller flere års videre studier etter avsluttet 2-årig studium i Molde. Studiet ute kan inngå som del av en cand.mag.-grad. Akvastudenter kan også ta videre studier ute på bachelor eller mastergradsnivå i akvakultur, marinebiologi, miljøfag, biologi og kjemi.

SOKRATES/ERASMUS

Galway Mayo Institute of Technology, *Irland*

Statsvitenskap:

Studenter i statsvitenskap kan ta ett semester eller ett års studier utenlands, enten etter grunnfag eller etter avsluttet mellomfagsstudium, og få studiet ute godkjent som en del av cand.mag.-graden.

SOKRATES/ERASMUS

University of Lancashire, *England*

Universitat Autònoma de Barcelona, *Spania*

BILATERALE AVTALER

Washington College, *USA*

Vista University, *Sør-Afrika*

University of Budapest, *Ungarn* (arbeider med avtale)

Studier ute – etter endt studieløp i Molde

For studenter som ønsker å reise til utlandet etter endt studium ved Høgskolen i Molde, har vi bilaterale avtaler om overgang til høyere gradsstudier med universitet i Sverige, England, Canada og USA. Dette gjelder enten etter endt 2-årig studium i økonomi og administrasjon, etter endt 3-årig studium i transportøkonomi & logistikk, eller etter endt cand.mag.-grad med økonomi, transport/logistikkfag, eller informatikk.

Høgskolen i Molde har direkte avtaler om overgang til videre studier med følgende institusjoner i utlandet:

SIVILØKONOM:

Høgskolen i Växjö, Sverige (*siviløkonom*).

Her tilbys 2 års siviløkonomstudium etter 2 års studier i økonomi og administrasjon i Molde.

Handelshøjskolen i Århus, Danmark (*siviløkonom*)

Her tilbys 2 års mastergradsstudium etter 3 års studier i økonomi og administrasjon i Molde. Fullført studium gir etter søknad norsk tittel som *siviløkonom* i tillegg til mastergrad.

MASTERGRAD:

University of Colorado Springs (*økonomi*). 1,5 års mastergradsstudium gir Mastergrad i Business Administration (MBA) etter fullført cand.mag.-grad med økonomi i Molde. Det er også mulig å ta 3 års studier etter 2 år økonomi og administrasjon i Molde.

University of Westminster, London, England, (*transportøkonomi*).

2 års mastergradsstudium (transport) etter 3 års studier i økonomi og/eller transportøkonomi i Molde. Etter cand.mag.-grad kan man også søke direkte på det 1-årige mastergradsstudiet.

University of Westminster, London/Arnhem Business School, Nederland (*logistikk*).

1 års mastergradsstudium i europeisk logistikk, transport og distribusjon, etter 3-årig studium i transportøkonomi & logistikk i Molde. (1. semester i Westminster, 2. semester i Arnhem eller Molde, og sommersemester med hovedoppgaven i Molde).

University of Wisconsin-Madison (*logistikk*). 1,5 - 2 års studium gir mastergrad i logistikk (M.Sc.) etter cand.mag.-grad med logistikk i Molde.

University of Pittsburgh (*informatikk*). 1,5 års studium gir Mastergrad i informatikk (M.Sc.) etter fullført cand.mag.-grad med informatikk i Molde.

University of Waterloo, Canada (*informatikk*). 1,5 års studium gir Mastergrad i informatikk (M.Sc.), etter cand.mag.-grad med informatikk i Molde.

LEONARDO - jobbpraksis i en utenlandsk bedrift

Gjennom LEONARDO-programmet, kan studenter fra Høgskolen i Molde, som er i slutfasen av utdanningen sin, få jobb i en utenlandsk bedrift. Programmet er opprettet for å utvide samarbeidet mellom høyere undervisnings- og forskningsinstitusjoner og næringslivet innenfor europeiske land som er medlemmer i EU/EØS. Økonomi-, transport & logistikk-, akvafag-, informatikk- og syke- og vernepleiestudenter kan søke om utplassering for en periode på tre måneder til ett år. Et arbeidsopphold utenlands som LEONARDO student kan eventuelt kombineres med ett semesters studium som ERASMUS /NORDPLUS-student, eller gjennomføres som en egen praksisperiode i en utenlandsk bedrift. Det gis stipend som dekker levekostnader (ca. Nkr. 2,000/-) per måned i løpet av oppholdet, og de fleste bedrifter gir også lønn i tillegg. Gjennom LEONARDO avtaler tar Høgskolen i Molde også imot utenlandske studenter som utplasseres på prosjekter i lokale bedrifter. LEONARDO-ordningen gjelder også for faglærere og ansatte i bedrifter, så lenge det er en utveksling mellom studieinstitusjon og bedrift.

Studieprogram for utenlandske ERASMUS/NORDPLUS-studenter i Molde

Det engelskspråklige studietilbudet for utenlandske studenter på ERASMUS/NORDPLUS programmene består av semesterprogram med enkeltkurs fra andre, tredje og fjerde års studier, og er en del av det ordinære undervisningstilbudet for høgskolens egne studenter. Semesterprogrammene går både høst og vår under følgende titler:

- (1) *økonomi & transport/logistikk:*
- (2) *statsvitenskap:*
- (3) *informatikk:*
- (4) *sykepleie:*
- (5) *akvakultur:*

Alle semesterprogrammene for utvekslingsstudenter tilbyr språkkurs, og dette omfatter et obligatorisk kurs i norsk språk og kultur, og to valgfag i engelsk eller tysk. For økonomi & transport/logistikk, statsvitenskap, informatikk og syke-pleie kan opplegget følges enten ett semester, eller ett helt studieår, eventuelt en kombinasjon mellom ett semesters studier (ERASMUS/NORDPLUS) fulgt av ett semesters arbeidspraksis i bedrift (LEONARDO). Mer informasjon om semesterprogrammene finnes på høgskolens hjemmeside (<http://www.hiMolde.no>) videre under tittelen *International Study Programs*.

UNDERVISNING OG EKSAMEN

Den viktigste forskjellen mellom tradisjonell skoleundervisning og undervisningen ved en høgskole, er at studentene ved høgskolen selv i langt større grad er ansvarlige for sin egen utdanning. Det lønner seg å være forberedt på at

- på høgskolen er det vanligvis ikke obligatorisk frammøte
- du arbeider selvstendig, i grupper og på egenhånd
- lærerne er både veiledere og forelesere, du har muligheter for å snakke med dem når du trenger veiledning
- ved mange studier kan du velge fag innen visse rammer
- det er en del av høgskolens arbeid å eksperimentere med studieformene.

For de fleste studieretningene er større eller mindre deler av pensum ment som selvstudium, mens lærerne konsentrerer undervisningen dels om sentrale, dels om mer spesielle emner innen studiet.

En vesentlig del av studentenes arbeidstid kan være reservert for arbeid i mindre grupper. Høgskolen disponerer en rekke grupperom til dette formål.

Ved begynnelsen av hvert semester legger høgskolen ut en oversikt på sine hjemmesider på internett hvor all undervisning ved instituttene for informatikk, økonomi og samfunnsfag er oppført med tidspunkt, forelesningssted, eksamensdato og navn på foreleseren. Oversikt over undervisning ved Institutt for helsefag bekjentgjøres ved oppslag.

Studentene er selv ansvarlige for å tilegne seg den informasjonen som gis. Det er svært viktig å overholde frister som gjelder i forbindelse med semesterstart, oppmeldinger og eksamensavvikling.

For å lette overgangen fra videregående skole til studier ved Høgskolen i Molde, tar høgskolen sikte på å arrangere kurs i studieteknikk ved studiestart.

Semester

Studieåret er delt i to semestre. Høstsemesteret varer fra ca. 20. august til ca. 20. desember, og vårsemesteret fra ca. 10. januar til ca. 10. juni. Ved Institutt for helsefag er semesteret 1 - 2 uker lengre.

Kurspåmelding for studenter ved instituttene for økonomi, samfunnsfag og informatikk.

Hvert semester arrangeres det en kurspåmelding for undervisningen i det påfølgende semesteret. Kurspåmeldingen gjelder både obligatoriske og valgfrie kurs. Påmeldingen for vårsemesteret foregår i begynnelsen av november og for høstsemesteret i begynnelsen av mai. Påmeldingen gjøres kjent ved oppslag.

Kursevaluering

Det skal være evaluering av alle kurs på høgskolen. Kursevalueringen legges opp både med en kontinuerlig evaluering og en sluttevaluering. Sluttevalueringen kan være skriftlig eller en kombinasjon av skriftlig og muntlig. Den kontinuerlige evalueringen ivaretas av studenttillitsvalgte. På større kurs bør det opprettes et evalueringsråd bestående av tillitsvalgte fra alle studieretninger som er representert på kurset. Den tillitsvalgte eller evalueringsrådet fungerer som et bindeledd mellom studentene og faglærer. Faglærer tar opp med den tillitsvalgte eller evalueringsrådet hvordan evalueringen konkret skal følges opp innen 4 uker etter semesterstart.

Eksamen

Hvert kurs avsluttes vanligvis med eksamen, skriftlig eller muntlig, individuell eller gruppeeksamen, eller en kombinasjon av disse.

Rammeplaner, fagplaner og kursbeskrivelser forteller hvilken eksamensform, eksamenslengde og karaktergivning som har vært vanlig i det aktuelle kurs/fag.

Spørsmål i tilknytning til eksamen rettes til Studiekontoret. Det vises ellers til Forskrift om eksamen.

Eksamensoppmelding og trekk fra eksamen

Ved instituttene informatikk, økonomi og samfunnsfag må en melde seg opp til alle eksamener. Dette gjelder også ny eller utsatt eksamen. Oppmeldingen blir gjort kjent ved oppslag og pågår i periodene 15. februar til 1. mars i vårsemesteret og 15. september til 1. oktober i høstsemesteret. Oppmeldingen skjer på egne skjema som leveres til Studiekontoret. Dersom en student har meldt seg opp til eksamen i et fag, men likevel ikke ønsker å gå opp til eksamen, kan han trekke seg fra eksamen. Trekk fra eksamen skal skje på fastsatt skjema og frist for trekk er senest **1 uke før eksamen**.

Ved Institutt for helsefag er det automatisk oppmelding til alle ordinære eksamener. Dersom en ønsker å forbedre en karakter, må oppmelding skje på et eget skjema 1 måned før eksamensdato. Det er ikke anledning til å trekke seg fra eksamen ved automatisk oppmelding. Frist for å trekke seg fra eksamen når en ønsker å forbedre karakteren, er 1 uke før eksamen.

Det vises til Forskrift om eksamen § 5 og til utfyllende bestemmelser som gjelder ved enkelte eksamener ved Institutt for helsefag.

Særlige vilkår under eksamen

Studenter som ber om spesielle ordninger i forbindelse med eksamen, må søke om dette. Begrunnet søknad med dokumentasjon må sendes studiekontoret snarest mulig. Ved Institutt for helsefag senest 1 måned før eksamen og ved Instituttene for informatikk, økonomi og samfunnsfag senest 1 måned før eksamensperioden starter. Det vises til Forskrift om eksamen § 9.

Godkjenning av eksamen avlagt ved annen institusjon

Studenter som har avlagt eksamener ved en annen tilsvarende institusjon, kan etter søknad få disse godkjent som del av sitt studium ved Høgskolen i Molde. Søknaden med vedlagt attestert kopi av vitnemål/ karakterutskrift fra tidligere utdanning, leveres til høgskolen. Det vises til Forskrift om eksamen § 7.

Generelt om eksamen

- Alle eksamener og prøver starter vanligvis kl. 09.00.
- Oppmøte senest 15 min. før eksamen.
- Dato for utsatt og ny eksamen vil bli bekjentgjort ved eget oppslag.
- Husk å kontrollere at du er riktig oppmeldt!

Det vises til ordensregler ved skriftlig eksamen. Ordensreglene kan fås på studiekontoret.

Hjelpemidler til bruk under eksamen

Hjelpemidler ved eksamen inndeles i følgende kategorier:

G: Generelle Hjelpemidler. Med generelle hjelpemidler menes:

- Matematiske tabeller
- Rentetabeller
- Norges Lover og særtrykk av lover med forskrifter

A: Alle trykte og skrevne hjelpemidler

I: Ingen hjelpemidler

E: Egen liste.

KT: Alle typer kalkulatorer. Minnet skal være tomt. Ingen ekstra program-pakker skal være innlagt med mindre dette er spesifikt tillatt. Kalkulatoren skal være batteridrevet og ikke være tilkoblet andre maskiner. Stikkprøver blir tatt under eksamen.

KD: Alle typer kalkulatorer. Minnet kan inneholde data.

NB! Kategori KT og KD kommer altså eventuelt i tillegg til A, G eller E bare når dette er eksplisitt anført.

Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Molde

En egen forskrift om eksamen er vedtatt i høgskolens styre. Reglementet er lagt ut på høgskolens hjemmeside på internett. For Institutt for helsefag er det vedtatt enkelte utfyllende bestemmelser. Dette får studentene utdelt ved avdelingen.

Semesteroppgaver/kandidatoppgaver/hovedoppgaver

Før detaljarbeid med oppgaven settes i gang, må oppgaven (tittel, tema, omfang etc.) godkjennes av faglærer. Frist for innlevering må avtales med faglærer. Oppgaven kan kopieres på høgskolens trykkeri i det antall oppgaveskriveren selv ønsker. Høgskolen skal ha 4 eksemplar av hver oppgave, ett til faglærer, ett til sensor og to til biblioteket. For kopiering på trykkeriet betaler studentene bare for det antall eksemplarer som overstiger 4.

Karakterutskrift/vitnemål

Studenter som oppfyller de samlede utdanningskrav til en grad eller yrkesutdanning kan få utstedt vitnemål. Studentene kan be om å få en karakterutskrift når de selv måtte ønske det i løpet av studiet. Det vises til Forskrift om eksamen § 14.

STUDIEFASILITETER

Bokskap

Studentene kan fritt disponere bokskapene i underetasjen i Britvegen 2. Studentene må selv sørge for å skaffe seg hengelås. Disse kan kjøpes i bokhandelen. NB! Husk å fjerne hengelåsen og innholdet i bokskapet når du forlater høgskolen før sommerferien.

Datarom/terminalrom

Bruk av datarommene/-maskinene ved Høgskolen i Molde må skje i samsvar med retningslinjene utarbeidet av IT-senteret ved høgskolen. Disse fås ved henvendelse til IT-senteret i underetasjen i Britvegen 2.

Grupperom

I Britvegen 2 og i Glomstuveien 33 er det grupperom til disposisjon for studentene. Den frie bruken av grupperommene må vike for organisert gruppeundervisning i disse rommene. Tidspunkt for organisert undervisning er oppslått utenfor grupperommene. I eksamensperioden opphører ordningen med reservasjon av rom.

Bibliotek

Aktiv bruk av fagbiblioteket vil bidra til å oppnå bedre studieresultater, til å få kunnskap utenom pensum, til å utvide horisonten og til å få et rikere studentliv. Biblioteket legger vekt på å skape trivelige arbeidsplasser for studentene.

Høgskolens bibliotek er sentrum for søking etter ny kunnskap. Her finnes bøker, tidsskrifter og tilgang til elektroniske informasjonskilder som er viktige for å holde seg faglig oppdatert.

Bibliotekets bok- og tidsskriftsamling er bygd opp omkring de fagene det undervises og forskes i ved høgskolen i tillegg til allmenn faglitteratur, generelle oppslagsverk og aviser.

Bibliotekets vevsider på Internett (www.himolde.no/biblioteket) er utgangspunkt for søking både i frie og avgrensede internett-kilder. Biblioteket abonnerer på en rekke nasjonale og internasjonale faglige databaser som tilbys gjennom Internett. I tillegg har biblioteket pekere til andre tjenester som er av faglig interesse for studenter og ansatte. Biblioteket har også flere databaser på CD-rom. Dokumenter som biblioteket selv ikke har, kan i regelen anskaffes (innkjøp, innlån, kopier eller filer/utskrifter).

Høgskolen har felles biblioteksystem med universitetene og de fleste høgskolene i Norge: BIBSYS-databasen gir oversikt over faglitteraturen i disse bibliotekene og er åpen for bruk for alle via Internett (<http://www.bibsys.no>).

SIMI - *Senter for internasjonal markedsinformasjon* - yter tjenester til eksterne kunder.

Biblioteket tilbyr studentene opplæring i informasjonssøking og bibliotekbruk: Kunnskap om å innhente ny kunnskap er nødvendig både i studier og i arbeidslivet.

Biblioteket kan benyttes av alle studenter. Velkommen!

Bibliotekets åpningstider i Britveien 2

Mandag - fredag: 09.00 - 20.00

Lørdag: 09.00 - 14.00

Sommertid:

Mandag - fredag: 09.00 - 15.00

Bibliotekets lokaler i Glomstuveien 33 og i Kristiansund har andre åpningstider - disse er kunngjort ved studiestedene.

telefon: 71 21 41 61

fax: 71 21 41 60

e-post: biblioteket@biMolde.no

Internett: www.himolde.no/biblioteket

IT-senteret

All drift av høgskolens data anlegg og telefoni er organisert via IT-senteret.

På høgskolen finnes det over 350 datamaskiner. De fleste av disse er pc'er koblet i nettverk. Det finnes også en del unix arbeidsstasjoner.

Studenter har tilgang til ca. 160 maskiner. Av disse er ca. 140 pc'er. Studenter og ansatte har også mulighet til å ringe opp høgskolens dataanlegg via modem. Dette gir også tilgang til Internett.

Alle studenter ved høgskolen har tilgang til datautstyr. Hovedvekten av utstyr er lokalisert i høgskolens lokaler på Kvam. Alt utstyr er koblet i nettverk. Dette nettverket er igjen koblet opp mot Internett. Dette gjør at studenter kan ha elektronisk kontakt med studenter og ansatte uavhengig av studiested. Alle studenter ved høgskolen får automatisk generert en elektronisk postadresse og muligheter for å lage egne hjemmesider mot Internett.

IT brukes i en rekke kurs. Det brukes også som et generelt verktøy for studenter i deres studier.

Følgende programvare er tilgjengelig for studenter:

- tekstbehandling
 - regneark
 - database
 - World Wide Web
 - spesiell programvare innen helsefag, økonomi, samfunnsfag og informatikk.
- statistikk
 - diverse utviklingsverktøy
 - elektronisk post

Ved undervisningsårets begynnelse arrangeres det enkle brukerkurs for studenter. Det er også etablert en egen datavaktjeneste slik at studenter kan få hjelp utenom høgskolens kontortid.

Epost: it-senteret@hiMolde.no

URL: <http://www.himolde.no/adm/fel-adm/it/>

Kopiering

Studentsamskipnaden har 4 kopimaskiner med kopikort som studentene kan benytte. Disse er lokalisert i underetasjen og i biblioteket i Britvegen 2, i Glomstuveien 33 og Storkaia 9 i Kristiansund. Kopikort er å få kjøpt i Studentsamskipnadens ekspedisjon i Britvegen 2. Mindre kopieringsarbeid fra bøker og tidsskrift kan foretas på biblioteket. Større kopieringsarbeid må foretas i høgskolens trykkeri i 1. etg. i Britvegen 2. Ved kopiering disse steder betales kopiene kontant.

Lesesaler

Høgskolen i Molde har i alt 5 lesesaler. 3 av disse er lokalisert ved Institutt for økonomi, Institutt for informatikk og Institutt for samfunnsfag (312 plasser).

Ved Institutt for helsefag er det 1 lesesal (24 plasser), og ved høgskolens avdeling i Kristiansund er det 1 lesesal (12 plasser).

I tillegg har høgskolen et stort antall grupperom ved begge avdelingene.

Det er fastsatt regler for bruk av lesesalene. Disse er gjort kjent ved oppslag. Ingen lesesaler er reservert for bestemte grupper studenter.

Lesesalenes åpningstider:

Mandag - fredag	08.00 - 22.00
Lørdag	08.00 - 16.00
Søndag	10.00 - 20.00

Under høytider og ferier gjelder egne åpningstider. Se egne oppslag. Avd. for Helsefag, Glomstuveien 33 og Kristiansund, har andre åpningstider (se lokale oppslag).

KURSOVERSIKT

På de neste sidene i studiehåndboka følger en omtale av de enkelte kurs som inngår i studiene ved Høgskolen i Molde. Kursene er inndelt etter følgende fagområder:

Administrative fag

Akvakulturfag

Bedriftsøkonomiske fag

Informatikkfag

Juridiske fag

Logistikkfag

Matematiske fag

Revisjonsfag

Språkfag

Statsvitenskapelige fag

Samfunnsøkonomiske fag

Transportfag

Innenfor hvert fagområde er kursene sortert etter kurskode.

På den siste siden i studiehåndboka følger et kursregister fordelt etter fagområder og en alfabetisk oversikt over kursene.

Under omtalen av de enkelte kurs på de neste sidene er det oppgitt aktuell litteratur. Dette er **ikke alltid det samme som pensumlitteratur**. Pensumlitteratur vil bli oppgitt av faglærer som underviser i kurset. Den oppgitte litteratur vil likevel stort sett dekke pensum i kurset og gi et inntrykk av kursets innhold.

Studentene bør spesielt merke seg de forkunnskaper som er nødvendig for å følge kurset. I kurs der det ikke er satt opp noen spesielle forkunnskaper, er det likevel forutsatt at studentene har generell studiekompetanse eller tilsvarende.

Administrative kurs

Ad105 Stats- og kommunalkunnskap

- Vekttall: 2 (kurset gir ikke vekttall i kombinasjon med kurset Sv100)
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: Gjennomsnittlig 3 t forelesning pr. uke + 2 t gruppearbeid annenhver uke.
Kurset blir samkjørt med kurset Sv100
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Faget tar sikte på å gi en innføring i det politiske og det administrative systemets oppbygging og virkemåte.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
 - Tilnæringsmåter i studiet av offentlig politikk
 - Historisk bakgrunn med vekt på tiden etter 1945
 - Offentlige institusjoner på de ulike styringsnivå (det nasjonale, det regionale og det lokale nivå)
 - Gjennomgåelse av institusjonenes oppbygging, virkemåte og medvirkning i den politiske beslutningsprosess
- Litteratur: Christensen, Tom og Morten Egeberg: *Forvaltningskunnskap*. - Rev. utg. - Oslo: Tano, 1997.
Rønning, Rolf: *Vårt politiske Norge*. - Bergen: Fagbokforlaget, 01.
Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Ad150 Organisasjon

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning og 2 t gruppearbeid pr. uke
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Kurset skal gjøre studentene kjent med grunnleggende problemstillinger, begreper og teorier i organisasjonsteori og organisasjonspsykologi. Det skal gi studentene forståelse for hvordan organisasjoner fungerer, utformes og styres og for forholdet mellom organisasjon og omgivelser. Kurset skal også gi en innføring i psykologiske emner og metoder som er nødvendig for å forstå menneskelig atferd i organisasjoner.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
 - Ulike syn på organisasjoner og deres forhold til sine omgivelser

- Organisasjoners mål, styrbarhet og effektivitet
- Utforming, utvikling og endring av organisasjoner
- Organisasjonskultur og etikk
- Beslutningstaking
- Undersøkellesmetode
- Personligheten, emosjoner, holdninger
- Persepsjon, kognisjon, læring og problemløsning
- Motivasjon og trivsel
- Gruppepsykologi og kommunikasjon
- Ledelse og styring.

Litteratur: *Oppgis av faglærere*

Ad400 Strategisk ledelse

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Bø150 Bedriftsøkonomisk analyse I
Ad150 Organisasjon
Bø330 Innføring i markedsføring

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t pr. uke

Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Formålet med kurset er å gjøre studentene kjent med strategiske problemstillinger i organisasjoner, samt lære studentene teorier og metoder som kan anvendes for å løse denne typen problem. Kurset fokuserer på tilpasningen mellom organisasjonen og dens omgivelser.

Det legges spesiell vekt på private bedrifter.

Innhold: Kurset omhandler strategiprosessen i organisasjoner fra idé til iverksetting. Dette omfatter bl.a. spesifisering av mål, interne og eksterne analyser, utforming av strategier og oppfølging.

I kurset benyttes gruppearbeid for løsning av oppgaver.

Litteratur: Roos, Göran, Georg von Krogh og Johan Roos: *Innføring i strategi*. - 2. utgave. - Bergen: Fagbokforlaget, 1997.
Artikkelsamling

Ad505 Kunnskap og kompetanse

Vekttall:	5
Forkunnskaper:	Minst to års grunnutdanning innen økonomi, samf.fag, helsefag ol.
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	Forelesninger og gruppearbeid
Eksamensform:	6 t. skriftlig eksamen - Tallkarakterer
Formål:	Kurset tar sikte på å gi innsikt i teorier om kunnskap og kompetanse spesielt relatert til den betydning ulike typer kunnskap og kompetanse har for utviklingen av ulike typer organisasjoner i arbeids- og samfunnsliv.
Innhold:	Kurset vil ha et kunnskapssosiologisk utgangspunkt der kunnskaps-begrepet blir analysert og definert. Det blir videre fokusert på ulike kunnskapsformer og forholdet mellom kunnskap, kompetanse og resultater i organisasjoner. Forhold rundt kunnskapsorganisasjoner og et samfunn som i stadig større grad baserer seg på formalisert kunnskap blir drøftet og problematisert. Et kjerneområde blir spørsmålet om forholdet mellom informasjon/informasjons-teknologi og kunnskap/kunnskapsorganisasjoner.
Litteratur:	<i>Oppgis av faglærer.</i>

Ad525 Vitenskapsteori og metode

Vekttall:	3
Forkunnskaper:	Det vil være en fordel med SV 112, men det er ingen forutsetning
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	Forelesninger og gruppearbeid
Eksamensform:	5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Kurset skal gi en elementær innføring i metodiske og vitenskapsteoretiske problemstillinger og sammenhenger mellom vitenskapsteoretiske syn og valg av metode. Kurset skal gi studentene forutsetninger for oppgaveskriving. Det skal også gi studenten perspektiver på de metoder studenten vil kunne møte og anvende i arbeidslivet.
Innhold:	Kurset omhandler følgende emner: <ul style="list-style-type: none">- Design, problemformuleringer og undersøkelsesopplegg- Analyse av empirisk materiale- Hovedretninger innen nyere vitenskapsteori- Vanlige framgangsmåter i økonomiske, samfunns- og helsefaglige undersøkelser og vitenskapsteoretiske og metodiske forutsetninger disse bygger på
Litteratur:	<i>Oppgis av faglærer.</i>

Ad615 Innovasjon og teknologi

Vekttall: 5

Forkunnskaper: Det kreves grunnutdanning av minst to års varighet innen økonomi, samfunnsfag, helsefag el.l.

Tid: Vårsemester

Undervisning: Forelesninger, gruppearbeid, bedriftsbesøk

Eksamensform: 6t skriftlig eksamen - Tallkarakterer. Det skal i dette kurset skrives et essay som må være godkjent før en får gå opp til eksamen.

Formål: Kurset skal gi innsikt i teori om innovasjon på samfunns- og organisasjonsnivå. Det skal gi studentene en oversikt over temaer som er knyttet til hvordan samfunn (nasjoner, regioner, organisasjoner, bedrifter) utvikler seg – ikke minst i lys av den teknologiske utviklingen. Kurset skal gi studentene kjennskap til teorier om forandring og til forholdet mellom teknologi og mennesker i forandringsprosesser. Det vil bli reist spørsmål om hvordan nasjoner og regioner kan sikre innovasjon og utvikling, dvs. hvilke former innovasjonspolitikken historisk har hatt og kan ta. I tillegg vil kurset fokusere på hvordan innovasjon skjer i bedrifter og organisasjoner. Hvordan kan organisasjoner tilpasse seg og utnytte muligheter? Hvordan lærer organisasjoner?

Innhold: Kurset omhandler følgende emner

- Innovasjonsteori
- Teknologisk endring
- Spredning av teknologi og innovasjoner
- Læring i organisasjoner
- Organisasjoner som institusjoner
- Nærings- og innovasjonspolitik
- Entreprenørskap

Litteratur: *Oppgis av faglærer*

Ad620 Etikk

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Ingen
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	2 t forelesning pr. uke + 2 t gruppearbeid annenhver uke
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakterer
Formål:	Kurset skal gi forståelse for hvordan etikk kommer inn som et viktig beslutningsgrunnlag i ulike sammenhenger i arbeidslivet.
Innhold:	Kurset omhandler følgende emner: <ul style="list-style-type: none">- Etikk i arbeidslivet: Menneskesyn, jobb – og organisasjonsutforming- Etikk i næringslivet: Går marked og moral sammen?- Etikk og velferdstenkning: Fra ytelse etter behov til ytelse etter innsats?- Etikk og internasjonalsisering: Er globalisering u-etisk?
Litteratur:	Falkenberg, Andreas W. og Tore Nordenstam: <i>Etikk i næringslivet: praksis og teori.</i> - Oslo: Cappelen, 1998

Akvakulturkurs

I hovedsak regnes forelesningene som pensum. En tar forbehold om eventuelle endringer av pensumlitteraturen for til enhver tid å kunne ta i bruk den mest egnede litteraturen. I samtlige kurs kan obligatoriske oppgaver inngå i tillegg.

Ak100 Oppdrettsbiologi

Vekttall: 3

Tid: Høstsemester

Undervisning: 4-5 t forelesninger pr. uke

Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi studentene en generell forståelse for de enkelte arters biologi og miljøkrav slik at dette kan benyttes for optimal lokalisering og drift av akvakulturanlegg.

Innhold: Kurset omhandler bl.a følgende emner:

Innledning om akvakultur, noen fundamentale driftsmessige momenter, vannkvalitet og miljøbetingelser, alger, ytre og indre anatomi hos fisk og skaldyr, laksefiskens livssyklus og økologi i ville bestander, laksefisk i oppdrett • livssyklus og strategier, marine fisker, lokalisering i forhold til miljø, avfallsstoffer fra oppdrett, fysiologiske prosesser, vekst, atferd hos fisk, muslinger og krepsdyr.

Oppgaver og løsninger

Litteratur: Røsvik, Inger O.: *Biologi for akvakultur.* - Oslo: Landbruksforlaget, 1997.

Støttelitteratur: Døving, Kjell og Eigil Reimers: *Fiskens fysiologi.* - Bergen: John Grieg Forlag, 1992.

Ak105 Innføring i kjemi

Vekttall: 2

Tid: Høstsemesteret

Undervisning: Intensivt de 3 første ukene i semesteret (6-8 t pr. uke)

Obligatoriske øvinger

Eksamen: 4 t skriftlig – Tallkarakter

Obligatoriske oppgaver må være godkjent senest en uke før eksamensdato.

Formål: Gi grunnlag for forståelse av undervisning i andre fag

Innhold: Materiens oppbygning og elementer. Kjemiske bindinger. Faser og løsninger. Kjemiske likevekter og reaksjoner. Syrer og baser. Kjemiske strukturer. Fett, karbohydrater og proteiner.

Litteratur: Pedersen, Bjørn: *Generell kjemi*. - Oslo: Universitetsforlaget, 1996.
Hauge, Jens G., Ruth Kleppe Aakvaag og Terje B. Christensen: *Biokjemi- en grunnbok* - 3. utg. - Oslo : Tano, 1994.

Ak205 Internasjonal akvakultur

Vekttall: 2
Tid: Vårsemester
Forkunnskaper: Akl 00 Oppdrettsbiologi eller tilsvarende
Undervisning: 2 - 4 t forelesning pr. uke
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål/innhold: Gi studentene en oversikt over akvatiske organismer som blir oppdrettet i ulike deler av verden. Naturlig utbredelse og oppdrettsbetingelser for de viktigste artene blir gjennomgått, samt kunnskap om størrelse på produksjonen i de ulike regioner.
Litteratur: Kråkenes, R.: *Internasjonal akvakultur: Viktige arter av fisk og krepsdyr*. – Sogndal: Sogn og Fjordane distriktshøgskole, 1990.
Statistikk fra FAO og artikkelsamling.

Ak210 Kvalitet og marked

Vekttall: 2
Tid: Vårsemester
Forkunnskaper: Akl 00 Oppdrettsbiologi
Undervisning: 2 - 4 t forelesning pr. uke
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Gi studentene informasjon om markedet for oppdrettsfisk og hvordan produktkvaliteten kan endres gjennom oppdrett og videre bearbeiding og håndtering.
Innhold: Kvalitetsbegrepet og dets betydning for produksjon og omsetning av oppdrettsfisk. Innføring i de biokjemiske og mikrobiologiske nedbrytningsprosessene i fisk post mortem og deres betydning for kvalitet. Kvalitetskriterier og målemetoder for disse. Markedet for oppdrettsfisk, utviklingstrender, produkter, omsetningsveier, organisasjoner. Innvirkning av avl og føring på ulike kvalitetsegenskaper. Transport av oppdrettsfisk. Kjøling, frysing og andre konserveringsmetoder for fisk. Arbeidsoppgaver
Litteratur : Lylum, Leif: *Fisk som råstoff*. – 2. utg. - Trondheim : Tapir, 1997.
Lekang, Odd-Ivar og Svein Olav Fjæra: *Teknologi for akvakultur*. – Oslo : Landbruksforlaget, 1997
Stensiler.

Ak250 Oppdrettsøkonomi

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Bø101 Innføring i investeringsanalyse bør tas parallelt
Tid: Vårsemester
Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Rammevilkår for oppdrett
- Samspill produksjon - marked
- Kostnadsstrukturer
- Finansiering av oppdrettsvirksomheten
- Berging av driftskapitalbehov
- Valg av ulike driftsstrategier for mat og settefiskanlegg
- Lønnsomhetsanalyser
- Risiko - risikoavlastning.

Litteratur: Liabø, L.: *Forelesningsnotat: Oppdrettsøkonomi*
Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelser

Ak301 Fiskeernæring I

Vekttall: 3
Tid: Høstsemester
Undervisning: 5 t forelesning pr. uke
Obligatorisk instruktiv praksis
Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Gi studentene en generell innføring i ernæringsmessige behov hos fisk og sammensetning av fiskefôr. Tilegne studentene kunnskap om hvordan fôring og fôrtildeling best kan utføres og kontrolleres i praksis.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Oppbygging av cellen
- Fordøyelse, ernæringsbiokjemi/metabolisme
- Næringskrav hos laksefisk
- Fôrbehov, fôropptak og vekst i ferskvann og sjø.
- Fôrmiddelkunnskap
- Behandling, teknisk kvalitet og næringsverdi hos tørrfôr og våtfôr/mjukfôr.
- Fôring og fôrtildeling av settefisk, matfisk og stamfisk.
- Produksjon av levende fôrorganismer; kultivering av mikroalger og hjuldyr, dyrking og anriking av saltkrepser.
- Startfôring av marin yngel.

Litteratur: Hauge, Jens G., Ruth Kleppe Aakvaag og Terje B. Christensen: *Biokjemi: en grunnbok*. - 3. utg. - [Oslo] : TANO, 1994.
Einen, Olai og Turid Mørkøre: *Fôringslære for akvakultur*. - Oslo : Landbruksforlaget, 1997.

Manual on the production and use of live food for aquaculture /
ed. by Patrick Lavens and Patrick Sorgeloos. – Roma : FAO, 1996.
- (Fisheries Technical paper no. 361).
Fagartikler fra AKVAFORSK

Ak305 Matfiskproduksjon og produksjonsstyring

Vekttall: 4
Tid: Høst- og vårsemester. Eksamen i vårsemesteret.
Forkunnskaper: Om settefiskproduksjon
Undervisning: 2 - 4 t forelesning pr. uke v/HSM eller ved forskningsstasjonen til AKVAFORSK på Averøy.
Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Gi studentene informasjon om ulike anleggstyper, driftsutstyr og driftsteknikk for matfiskoppdrett av laksefisk og marine arter.
Innhold: Juridiske aspekter, teknisk oppbygging og forutsetninger for å drive ulike anleggstyper på land og i sjø, oppdrettsteknikk og utstyr, fiskeatferd som tilpasningskriterium for utstyr, prod.planlegging, budsjettering, avviksanalyse, verdiskaping og driftsregnskap, optimalisering av føring, driftsplaner og slaktekvalitet, sikkerhet på anlegg, miljøkrav og avfallsbehandling, eksport av akvaprodukter.
Litteratur: Lekang, Odd-Ivar og Svein Olav Fjæra: *Teknologi for akvakultur*. - Oslo: Landbruksforlaget, 1997.
Stensiler.

Ak324 Settefiskproduksjon

Vekttall: 2
Tid: Høstsemester
Forkunnskaper: Biologikunnskaper fra videregående skole
Undervisning: 4 t forelesninger pr. uke
I tillegg kommer instruktiv praksis
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Å gi studentene kunnskap om produksjon og behandling av rogn, settefisk og smolt.
Innhold: Prosjektering og bruk av utstyr, driftsteknikk, driftsoptimalisering og vannbehandling, lokalisering og oppbygging samt utstyr og drift av settefiskanlegg, kvalitetssikring og produksjons-optimalisering.
Litteratur: Hovedpensumbok: Lekang, Odd-Ivar og Svein Olav Fjæra: *Teknologi for akvakultur*. - Landbruksforlaget, 1997.
Utleverte stensiler.

Ak340 Fiskehelse

Vekttall: 2

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t forelesninger pr. uke
Obligatorisk instruktiv praksis

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi studentene kunnskap om sykdommer og parasitter i norsk fiskeoppdrett og forebygging av disse. Gi kunnskap om den opp treden og behandling næringen er best tjent med ved sykdomsutbrudd.

Innhold: Mikrobiologi, bakteriologi, virulogi, mykologi, immunologi, sykdomslære, vaksinerings, framgangsmåte ved sykdomsutbrudd, kjemikaliebehandling, legemidler, smitteforebyggende tiltak på anlegg, offentlig sykdomsbekjempelse, helseplanarbeid/helsekontroll.

Litteratur: *Fiskehelse og fiskesykdommer* / redigert av Trygve T. Poppe. - Oslo: Universitetsforlaget, 1999.

Storset, A.: *Kompendium: Mikrobiologi og immunologi.*

Fagartikler fra AKVAFORSK.

Artikkelsamling.

Anbefalt støttelitteratur:

Frisk fisk: om liv og død i merdene / red: Heide Inger Wergeland, Bjarne Aalvik, Odd Magne Rødseth. - Oslo: Universitetsforlaget, 1996.

Ak350 Avlsarbeid

- Vekttall: 2
- Tid: Høst- og vårsemester. Eksamen i vårsemesteret.
- Undervisning: 2 t forelesninger pr. uke
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Kurset skal gi studentene en innføring i det teoretiske grunnlaget for avlsarbeid med fisk og skalldyr, og om organiseringa av dette arbeidet i Norge og i andre land.
- Innhold: *Høst:* Celledære, arvelære, endringer av genfrekvenser, variasjon i miljøet, generell statistikk, genetisk grunnlag for egenskaper, genetisk materiale, laks og regnbueaure som avlsobjekt, systematiske miljøeffekter, fenotypiske og genetiske parametere, nødvendige fasilitet for avlsarbeidet. Øvingsoppgaver.
Vår: Avlsmetoder, avlsmål, avlsvurdering, utvalgsmetoder, genetisk fremgang, praktisk avlsarbeide, art og stammer. Øvingsoppgaver.
- Litteratur: Gjedrem, Trygve: *Genetikk og avlslære for akvakultur*. Oslo: Landbruksforlaget, 1995.
Gjerde, B.: *Fiskeavl, laks og regnbogeaure*. - AKVAFORSK/NLH, 1991.
Utdrag fra: Vangen, Odd og Torstein Steine: *Avlslære*. - Oslo: Landbruksforlaget, 1992. (s. 11-47).
Heen, K., Monahan, R. L. og Utter, F.: Breeding and selection. - (s. 187-207) - I: *Salmon aquaculture*. - Oxford: Fishing News books, 1993.

Ak400 Fiskeernæring II

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Bygger på Ak301 Fiskeernæring I eller tilsvarende
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 2 - 4 t forelesninger pr. uke. I tillegg kommer praksis
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Å gi studentene en grundig forståelse av ernæringsmessige behov hos laksefisk og andre fiskearter. Sette dem i stand til å anvende denne kunnskapen i driftsoptimering og styrt produktkvalitet i fiskeoppdrett.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Næringskrav hos nye oppdrettsarter
 - Egenskaper ved fôrmidlene
 - Pigmentering av laksefisk
 - Fôring og produktkvalitet

- Sammenligning av fôr på markedet
- Fôr og miljøpåvirkning
- Ernæringsøkologi

Litteratur: *Utleverte fagartikler. Se Ak300 Fiskeemæring I.*

Ak435 Prosjektoppgave

Vekttall: 2, 4 eller 6

Tid: Høst, eller høst og vår

Undervisning: Veiledning, diskusjoner og selvstudium (evt. praktisk del)

Evaluerings: Evaluering vil skje på grunnlag av den innleverte skriftlige oppgaven.

Målsetting: De tre oppgavestørrelsene skal primært være et alternativ for studenter som trenger fleksibilitet for å tilpasse fagkombinasjoner til et særskilt studium. Oppgaven skal gi studentene en dypere innsikt innen et begrenset fagfelt, og denne kunnskapen skal være grunnlaget for utarbeidelse av en avhandling av moderat størrelse. Prosjektoppgaver skal leveres innen 28. januar når de er påbegynt om høsten, ellers er fristen 1. mai.

Oppgavetyper:

- Litteraturstudium.
- Benytte enkle data som foreligger ved AKVAFORSK eller høgskolene.
- Gjennomføring av enkle undersøkelser som bakgrunn for oppgaven.

Litteratur: Litteraturvalg kan være et hovedelement i kandidatoppgaven og inngår som studentenes egeninnsats. Basislitteratur avgjøres i samarbeid med faglærer.

Bedriftsøkonomiske kurs

Bø001 Forkurs i regnskap

- Vekttall: 0
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: August - oktober
- Undervisning: 2 t hver dag før semesterstart, deretter 2 t pr. uke
- Eksamensform: 3 t skriftlig eksamen med karakterene Bestått/ikke bestått. Prøven må være bestått før en kan gå opp til eksamen i Bø200 Finansregnskap m. analyse.
- Formål: Emnet skal først gi en innføring i regnskapsføring av transaksjoner. Deretter vektlegges hvordan sammenstillingsprinsippet påvirker resultat- og balanseføringen av kjøpstransaksjoner. Det er viktig å få fram forskjellen mellom økonomisk verdi og regnskapsmessig verdi og hvordan forsiktighets-prinsippet fungerer ved negative verdiavvik. Gi studentene det nødvendige grunnlag for å ta Bø200 Finansregnskap med analyse.
- Innhold: Kurset inneholder følgende elementer:
- Registrering av bilag for ulike forretningstilfeller
 - Årsavslutning m/periodiseringen (fra saldobalanse til resultat og balanse)
 - En innføring i regnskaps- og skatteregler
- Pensum: Vågsether, Kåre: *Innføring i regnskapslære*. Eget forlag.

Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Ingen spesielle.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke med gjennomgang av gruppeøvelser. Innlevering av obligatoriske gruppeøvelser.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Obligatoriske gruppeøvinger må være godkjent senest en uke før eksamensdato.
- Formål: En tar sikte på å gi studentene innsikt i og en forståelse av de mest sentrale avgjørelsesproblemer i bedriftene.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Kostnadsteori
 - Etterspørselsteori
 - Markedstilpassing
 - Prissetting

- Valg av produkt og produktsammensetning
- Kapitalstyring/lønnsomhet

Litteratur: Penum blir vurdert, valgt bok kan bli Boye, K.: *Kostnads- og inntektsanalyse*. – Nyeste utgave.

Bø101 Innføring i investeringsanalyse

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Kurset sikter mot å gjøre studentene kjent med de delene i bedriftsøkonomien som kalles investeringsanalyse og prosjektanalyse. Kurset legger vekt på å vise hvordan beslutningsteori og verddivurderingsmetoder i samarbeid er nyttig når investering- og finansieringsbeslutninger skal fattes i praksis.

Innhold: Kurset starter med en gjennomgang av begreper. Når begrepene er på plass kan en grovvurdering av prosjekter foretas. Deretter vil en detaljert analyse av investeringsbeslutningene ved bruk av teoretisk korrekte evalueringsmetoder bli gjennomført. En vurdering av usikkerhet i slike analyser belyses, samtidig som praktiske anvendelser studeres. Kurset vil kort dekke finansiering av investeringer ved bruk av gjeld og/eller egenkapital. Dessuten vil følgende spørsmål bli forsøkt besvart: Hva er de vanligste egenskaper og kjennetegn ved gjeld og egenkapital? Hvilken påvirkning vil valget av finansiering (gjeld vs. egenkapital) ha for risiko/usikkerhet i prosjekter?

Pensum: Bøhren, Øyvind og Per Ivar Gjærum: *Prosjektanalyse*. - 2. utg. - Oslo: Skarvet forlag, 1999.

Bø200 Finansregnskap med analyse

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Bestått eksamen i Bø001 Forkurs i regnskap.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke med gjennomgang av gruppeøvelser

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi studentene en grunnleggende innsikt i finansregnskapets oppbygging og rammebetingelser, en forståelse for og nødvendige kunnskaper til å behandle regnskapsmessige måleproblemer, utarbeide finansieringsanalyser og foreta analyse av regnskaper og verddivurderinger av selskaper.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Finansregnskapets oppbygging: Fra bilag til finansregnskap

- Finansregnskapets rammebetingelser gitt i regnskapslovgivning og god regnskapsskikk
- Finansregnskapets vurderingsregler
- Sentrale regnskapsmessige måleproblemer
- Forholdet mellom regnskap og skatt
- Regnskapsanalyse
- Strømningsanalyser
- Verdivurdering av selskaper basert på finansregnskapet
- Kritikk av finansregnskapet

Litteratur: Kinsersdal, Arne: *Finansregnskap med analyse: Del I*. - 12. utg. - Oslo: Cappelen Akademiske forlag, 2000.

Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi

Bø200 Finansregnskap med analyse

Det er en fordel om Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse tas parallelt i høstsemesteret.

Tid: Høst- og vårsemester

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke

Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen i vårsemesteret - Tallkarakter

Formål: Gi studentene videregående kunnskap om finansregnskapsteori og praktiske kunnskaper for å kunne utarbeide årsoppgjør i samsvar med regnskapslovgivning og regnskapsstandarder. Kurset er klart yrkesorientert mot de som sikter mot regnskap som arbeidsområde, men vil også være nyttig for alle som er interessert i å kunne lese og forstå et foretaks offisielle regnskap. Kurset er obligatorisk i revisorstudiet.

Innhold: Den praktiske delen av kurset avgrenses til de arbeidsoppgaver som følger etter at årets løpende registrering av foretaksforhold er avsluttet. Sentralt i kurset står de lovregler som gjelder for årsoppgjøret og regnskapsstandarder publisert av Norsk Regnskapsstiftelse. Den videregående behandlingen av finansregnskapsteori vil dekke disse emnene:

- Det tradisjonelle årsregnskapets begreper og klassifikasjoner
- Prestasjons- versus formuesorienterte regnskapsteorier
- Den amerikanske begrepsrammen
- Eiendeler
- Gjeld og egenkapital
- Inntekter og gevinster
- Kostnader og tap

Litteratur: Elling, Jens Oluf: *Årsregnskabsteori*. - FSRs Forlag, København, siste utgave.

Huneide, Jens-Erik m. fl: *Årsregnskapet i teori og praksis* - Gyldendal Akademisk, Oslo, siste utgave.

Kristoffersen, Trond: *Årsregnskapet - oppgaver og løsninger* - Fagbokforlaget, Bergen, siste utgave.

Bø330 Innføring i markedsføring

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi en grunnleggende beskrivelse og forståelse av hvorledes bedrifter/organisasjoner aktivt kan tilpasse seg sine markeder/omgivelser gjennom planlegging, markedsanalyser og utforming av markedsinnsats.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Strategisk planlegging/markedsplanlegging
- Kommunikasjon
- Forbrukeradferd
- Virkemidler/markedsinnsats

Litteratur: Framnes, Runar, Hans M. Thjømøe og Svein-Erik Blom: *Markedsføringsledelse, 5. utg.* - Oslo: Tano Aschehoug, 1997.

Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Bø100 Innføring i Bedriftsøkonomi
Bø200 Finansregnskap med analyse
Mk101 Innføring i matematikk
Mk231 Statistikk I
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke. Det kan bli gitt ut oppgavesett som må løses før eksamen kan avlegges.
- Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske oppgavesett må være godkjent senest en uke før eksamensdato.

Del I: **Investering og finansiering (2 vt):**

Formål: Gi innføring og grunnleggende forståelse av både kvalitative og kvantitative problemer innen foretakets investerings- og finansieringsbeslutninger. Kurset skal gi en innføring i fagets grunnleggende forutsetninger og angi et korrekt fundament for metoder og vurderinger i faget.

Først dekkes sikkerhetstilfellet med investeringsmetoder, økonomisk levetid, skatt og prisstigning. For fremmedkapital anvendes lærte investeringmetoder for vurdering av effektiv rente (internrente) og nåverdi. Deretter behandles usikkerhet hvor man dekker porteføljeteori med overgang til den klassiske kapitalverdimodellen for risikojustert kapitalkostnad. For prosjekt beregnes nåverdi med basis i både total kapitalmetoden og egenkapitalmetoden.

Innhold: Emner som behandles:

- Forutsetninger og fundament innen investering og finansiering
- Korrekte verdivurderingsmetoder
- Kontantstrømmer med analyser og arbeidskapital
- Investeringsanalyser; nåverdi, internrente og annuitet (finansmatematikk)
- Økonomisk levetid og utskiftningsanalyser
- Skattens og inflasjonens innvirkning på kontantstrømmer og metoder
- Porteføljeteori
- Kapitalverdimodellen
- Kort innføring i finansieringskilder nasjonalt og internasjonalt

Modellverktøy: Det anbefales at studentene benytter modellverktøy som regneark i kurset.

- Pensum: Oppgis ved kursstart.
- Del II: Driftsregnskap og budsjettering (2v)**
- Formål: Gi grunnlag for å framskaffe og bruke interne styringsdata til å lede et foretak. Først gis en oversikt over og innsikt i ulike driftsregnskapsmodeller. Det er her viktig å drøfte ulike vurderingsproblemer i tilknytning til disse modellene. Det også viktig å øve opp forståelse for sammenhengen mellom driftsregnskap og ulike budsjett og hvilke data fra driftsregnskapet som er relevante og irrelevante i ulike beslutningssituasjoner. Det legges videre vekt på å fremme en helhetsforståelse der økonomistyringen settes inn i en større sammenheng. Kurset skal være generelt og anvendelig for alle bransjer.
- Innhold: Emner som behandles:
- Inntekts- og kostnadskontroll
 - Modeller for driftsregnskapet og bruk av normal- og standardkost
 - Beslutningsrelevante kostnader og inntekter
 - Beregning av relevante kostnader for riktig prissetting, produktvalg, kjøpe/produsere selv, aksept av tilleggsordre, nedleggelse mv.
 - Aktivitetsbasert regnskap. Alternativ til tradisjonell kostnadsanalyse
 - Budsjettering
- Modellverktøy: Det anbefales at studentene benytter modellverktøy som regneark .
- Pensum: Hoff, Kjell Gunnar og Sigurd Køber: *Driftsregnskapet.* - Oslo: Tano Aschehoug, 1997.
Forelesningsnotater i driftsregnskap.

Bø430 Operasjonsanalyse

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Bø100 Innf. i bedriftsøkonomi +Bø200 Finansregnskap m. analyse Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II (tas parallelt)
Sø110 Makroøkonomi+Sø210 Mikroøkonomi
In102 Grunnkurs i databehandling
Mk101 Innføring i matematikk
Mk231 Statistikk I
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
- Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen – Tallkarakter
- Under eksamen er bruk av pc nødvendig hjelpemiddel.
- Formål: Kurset tar sikte på å gi en innføring i og forståelse av optimeringsteknikker i forskjellige bedriftsøkonomiske beslutningsproblemer. Foruten å ta opp forskjellige

optimeringsteknikker, forsøker en å integrere tema som er tatt opp i andre bedriftsøkonomiske kurs, samt bruk av programvare for operasjonsanalyse.

Innhold:

Aktuelle temaer er:

- Lineær programmering; problemformulering og løsning vha. regneark samt sensitivetsanalyse
- Nettverksmodeller, heltallsprogrammering, målprogrammering og ikkelineær programmering løst i regneark
- Regresjon og prediksjon vha regneark
- Simulering i regneark
- Beslutninger under usikkerhet, verdi av tilleggsinformasjon
- Dynamisk programmering

Litteratur:

Ragsdale, Cliff T: *Spreadsheet Modeling and Decision Analysis*. - 3rd ed. South Western College Publishing, 2000.

Winston, Wayne L., S. Christian Albright: *Practical Management Science* - 2nd ed. Duxbury Press, 2000.

Introductory Management Science: Decision Modeling with Spreadsheets / Gary D. Eppen m. fl. - 5th ed. - Englewood cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1998.

Bø440 Finansiell modellering.

Vektall:

2

Forkunnskaper:

Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse (Investering og Finansiering)

Mk101 Innføring i Matematikk

Mk231 Statistikk I

Tid:

Vårsemester

Undervisning:

3 timer forelesning pr. uke. I tillegg kreves oppgaver og cases innlevert og godkjent for adgang til eksamen. En eller flere cases vil bli behandlet i eksamen. Temaene som behandles er i hovedsak behandlet i faget Bø350 Bedriftsøkonomi (Investering og finansiering). Forelesningene vil gi en kort repetisjon og så konsentrere framstillingen i forhold til modelleringsaspektet. Imidlertid kan enkelte temaer utdypes i forelesningene. Noen nye tema må påregnes.

Eksamensform:

Hjemmeeksamen - Tallkarakter

Cases må være innlevert og godkjent en uke før eksamen.

Formål:

Kursets mål er å gjøre studentene fortrolig med verktøy som er benyttet innen den finansielle styringen av bedrifter. Bø440 Finansiell modellering vil ta utgangspunkt i et finanspensum tilsvarende Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse (Investering og Finansiering). Faget vil imidlertid utvide finanspensumet noe innen spesielle temaer som porteføljeteori, opsjoner og

terminkontrakter m.m. Dermed vil faget inneholde analyser og vurderinger rundt kontantstrømmer, investeringsbeslutninger, porteføljeteori og risiko, opsjoner og terminkontrakter og internasjonal finansiering. Alle tema som blir behandlet vil inneholde modelleringsaspekter. For modelleringsdelen av faget kreves valg av verktøy. En rekke slike systemer eksisterer, men vi vil i hovedsak benytte regneark. Hovemålet ved kurset er å gjøre studentene i stand til å bygge egne modeller for finansielle beslutningssituasjoner ved hjelp av regneark. Oppgaver og øvinger vil være basert på bl.a. cases i finans.

Anbefalt

programvare:

For å gjennomføre den finansielle modelleringen vil vi i den organiserte undervisningen benytte EXCEL. Imidlertid er alle pensumbøker uavhengig av regneark. Studentene kan derfor benytte det regneark de finner personlig passende.

Pensum:

Oppgis ved kursstart.

Bø520 Strategi og ledelse

Vekttall:

2

Forkunnskaper:

Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende

Tid:

Vårsemester

Undervisning:

3 t pr. uke

Eksamensform:

4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål/innhold:

Kurset skal gi studentene en dypere forståelse for og kunnskap om organisasjon og strategi som middel for vekst og utvikling i organisasjonen. Sentrale problemstillinger i forbindelse med utvikling av strategi og ledelse vil bli gjennomgått.

Litteratur:

Normann, Richard: *Skapande företagsledning*. - Stockholm: Bonnier, 1986.

Quinn, Robert E: *Beyond Rational Management*. - San Fransisco: Jossey-Bass, 1988.

Groth, Lars: *Future Organizational Design* - John Wiley & Sons Ltd, 1999.

Artikkelsamling.

Bø530 Økonomisk styring

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende, inklusiv 2 vekttall operasjonsanalyse.
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke. Obligatorisk innlevering av 3 oppgaver.
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret – Tallkarakter. Obligatoriske gruppeøvinger må være godkjent senest en uke før eksamensdato.
- Formål: Kurset har som formål å integrere viktige kunnskapselementer fra bedriftsøkonomikursene, og oppøve evnen til å analysere bedriftenes tilpasningsproblemer og å løse disse.
- Innhold: Kurset er en videreføring av de obligatoriske kursene på øk.adm.-studiet, spesielt bedriftsøkonomikursene. Det vil være en utstrakt bruk av oppgaver og større cases, som for det meste må løses ved hjelp av EDB. Det legges stor vekt på å kunne omformulere ustrukturerte problemsituasjoner til mulige handlingsplaner, samt å optimalisere disse. Kurset omhandler følgende emner:
- Nullpunktanalyser og simulering
 - Lineær programmering og planlegging
 - Kostnadsestimering og regresjon
 - Kostnadsanalyse og prissetting
 - Kostnadsfordeling og serviceavdelinger
 - Kostnadsfordeling og felleskostnader
 - Kostnadskontroll og avviksanalyse
 - Kostnadsmåling og resultatmåling ved prisstigning
 - Divisjonalisering og internprising
 - Styring av desentraliserte enheter
- Litteratur: Kompendium med forelesingsnotater og eksamensoppgaver.
- Ragsdale, Cliff T: *Spreadsheet Modeling and Decision Analysis*. - 3rd ed. South Western College Publishing, 2001
- Kaplan, Robert S. og Anthony A. Atkinson: *Advanced Management Accounting*. - Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1998.

Bø540 Videregående finansregnskap

- Vekttall: 2 (NB! Gir ikke vekttall i kombinasjon med kurset Bø630)
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

- Formål:** Hovedfokuseringen i kurset er verdsetting av bedriften i forbindelse med oppkjøp/fusjon og i forbindelse med analyse generelt. Første del av kurset gir en grundig gjennomgang av regnskapsmessige problemstillinger knyttet til foretaksintegrasjon. Andre del av kurset gir en innføring i alternative (verdibaserte) modeller til den tradisjonelle finansregnskapsmodellen. Modellene diskuteres i forhold til regnskapsanalysen - i hvilken grad regnskapet rapporterer riktig nominell eller reell avkastning. Kurset vil gi en dypere forståelse også av den tradisjonelle modellen og dens begrensninger. Problemene diskuteres i forhold til grunnleggende teori, men det fokuseres også på internasjonal utvikling i de praktiske løsninger.
- Innhold:**
- Foretaksintegrasjon: Konsernregnskap, fusjon, tilknyttet selskap, felles kontrollert virksomhet og finansielle investeringer.
 - Måleproblemer i regnskapsanalysen
 - Realregnskapet (Realbeskatning)
 - Verdiregnskapsmodeller: klassisk gjennanskaffelseskost, Edwards & Bell, den britiske regnskapsstandarden, den amerikanske regnskapsstandarden
- Litteratur:** Kinserdal, Arne: *Finansregnskap med analyse: Del 2.* - Cappelen Akademiske forlag, Oslo, siste utg.
Sættem, O.: *Oppgavesamling i videregående finansregnskap.* - Los Forlag, Molde, siste utg. Artikkelsamling.

Bø550 Prosjektoppgave i finansiell styring

- Vekttall:** 6
- Forkunnskaper:** Bare kandidater som er tatt opp ved profileringsstudiet i Finansiell Styring kan skrive prosjektoppgave.
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** Det blir utpekt en veileder for oppgaven etter at kandidatene har levert disposisjoner innen 1. desember. Innleveringsfrist er 1. juni.
- Formål:** Formålet med prosjektoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektorientert arbeid knyttet til problemstillinger som er sentrale i profileringsstudiet. Arbeidet skal resultere i en skriftlig utredning som evalueres. Arbeidsformen vil ligge nær opp til det studentene senere vil møte i videre studier og arbeidsliv.
- Innhold:** Tema velges relativt fritt av kandidaten, men må være knyttet til problemstillinger innen fagområder innen bedriftsøkonomisk analyse. Tema skal godkjennes av veileder før arbeidet iverksettes. Oppgaven kan skrives i samarbeid med en ekstern oppdragsgiver eller utfra egen definert problemstilling.

Bø570 Anvendt finansiering

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke. I tillegg kreves oppgaver og cases innlevert og godkjent før adgang til eksamen.
Dersom det melder seg utenlandske studenter, kan kurset bli undervist på engelsk.
- Eksamensform: 3 t skriftlig eksamen – Tallkarakter.
Hjemmeeksamen høst og vår.
Evt. obligatoriske gruppeøvinger må være godkjent en uke før eksamen.
- Formål/innhold: Kursets mål er å gi en bred innføring i og grunnleggende forståelse for finansiell ledelse og strategi. Kurset vil gjøre studentene fortrolig med emner som finansielle markeder, kapitalverdimodell og arbitrasjeringsteori modell, derivater og opsjoner, kapitalstruktur, intensivproblemer og risikostyring. Alle fagelementer knyttes til selskapets strategiske ledelse.
- Litteratur: Oppgis ved kursstart

Bø625 Finansieringsteori

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesninger pr uke
- Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Gi en innsikt i sentrale spørsmål innen finansesteorien
- Innhold: Porteføljeteori, kapitalverdimodellen, arbitrasjeringsteori-modellen, yield og egenkapital, kapitalstruktur, utbyttepolitikk, derivat instrumenter som opsjoner og futures, realopsjoner, styring av obligasjonsporteføljer, avkastningskurver m.m., valutastyring.
- Pensum: Oppgis ved kursstart.

Bø 630 Finansregnskap med årsoppgjør II

- Vekttall: 5
- Forkunnskaper: Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I
Bø540 Videregående finansregnskap
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
Kurset har felles forelesninger med kurset Bø540 i høstsemesteret
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret - Tallkarakter
- Formål/innhold: Gi en innføring i årsoppgjør/god regnskapsskikk for privat sektor.
Gjøre studenten i stand til å:
- Behandle (vurdere, verdsette, klassifisere og presentere) alle typer regnskapsposter (inntekter, kostnader, eiendeler, gjeld og egenkapital). I dette inkluderes omarbeidelse av foreløpige regnskapsutkast og/eller foreta vurdering av flere alternative løsninger av et regnskapsproblem.
 - Utrede og løse teoretiske problemstillinger innen regnskapsfaget.
 - Presentere deler av eller hele årsregnskap og årsberetning (herunder inngår konsernregnskap og kontantstrøm).
 - Anvende de rettslige regnskapsbegrepene grunnleggende regnskapsprinsipper og god regnskapsskikk, og være oppdatert med hensyn til endringer i disse begrepene.
 - Beherske valgmuligheter for små foretak.
- Gi studenten kjennskap til formelle prosedyrer og tidsfrister ved utarbeidelse av årsregnskapet for de forskjellige selskapstyper, og evt. krav til innsendelse til Regnskapsregisteret.
- Litteratur: *Årsoppgjøret i teori og praksis* / Jens-Erik Huneide m. fl. - Gyldendal Akademisk Forlag, siste utgave. (oppdateres årlig)
Publikasjoner utgitt av Den Norske Revisor (DnR) i forbindelse med ny regnskapslov.
DnR: *Revisors håndbok*. - siste utgave (oppdateres årlig).

Kan40 Kandidatoppgave for Øk. adm. studenter

Kursstatus: Det er valgfritt å skrive kandidatoppgave i øk.adm.studiet. Studenter som planlegger å fortsette sine studier i økonomisk-administrative fag (siviløkonoutdanning/andre påbyggingsstudier) anbefales ikke å skrive oppgave på dette trinnet. En kandidatoppgave vil da naturlig høre hjemme i påbyggingstrinnet. Studenter som skal ta påbygging i revisjon **må** skrive oppgave.

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Alle obligatoriske kurs fra 1. år i studiet må være bestått før sensur av oppgaven. Studentene må også være faglig ajour med obligatoriske kurs i 3. semester. Oppgave kan bare skrives av studenter som er tatt opp ved studiet.

Tid: Vårsemester (4. semester i studiet).

Undervisning: Det blir utpekt en faglig veileder for oppgaven. Inntil tre studenter kan slå seg sammen og samarbeide om en oppgave. For å få tildelt veileder må studentene melde seg opp til oppgaveskriving i høstsemesteret på lik linje med kursoppmeldingen til vårsemesteret. Studenter som ikke melder seg opp får ikke tildelt veileder. Ved fagpåmeldingen må studentene registrere hvilket fagområde de ønsker å skrive om (se innhold under).

Formål: Formålet med kandidatoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektorientert arbeid for de studentene som planlegger å fortsette med revisjon.

Innhold: Alle økonomisk/adm. fag i studiet og en del av valgfagene kan være utgangspunkt for kandidatoppgaven. Aktuelle fagområder er:

- Driftsregnskap/økonomistyring
- Investering/finansiering
- Logistikk
- Markedsføring
- Organisasjon/administrasjon
- Regnskap
- Revisjon
- Samfunnsøkonomi
- Skatterett/rettslære.

Vi har begrenset veiledningskapasitet på enkelte fagområder og kan ikke garantere alle veiledning på primært ønsket område! Tema/disposisjon skal godkjennes av veileder før detaljarbeidet iverksettes.

Informatikk-kurs

Institutt for Informatikk gjør oppmerksom på at ikke alle valgfag blir gitt årlig. Seksjonen vil gi en oppdatert plan for kursavviklingen for det nærmeste året.

In102 Grunnkurs i databehandling

Vekttall: 2 (Kurset er ikke godkjent som valgfag for informatikkstudenter)

Forkunnskaper: Informasjonsbehandling fra grunnkurs i videregående skole.

Forutsetter: Ingen

Tid: Vårsemester

Undervisning: 2 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Målsettingen er å gi økonomistudenter innsikt i det teoretiske og praktiske grunnlag for å kunne ta i bruk datamaskinen som verktøy på sentrale områder. Studentene vil få kjennskap til systemutviklingsprosessen slik at de kan delta i slikt arbeid, og de vil også få kjennskap til hvordan informasjonsteknologien fungerer i en bedrift og i samfunnet, og hvilke lover og regler som gjelder på dette området.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Informasjonsteknologisk infrastruktur
 - Datakommunikasjon/Internett
 - Kontorstøtteverktøy - tekstbehandler, regneark og databaseverktøy
 - Utvikling av informasjonssystemer - metoder og teknikker
 - Informasjonssystemets rolle i virksomheten og i samfunnet
- Øvingsoppgavene er en sentral del i kurset og blir gitt i tilknytning til emnene ovenfor.

Litteratur: Kjos, B.(red.): *Innføring i informasjonsteknologi*. Tapir forlag, Trondheim 1999.

Fugseth, Anna Mette og André Skjellum: *PC-bruk 1: for høyskoler og universiteter*. - 3. utg. - Bergen: Fagbokforlaget, 1999.

Fugseth, Anna Mette og André Skjellum: *PC-bruk 2: for høyskoler og universiteter*. - 3. utg. - Bergen: Fagbokforlaget, 1999.

In105 Menneske-maskin kommunikasjon

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Forutsetter: Ingen
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset skal gi kunnskaper om menneske-maskin kommunikasjon og hvilke krav vi skal sette til brukergrensesnitt. Et viktig formål med kurset er å gjøre studentene bevisst i valg av løsninger for design.
- Innhold: Begrepet "god design" vil bli presentert og vi vil diskutere hvorfor enkelte produkter er lett å bruke mens andre er vanskelig tilgjengelige. Metoder og teknikker for oppbygging av brukergrensesnitt vil bli beskrevet, herunder kommandobaserte systemer, menyer, grafiske grensesnitt, *desktop* metafor, feilmeldingssystemer, hjelpefunksjoner. Prinsipper for "brukervennlige" grensesnitt vil bli diskutert, med eksempler fra kommersielle dataprogrammer (Windows, Word, DOS, UNIX, m.fl.). Det vil bli gitt en rekke øvingsoppgaver, for eksempel: Vurdering av funksjonalitet (studentene kan selv velge anvendelsesområde), utvikling av web-sider, utvikling av brukergrensesnitt for et internettbasert annonsesystem, utvikling av brukergrensesnitt for et studentregister. Noen av øvingene vil være felles med In150.
- Litteratur: Mayhew, Deborah J.: *Principles and Guidelines in Software User Interface Design*. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1992.
Norman, Donald A.: *The psychology of everyday things*. - New York: Basic Books, 1988.

In113 Drift av PC-Systemer

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Ingen
- Forutsetter: Ingen
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 2 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Innføring i drift og design av lokale datanettverk.
- Innhold: Maskinvarekomponenter i lokalnettverk, design av lokalnettverk,

nettverksoperativsystemer, datasikkerhet, system- og bruker administrasjon, driftsmetodikk, Intranett drift.

Litteratur: Arne B. Mikalsen og Per Borgesen: *Drift av Lokalnettverk* - Tapir 1999.

Verktøylitteratur anbefales ved kursoppstart.

In135 Datamodellering og databaser

Vekttall: 4

Forkunnskaper: In150 Programmering

Forutsetter: Ingen

Tid: Vårsemester

Undervisning 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter.

Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset skal gi praktisk kunnskap om bruk av relasjonsdatabaser gjennom bruk av SQL. Kurset skal videre gi innføring i modellering av informasjon ved bruk av ER modellen og relasjonsmodellen og trening i å omforme en datamodell til en database.

Innhold: Kurset tar opp følgende tema:

- SQL/DDL: Hvordan etablere en database (data definition language)

- SQL/DML: Hvordan manipulere data i en database (data manipulation language)

- Analyse av informasjon og strukturering av data ved hjelp av modellering. ER modellen, relasjonsmodellen og normalisering

- Databaseintegritet (dataintegritet og referanseintegritet)

- Datasikkerhet

- Transaksjonsbegrepet og flerbrukerproblematikk

- Optimalisering

Litteratur: Watson, Richard Thomas: *Data management : databases and organizations*. - 2nd ed. - New York: John Wiley, 1999.

Utøelt materiell.

In136 Databaseprosjekt

Vekttall: 2

Forkunnskaper: In150 Programmering

In135 Datamodellering og databaser

Forutsetter: Ingen

Tid: Høstsemester

Undervisning: Forelesninger og gjennomføring av større øvinger/prosjekt

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset skal gi studentene trening og øvelse programmering mot databaser og befeste innholdet fra In150 og In135
Eksempelene vil belyse tema som er aktuelle i praktisk programmering

Innhold: Se In150 og In135

Litteratur: Schneider David I.: *An introduction to programming using Visual Basic 6.0.* - 4th ed. - Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall, 1999.
Watson, Richard Thomas: *Data management : databases and organizations.* - 2nd ed. - New York: John Wiley, 1999.
Utdelt materiell

In140 Systemering

Vekttall: 4

Forkunnskaper: In135 Databaser og datamodellering
In150 Programmering

Forutsetter: In150 Programmering

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset gir en solid innføring i begreper, problemstillinger, teori og arbeidsoppgaver som er sentrale ved utvikling og vedlikehold av store programsystemer. Man skal kunne redegjøre for forskjellige faser, metodeområder og verktøy i systemeringen. Kurset skal gi trening i praktisk arbeid med verktøy og metoder.

Innhold: Kurset tar opp følgende tema:

- Faser i systemarbeidet, systemutviklingsmodeller
- Analyse og spesifikasjon av brukerkrav
- Design og implementasjon
- Test og verifikasjon
- CASE (Computer-aided software engineering)
- Vedlikehold av programsystemer

Litteratur: Sommerville, Ian: *Software Engineering*, 6th ed.
Pearson Education, Essex, England, 2001.

In150 Programmering

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Forutsetter: Ingen
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset skal gi studentene kunnskap og erfaring i programmering av datamaskiner.
- Innhold: Grunnleggende begreper i programmering blir beskrevet. Studentene skal bruke dette begrepsapparatet til å utvikle egne programmer. Stikkord: variabelbegrepet, grunnleggende typer, setninger for tilordning, valg og gjentakelser, array-begrepet, prosedyrer, funksjoner, og introduksjon til bruk av moduler. Det blir gitt et stort antall obligatoriske øvinger i tilknytning til forelesningene.
- Litteratur: Schneider David I.: *An introduction to programming using Visual Basic 6.0.* - 4th ed. - Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall, 1999.

In151 Programmeringspraksis

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Kjennskap til programmering for eksempel fra In150
- Forutsetter: Ingen
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: Forelesninger og gjennomføring av større øvinger/prosjekt
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset skal gi studentene trening og øvelse i programmering og befeste innholdet fra In150. Eksemplene vil belyse tema som er aktuelle i praktisk programmering
- Innhold: Se In150
- Litteratur: Schneider David I.: *An introduction to programming using Visual Basic 6.0.* - 4th ed. - Upper Saddle River, NJ : Prentice-Hall, 1999.

In160 Videregående programmering

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	In150 Programmering
Forutsetter:	In150
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset gir en videreføring av programmeringsmetodikker og datastrukturer i et objektorientert programmeringsspråk.
Innhold:	Forskjellige dynamiske datastrukturer, lister, trær. Enkle algoritmer, rekursjon, sortering, traversering. Objekter, arv, klasser, polymorfisme. Programmeringsspråk blir C++ eller Java.
Litteratur:	Lewis, John and William Loftus: <i>Java Software Solutions, Second Edition Update</i> . - Reading, Mass.: Addison-Wesley, 2001.

In204 eHandelsystemer

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Programmering (Visual Basic, Java), databasekunnskaper.
Forutsetter:	In150 Programmering, In135 Databaser og datamodellering.
Tid:	Vårsemesteret
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke. Obligatorisk prosjektoppgave.
Eksamensform:	4 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter.
Formål:	Kurset skal gi en grundig innføring i metoder og teknikker for å analysere, designe og implementere e-business/e-handelsløsninger. Studenter som ønsker mer fokus på forretningsmodeller, verdikjeder, etc. henvises til Lo205 Elektronisk handel.
Innhold:	Kurset er prosjektorientert. I kurset skal studentene utvikle og analysere en forretningsmodell for en e-businessapplikasjon. Deretter skal denne implementeres ved bruk av databasesystemer og ASP (Active Server Pages). Mye av arbeidet i kurset vil bli knyttet til prosjektarbeidet. Følgende tema vil bli behandlet: Forretningsmodeller for e-business/e-handel, Internett-teknologi, skjemabegrepet i HTML, ASP, Java servlets, scriptspråk, XML. Kommersielle ehandelssystemer.
Litteratur:	Reynolds, M.: <i>Beginning e-Commerce with Visual Basic, ASP, SQL Server 7.0 and MTS</i> . Wrox, Birmingham, 2000.

In212 Objektorientert utvikling

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: In160 Videregående Programmering
- Forutsetter: In160
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger.
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål: Kurset skal gi en solid innføring i objektorientert problemløsning og programmering.
- Innhold:
- Objektorientert tenking og problemløsning
 - Verktøy og teknikker for analyse og design
 - Modellering og dokumentasjonsteknikker
 - Detaljert design og implementering
 - Bruk av klassebibliotek og utvikling for gjenbruk
 - Konsepter for utvikling av distribuerte systemer
- Utviklingsverktøy blir brukt både i forelesningene og øvingene. Kurset vil bestå av delene analyse/design og programutvikling.
- Litteratur: Larman, Craig: *Applying UML and Patterns*. - Upper Saddle River, N.J.: Prentice Hall, 1998.

In220 Grafisk databehandling

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: In160 Videregående programmering, Mk202 Diskret matematikk
- Forutsetter: In160, Mk202
- Tid: Vårsemester/Uregelmessig
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske oppgaver.
- Eksamensform: 4 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål: Kurset skal gi forståelse og kunnskaper om de viktigste metoder og prinsipper for grafisk databehandling.
- Innhold: Gjennom utviklingen av rimelig grafisk utstyr har grafisk databehandling gått fra å være et spesialfelt, til å bli en sentral del av datafaget. Dette gjenspeiles i kurset. Her behandles generelle metoder for grafisk databehandling: Vindusbaserte systemer, designprinsipper, fundamentale algoritmer (klipping, fylling av polygoner, linjetegning, osv.), grafikkpakker, segmenter, grafisk modellering, bit-map grafikk, 3-D grafikk, animering og grafisk utstyr. Det gis en rekke obligatoriske øvingsoppgaver.
- Litteratur: Hearn, Donald and M. Pauline Baker: *Computer Graphics : C version*. - 2nd ed. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1997.

In230 Datamaskinarkitektur

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Forutsetter:	Ingen
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske oppgaver.
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål:	Kurset skal gi en innføring i datamaskinens arkitektur.
Innhold:	Oppbyggingen og virkemåten til forskjellige typer prosessorer vil bli behandlet. Kurset vil ta for seg emner som interrupt, "direct memory access" (DMA), indre og ytre lager, samt håndtering av inn-/ut-enheter. En rekke eksempler på prosessorer og datamaskinsystemer vil bli presentert. Gjennom øvingsdelen vil en blant annet lære å programmere i assemblykode, og derigjennom lære å benytte en bestemt datamaskinarkitektur i praksis. Kurset vil også ta opp nyere arkitekturer for datamaskiner.
Litteratur:	Mano, M. Morris: <i>Computer system architecture</i> . - 3 rd ed. - Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1993.

In240 Operativsystemer

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	In150 Programmering eller In160 Videregående programmering In230 Datamaskinarkitektur er nyttig
Forutsetter:	In150
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi innsikt i operativsystemenes oppbygging og virkemåte.
Innhold:	Kurset gir en innføring i operativsystemer generelt og spesielt operativsystemer for flerbrukermaskiner. En vil ta opp problemer i forbindelse med parallelle prosesser og kommunikasjon mellom disse. Ressursadministrasjon, sikkerhet og beskyttelse er andre stikkord.
Litteratur:	Silberschatz, Abraham, Peter B. Galvin: <i>Operating System Concepts</i> - 4 th ed. - Reading, Mass.: Addison-Wesley, 1998.

In270 Datakommunikasjon

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Forutsetter: Ingen
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 t forelesning pr. uke.
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Formålet med kurset er å gi introduksjon til datakommunikasjon og datanett.
- Innhold: Kurset vil først ta for seg generelle prinsipper og standarder for datakommunikasjon, samt beskrive forskjellige typer av overføringsmedia.
Modem-overføring i det vanlige linjesvitsjede telenettet vil bli belyst. Det nye offentlige telenettet ISDN (Integrated Services Digital Networks) vil bli gjennomgått. Hoveddelen av kurset vil dreie seg om pakkesvitsjede datanett, offentlige nett og private nett, med ISO-OSI modellen og TCP/IP (internett) som sentrale referansemodeller.
- Litteratur: Halsall, Fred: *Data Communications, Computer Networks and Open Systems*. - 4th ed. - Wokingham : Addison - Wesley, 1995.

In295 Algoritmer og datastrukturer

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: In212 Objektorientert utvikling
- Forutsetter: In212
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 t forelesninger pr. uke
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Gjennom kurset skal en lære å analysere og å utvikle algoritmer med hensyn til deres tids- og plassforbruk, og å velge passende datastrukturer ved implementasjonen.
- Innhold: Følgende emner tas bl.a. opp:
- Induksjonsbevis og rekursjonsrelasjoner
 - Konstruksjon av algoritmer vha. induksjon
 - Søking og sortering
 - Tekstmanipulasjon
 - Grafrelaterte algoritmer
 - Geometriske algoritmer
 - NP-komplette problemer
- Datastrukturer tas opp etterhvert, dvs. i samsvar med algoritmene som gjennomgås.

Litteratur: Kingston, Jeffrey H.: *Algorithms and Data Structures* - 2nd ed. - Harlow : Addison-Wesely, 1997.
Evt. øvrig litteratur oppgis av faglærer.

In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk

Vekttall: 4
Forkunnskaper: In160 Videregående Programmering
Forutsetter: In160
Tid: Høstsemester/Uregelmessig
Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Kurset kan bli undervist på engelsk.
Innlevering av obligatoriske øvinger.
Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål: Studentene skal bli fortrolige med en del teoretiske og praktiske sider ved programmeringsspråk, hvordan det bygges opp, defineres og hvordan kompilatorer for det implementeres.
Innhold: Metoder for syntaks-beskrivelse og syntaks-analyse, enkel semantikk, samt hovedidèene for implementasjon av kompilatorer for noen typer programmeringsspråk.
Litteratur: Pratt, Terrence W. & Marvin V. Zelkowitz: *Programming Languages: Design and Implementation*. - 3rd. ed. - Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1996.

In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring

Vekttall: 4
Forkunnskaper: In105 Menneske maskin kommunikasjon
In135 Datamodellering og databaser
In150 Programmering
Forutsetter: In135, In150
Tid: Høstsemester
Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
Kurset kan bli undervist på engelsk.
Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål: Studentene skal lære teknikker for å etablere og behandle dokumenter på elektronisk form, og benytte dette til å effektivisere informasjonsstyringen i bedriften og mellom bedrifter. Også å bygge kunnskap om den formelle oppbygging og standard definisjon av mark up språk (ML) for informasjonsformidling på World-Wide Web. Trening i funksjonell anvendelse av mark- up språk for WWW.

- Innhold:** En stadig økende dokumentasjonsmengde medfører behov for å kunne konvertere, behandle og oppbevare dokumenter på elektronisk form i bedriften og mellom bedrifter. Dette gjelder elektronisk dokumenter som for eksempel spesifikasjoner, tegninger, koblingsskjema, brukerhåndbøker, standarder, prosedyrer, "on-line" kataloger, etc. ML: Strukturert oppbygging av ML-kode bl.a. SGML, HTML, CSS, XML, DHTML og VRML. Strukturering av data, tilføring av funksjonalitet og applikasjon av funksjonelle. Gjennomføring av prosjekter. Kurset vil inneholde emner som:
- ML: Strukturering av data, applikasjoner og dokumentformat (XML)
 - Text og bildebehandling (text, image and multimedia processing)
 - Dokument scanning og indeksering (capture and indexing)
 - Dokument lagring og gjenfinning (storage and retrieval)
 - Dokument søk på WEB (searching on the WEB)
 - Dokumentdistribusjon og e-publisering (distribution, e-publishing)
 - Arbeidsflyt og informasjonsstyring (workflow)
- Litteratur:** Simon St. Laurent, *XML, A primer – 2nd ed.* - M&T books ISBN 0-7645-3310-X

In380 Robuste og sikre system

- Vekttall:** 4
- Forkunnskaper:** In240 Operativsystemer og In270 Datakommunikasjon er en fordel.
- Tid:** Vårsemester, uregelmessig.
- Undervisning:** 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger
- Eksamensform:** 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål:** Innføring i design av robuste system og nettverk.
- Innhold:** Oppbygging og sikring av informasjon, programvare, datasystem og infrastruktur. Feilhåndtering, overvåkning, alarmsystemer. Fjernstyringsmodeller, objekt-orientert systemstyring. Modellering av systemer, vurdering av sikkerhet, ytelse og pålitelighet.
- Litteratur:** Artikkelsamling.

In500 Hovedoppgave

- Vekttall:** 10
- Forutsetter:** Bestått eksamen i alle obligatoriske fag for den aktuelle spesialiseringsretningen i informatikkstudiet.
- Tid:** Høst- og vårsemester
- Undervisning:** Det blir utpekt en veileder for oppgaven etter at kandidatene har meldt seg opp og levert sin disposisjon. Innleveringsfrist er 1. juni.
- Eksamen:** Skriftlig rapport og muntlig foredrag - Tallkarakter
- Formål:** Gi studentene erfaring med et større selvstendig arbeid, og muligheter for fordypning i et emne.
- Innhold:** Hovedoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet i de 4-årige cand.mag.-kombinasjonene. Den vil vanligvis bestå av en teoretisk del og en praktisk del. I den teoretiske delen skal studentene gjennomføre litteraturstudier, gi en analyse av de problemer de skal løse, gi en oversikt over de metoder og teknikker som er brukt i den praktiske delen, m.m. I den praktiske delen skal studentene vanligvis utvikle et programsystem. Studentene kan selv foreslå oppgaver. I så fall skal oppgavene godkjennes av instituttet. Oppgavene vil vanligvis bli løst av grupper på 2 til 3 studenter. Resultatet skal foreligge som en rapport. I tillegg vil studentene bli bedt om å gi en muntlig presentasjon av rapporten, i form av et foredrag. Karakteren vil i hovedsak bli gitt ut fra den skriftlige rapporten, men den muntlige framstillingen vil også telle med under sensureringen.

In520 Prosjektoppgave, nettsystemer

- Vekttall:** 6
- Forutsetter:** Alle obligatoriske fag for studieretningen nettsystemer
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** Individuell veiledning, muntlig presentasjon.
- Eksamensform:** Skriftlig prosjektrapport og systemrapport – Tallkarakter
Innleveringsfrist for prosjektoppgaven er 1. juni.
- Formål:** Prosjektoppgaven gir studenten mulighet til å jobbe selvstendig over en lengre tidsperiode og fordype seg i et emne. Den skal videre gi erfaring i praktisk nettsystemer.
- Innhold:** Prosjektoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet. Den er praktisk orientert, og gir anledning til å bruke den teoretiske kunnskapen som er ervervet gjennom studiet for å løse praktiske problemer i nettsystemer. Et internt prosjekt vil bli definert med praktiske og analytiske arbeidsoppgaver. Studenten kan eventuelt utføre prosjektarbeidet for en organisasjon, fortrinnsvis prosjektorientert og/eller analytisk orientert. Det gis også anledning til å studere et driftsrelatert emne, eventuelt i kombinasjon med utvikling av en praktisk løsning.

In530 Prosjektoppgave, Systemutvikling

- Vekttall:** 6
- Forutsetter:** Alle obligatoriske fag for studieretningen Systemutvikling.
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** Individuell veiledning, muntlig presentasjon.
- Eksamensform:** Skriftlig prosjektrapport og systemrapport – Tallkarakter
Innleveringsfrist for prosjektoppgaven er 1. juni.
- Formål:** Prosjektoppgaven utføres som et gruppearbeid og gir studenten mulighet til å arbeide med en større oppgave over en lengre tidsperiode hvor de ulike emnene i studiet blir sett i sammenheng. Studenten skal gjennom prosjektarbeidet få grundig erfaring med bruk av databasesystem og moderne utviklingsverktøy.
- Innhold:** Prosjektoppgaven er den store avsluttende oppgaven i studiet. Den er praktisk orientert og gir anledning til å bruke den teoretiske kunnskapen som er ervervet gjennom studiet for å løse praktiske problemer i systemutvikling. Oppgaven kan være for ekstern oppdragsgiver, eventuelt utføres internt.

In601 Databaseapplikasjoner

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	In135 Datamodellering og databaser og In150 Programmering
Forutsetter:	In135 og In150
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger.
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter og evaluering av obl. prosjekt. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål:	Kurset skal gi erfaring i bruk av datamodeller for beskrivelse av virksomheter og for utvikling av databasesystem. Videre skal kurset gi opplæring i utvikling av databaseorienterte applikasjoner med vekt på brukergrensesnitt, sikkerhet og database-integritet.
Innhold:	Kurset tar opp følgende tema: <ul style="list-style-type: none">- Datamodellering- Kommunikasjon mellom brukergrensesnitt og database- Optimalisering av relasjonsdatabaser- Flerbruksproblematikk og transaksjoner- Klient/tjenerproblematikk og distribuerte databaser- Objektorienterte databasesystem I kurset inngår også en større prosjektoppgave (se eksamen)
Litteratur:	Date, C. J.: <i>An Introduction to Database Systems</i> . - 6th ed. - Reading, Mass.: Addison-Wesley, 2000. (under vurdering) Artikkelsaml. basert på internasjonale tidsskrifter. Utdelt materiale.

In625 Mikroprosessorteknikk

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Bør ha In230 Datamaskinarkitektur
Forutsetter:	Ingen
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	Ledet selvstudium
Eksamensform:	Prosjektoppgave. Muntlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi innføring i bruk av programmerbar elektronikk i styringssystem.
Innhold:	Kurset er bygget opp omkring en prosjektoppgave der studentene gruppevis skal utvikle et produkt fra idé til ferdig (fungerende) prototype. Studentene vil bli fortrolig med bruk av CAD-system for utlegg av kretskort, etsing av kretskort samt lodding av komponenter. De vil videre lære seg programmering av mikrokontroller samt bruk av utviklingsanlegg for uttesting og bruk av den endelige prototypen av mikrokontroller.

In725 Prosjektstyring

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Tilsvarende opptak på mastergradsstudiet.

Forutsetter: Erfaring i bruk av IT-verktøy.

Tid: Vårsemesteret

Undervisning: 2 t forelesning pr. uke. Obligatoriske øvinger

Eksamensform: 4 timer skriftlig eksamen – Tallkarakter

Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset skal gi en grundig innføring i metoder og teknikker for styring av store prosjekt, herunder også IT-prosjekt.

Innhold: Kurset vil omfatte:

- Identifisering og organisering av prosjekt
- Prosjektnedbryting og terminplanlegging
- Kostnadsestimering, usikkerhet
- Kvalitetssikring, dokumentasjon og endringskontroll
- Oppfølging og framdriftsrapportering
- Kostnadsstyring og prosjektøkonomi

Prosjektoppg. hvor bruk av prosjektstyringsverktøy inngår.

Litteratur: Rolstadås, A.: *Praktisk prosjektstyring*, 2. utg. Tapir, Trondheim. :97.

In730 Utvikling av material og produksjonsstyrings-systemer (MPS)

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Gode programmeringskunnskaper, minimum In 150, og databasekunnskaper, minimum In 135. Kjennskap til logistikk, for eksempel Lo515, vil være en fordel.

Forutsetter: In135, In150

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t forelesninger/prosjekt møter pr. uke. Obl. prosjektarbeid.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen – Tallkarakter

Obligatorisk prosjekt må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset skal gi studentene innsikt i MPS-systemer.

Innhold: Kurset tar opp bruk og utvikling av MPS-systemer, herunder artikkelstruktur, produktstrukturer, netto-behovsberegning, lager, innkjøp, leverandørregister, produksjonsordrer. Det vil bli gitt en innføring i sentrale tema for ordremottak og ordreoppfølging over web (eHandel). Gjennom kurset skal studentene utvikle kjernedelen av et MPS-system.

Litteratur: Vollmann, Thomas E, William L. Berry og D. Clay Whybark: *Manufacturing planning and control systems*. - 3rd ed. - Homewood, IL : Irwin, 1992 Kompendier og artikler.

Juridiske kurs

Ju215 Forvaltningsrett

- Vekttall: 5
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: Dels 5 t/dels 3 t forelesninger, gruppearbeid m.v. pr. uke.
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Gi god orientering og innsikt i sentrale deler av den alminnelige forvaltningsrett.
Skape forståelse for hvordan reglene metodisk anvendes ved løsningen av så vel teoretiske som praktiske tilfeller.
- Innhold: Grunnbegreper. Forvaltningsapparatet. Rettslige grunnlag for forvaltningens virksomhet. Alminnelige regler om forvaltningens virksomhet. Behandlingen av saker som gjelder "vedtak". Ugyldighet, håndheving og kontroll.
- Litteratur: Eckhoff, Torstein og Eivind Smith: *Forvaltningsrett*. - 6 utg. - Oslo: Tano Aschehoug, 1997.
Dalseide, Nils: *Oppgaveskriving til juridisk embetseksamen - en oversikt*. - [S.l.] : Nils Dalseide, c1991.
Frihagen, Arvid: *Praktiske oppgaver i forvaltningsrett*. - siste utg. Siste utgave av Norges Lover er et nødvendig hjelpemiddel. Særtrykk av forvaltningsloven, offentlighetsloven og ombudsmannsloven, samt aktuelle forskrifter til disse lovene er også aktuelle hjelpemiddel.

Ju300 Rettslære I

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høst- og vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesninger, gruppearbeid m.v. pr. uke
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret - Tallkarakter
- Formål: Gi en oversikt over de viktigste delene av rettssystemet, og vise hvordan de ulike samfunnsforhold blir regulert av rettsregler. Det blir lagt vekt på å øve opp studentenes vurderingsevne og ferdigheter i å løse arbeidsoppgaver hvor lover og andre rettskilder er med i grunnlaget for de avgjørelser som skal treffes.
- Innhold: Rettssystemet, personretten, familieretten, arveretten, pengekrav, tvangsfullbyrdelse, forsikringsretten, erstatningsretten,

forvaltnings-retten, kommunalrett, sivilprosess, avtaleretten og kjøpsretten.

- Litteratur: Knoph, Ragnar: *Knophs oversikt over Norges rett* / utgitt av Kåre Lilleholt. - 11. utgave. - Oslo: Universitetsforlaget, 1998.
Frihagen, Arvid: *Forvaltningsloven og kommunal saksbehandling*. - Nygårdstangen: Forlaget A. Frihagen A/S, siste utgave.
Kommunenes Sentralforbund: *Hovedtrekkene i kommuneloven*.
Gundersen, Fridtjof Frank: *Hovedlinjer i avtaleretten*. - Jar: (forfatteren). - siste utgave.
Martinussen, Roald: *Kjøpsrett*. - Oslo: Cappelen Akademisk forlag, siste utgave.
Haga, Karl J.: *Oppgaver i rettslære*. - Oslo: Cappelen Akademisk forlag, siste utgave.
Siste utgave av *Norges Lover* er et nødvendig hjelpemiddel.

Ju400 Skatterett I

- Vekttall: 2
Forkunnskaper: Ingen spesielle
Tid: Vårsemester
Undervisning: 3 t forelesninger pr. uke
Eksamen: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Gi en oversikt over grunnprinsipp og hovedtrekk i den direkte beskatningen med særlig vekt på personbeskatning.
Formidle kunnskap om sentrale skatteregler i og utenfor næring.
Gjøre studentene i stand til å forstå og anvende skattereglene på praktiske oppgaver.
- Innhold: Reglene om skatteplikt, skattesubjekter og skattested. Reglene om skattlegging av formue med hovedvekt på avgrensning av begrepene bruttoformue og gjeld. Reglene om skattlegging av inntekt, skattepliktige fordeler, fradragberettigede utgifter og fradrag i skatt. Reglene om bedriftsbeskatning.
- Litteratur: Brudvik, Arthur J.: *Skatterett for økonomer*. - Oslo: Cappelen akademisk forl., siste utgave.
Brudvik, Arthur J.: *Skatterett - oppgavesamling med løsningsforslag*. - Oslo: Cappelen akademisk forl., siste utgave.
Norsk skattelovsamling / red. av Jacob Jarøy. - Oslo: Universitetsforlaget, siste utgave.

Ju500 Skatterett II

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Ju400 Skatterett I eller tilsvarende.
Tid:	Høstsemester Eksamen holdes hvert semester som ledd i revisoreksamen
Undervisning:	4 t forelesning pr. uke
Eksamen:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Formidle kunnskap om skatte- og avgiftslovgivningen på et nivå som er nødvendig for å utføre de oppgaver som er tillagt en registrert revisor. Skape forståelse for forholdet mellom regnskapsregler og skatteregler. Gjøre studentene i stand til å se sammenhengen mellom skatterett, skatteøkonomi og skatteplanlegging.
Innhold:	Kurset skatterett II er en faglig videreføring av Skatterett I. Kurset omfatter en grundig innføring i eiendoms- og inntektsskatten med hovedvekt på reglene om skattesubjektene og på reglene om bruttoinntekt og fradragposter. Det blir lagt særlig vekt på poster som er aktuelle for foretak, medregnet de alminnelige skattereglene for aksjeselskap, og på forhold mellom regnskapsregler og skatteregler. Kurset gir en innføring i skattebetalingsordningen, i folketrygden, i merverdi- og investeringsavgiften og i arveavgiften.
Litteratur:	Brudvik, Arthur J.: <i>Skatterett for næringsdrivende</i> . - Oslo: Cappelen akademisk forl., siste utgave. - med unntak av kapittel X (særregler for enkelte næringer) Refsland, Thor: <i>Innføring i merverdiavgiften</i> . - Oslo: Norsk Skattebetalerforening, siste utg. <i>Arveavgiftsloven med kommentarer</i> Yngvar Tank, Mikael Hellevik eller Harboe, E.: <i>Arveavgiftsloven</i> . - Oslo: Norsk Skattebetalerforening. <i>Norsk skattelovsamling</i> / red. av Jacob Jarøy. - Oslo: Universitetsforlaget, siste utgave.

Ju510 Rettslære II

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ju300 Rettslære I

Tid: Høstsemester.

Eksamen holdes hvert semester som ledd i revisoreksamen

Undervisning: 3 t forelesninger, gruppearbeid m.v. pr. uke

Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Studiet skal gi en grundig innføring i formuesrettslige og en del offentligrettslige emner. Det skal gis en oversikt over grunnleggende regler og prinsipper innen rettssystemet og juridisk tenkemåte. Studiet tar sikte på å oppøve studentenes vurderingsevne og ferdigheter i å løse arbeidsoppgaver hvor lover og andre rettskilder er med i grunnlaget for de avgjørelser som skal treffes. Rettslære II er således en faglig videreføring av Rettslære I.

Innhold: Fra rettslære I er følgende pensum:

- Rettskildene
- Kontraktsrett
- Pengekrav
- Forvaltningsretten
- Kommunalretten
- Erstatningsrett
- Tvangsfullbyrdelse

I tillegg inneholder Rettslære II:

- Tingsrett
- Panteretten og andre sikkerhetsretter
- Selskapsrett
- Konkursrett

Det presiseres at til eksamen blir studentene prøvd både i det nevnte pensum under Ju300 Rettslære I og det pensum som er spesifikt for Ju510 Rettslære II.

Litteratur: Relevant litteratur nevnt under Ju300 Rettslære I, samt følgende litteratur om tilleggsemnene for Rettslære II:

Knoph, Ragnar: *Knophs oversikt over Norges rett* / utgitt av Kåre Lilleholt. - 11. utgave. - Oslo: Universitetsforlaget, 1998. (§§ 36-43 Tingrett, §§54-58 Panterett, §§76-80 Sammenslutningenes rett). Gjems-Onstad, Ole: *Valg av selskapsform*. - Oslo: Ad notam Gyldendal, siste utgave.

Børresen, Pål: *Konkurs*. - Oslo: Bedriftsøkonomens forlag. Siste utgave av *Norges Lover* er et nødvendig hjelpemiddel.

Ju605 Arbeidsrett

- Vekttall: 5
- Forkunnskaper: Ingen spesielle.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4-6 t. pr. uke forelesning, gjennomgang gruppearbeid m.v.
- Eksamensform: 6 t. skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Gi en grundig oversikt over den individuelle og kollektive arbeidsrett i privat og offentlig virksomhet.
- Innhold: Særlig relevant er den rettslige rammen rundt forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, med fokus på endringer i forhold til det som er etablert ved inngåelse av arbeidsavtale. Her kan spesielt nevnes endrede arbeidsoppgaver for en ansatt, flytting av virksomhet, flytting av personell ved overdragelse av arbeidsoppgaver til annen arbeidsgiver og overføring av en virksomhet til ny eier. EU-arbeidsrett og EU-arbeidsrettens kilder er sentrale. Arbeidstakers vekslning mellom arbeidsmarked og trygdeordninger samt arbeidsmiljø og sikkerhet er også viktige tema. Det fokuseres på utfordringer knyttet til utvikling av informasjonsteknologi og utstrakt bruk av hjemme- og fjernarbeid i en del bransjer.
- Litteratur: Jakheller, Henning: *Oversikt over arbeidsretten* –2. utg. – Oslo: NKS-forlaget, 1996
Hovedavtalen LO - NHO.
Nielsen, Ruth: *EU-arbeidsret.* – København : Jurist- og økonomforbundets forlag, siste utg.
Siste utgave av Norges Lover er et nødvendig hjelpemiddel.

Logistikk-kurs

Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi

- Vekttall: 4 (NB! Kurset gir kun 2 vekttall i kombinasjon med Tr160 Norsk samferdsel).
- Forkunnskaper: Ingen
- Tid: Høstsemesteret
- Undervisning: 4 t. forelesning per uke. Innlevering av 2 obligatoriske oppgaver.
- Eksamensform: 4 t. skriftlig - Tallkarakter. De obligatoriske oppgavene må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål: Formålet med kurset er å gi en introduksjon til og oversikt over fagområdene logistikk og transportøkonomi, samt å få fram den tette koblingen som eksisterer mellom logistikk og transport.
- Innhold: Tema som behandles:
- Transportens og logistikkens betydning for norsk økonomi
 - Norsk samferdsel og samferdselspolitikk
 - De ulike transportgrener
 - Verdikjede
 - Distribusjon
- Litteratur: Ikke fastlagt.

Lo200 Industriell kjøpsadferd

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Målsettingen ved kurset er å gi studentene innsikt i hvordan bedrifter og organisasjoner organiserer innkjøpsarbeidet og gjennomfører innkjøpsbeslutninger.
- Innhold: Innkjøpsprosessen i bedriftsvaremarkedet, kjøpsroller og aktørenes innflytelse i innkjøpsbeslutninger, innkjøpsadferd i ulike produktmarked, organisering av innkjøpsfunksjonen, rammebetingelser for innkjøpsbeslutninger, kjøper-selger relasjoner, forhandlinger.
- Litteratur: Oppgis ved kursstart

Lo205 Elektronisk handel

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Ingen
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	4 timer pr. uke. Kurset vil bli forelest på engelsk. En obligatorisk innleveringsoppgave i løpet av semesteret.
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakterer Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål:	Kurset vil gi en oversikt over de insentiver og muligheter som ledet fram til utviklingen av elektronisk handel i forretningslivet. Videre behandles relevante økonomiske begreper, spørsmål av organisatorisk karakter, deltakerne i denne nye markedsplassen og bruk av informasjons teknologi som har ledet fram til overgangen fra tradisjonell handel til elektronisk handel med den hensikt å oppnå større og raskere verdiøkning i verdikjeden.
Innhold:	<p>Kurset tar opp overgangen fra tradisjonell handel til elektronisk handel ved å fokusere på følgende begreper</p> <ul style="list-style-type: none">- insentiver og problemer i elektronisk handel- overgangsstrategier for elektronisk handel- juridiske rettigh. og probl. og tekn. standarder for samarbeid- detaljhandel og kanaler for markedsdeltakerne som kjøpere, selgere, mellommenn og konkurrenter- nettverk økonomi, nettverkøkonomier, lock-in- nye forretningsstrukturer: innen firmaer, mellom firmaer, virtuell handel- modeller for handel mellom firmaer (B2B) og handel mellom firmaer og kunder (B2C)- kunderelatert ledelse (customer relations management, CRM)- ledelse av verdikjeder (supply chain management, SCM)- elektronisk dokument utveksling (EDU/EDI), elektronisk betaling, sikkerhet- infrastruktur for nettverk og internett teknologier for e-handel- prispolitikk og prising av tjenester- planlegging av elektronisk handel for å generere merverdi. <p>En gruppeoppgave kreves innlevert. Studentene kan arbeide i grupper bestående av fra 1 til 4 studenter. Det vil bli gitt en rekke temaer som de ulike gruppene kan velge fra. Et tema kan bare velges av en gruppe. Minst en fra hver gruppe presenterer gruppens arbeid i plenum. Det blir ikke gitt karakter på gruppeoppgaven.</p>

Litteratur: Turban, Efraim og Jae Lee, David King og H. Michael Chung: *Electronic Commerce: A Managerial Perspective* - Prentice Hall, New Jersey 2000.

Lo300 Innføring i logistikk

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høstsemester

Undervisning: 3 t forelesninger pr. uke

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi en innføring i logistikkenes integrerende rolle og betydning for bedriftens konkurranseevne ved bedre styring av materialstrømmen og samordning av de enkelte funksjoner i bedriften, samt logistikkenes strategiske betydning.

Innhold:

- Innføring i enkle modeller for styring av innkjøp, transport, lagervirksomhet, produksjon, lokalisering, samt prognoser.
- Former for samarbeid mellom leverandører, produsenter og distributører. Internasjonal logistikk.
- Grønn logistikk.

Litteratur: *Logistikk for konkurransekraft*, Gøran Person og Helge Virum (red.) – 4 utg. - Oslo: Ad notam Gyldendal, 1995. Utdelt materiale.

Lo501 Styringsmodeller i logistikk I

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk-administrativt studium eller tilsvarende og Lo300 eller tilsvarende, samt kjennskap til regneark.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 6t forelesning pr. uke

Eksamensform: Skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Kurset er en videreføring av temaer behandlet i Lo300. Modeller for styring av de enkelte leddene i verdikjedene vil stå sentralt. Det vil bli lagt særlig vekt på problemer innenfor distribusjon, lager og produksjon, samt noe prognoser. Videre vil en rekke kvantitative modeller for de nevnte områdene bli presentert og brukt eksplisitt i formulering og løsning av aktuelle problemstillinger.

Innhold: Distribusjonsbegreper som DRP, ECR og QR behandles samt enkle operasjonsanalytiske metoder for å løse transport- og transshipmentproblemer. Ulike lagerstyringsprinsipper og modeller ved kjent etterspørsel, herunder rabatter og prognoser. Innenfor produksjon vil produksjonshovedplanlegging bli behandlet samt styringsprinsippene i MRP I (nettobehovsberegning) og JIT bli behandlet. Innenfor aggregert

produksjonsstyring behandles de enkleste situasjonene. I denne sammenheng brukes enkle operasjonanalytiske metoder og eget verktøy.

Litteratur: Litteratur er under vurdering og vil bli oppgitt ved kursstart.

Lo505 Innkjøpsledelse

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høstsemester

Undervisning: Undervisning (totalt ca. 30 t) basert delvis på ordinær undervisning og delvis på dagssamlinger i løpet av semesteret

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi kunnskaper om innkjøpets rolle i en bedrift, med spesiell vekt på ledelsesaspektet ved innkjøpsfunksjonen

Innhold: Kurset behandler følgende emneområder:

- Innkjøpets rolle i bedriftens verdikjede
- Industriell kjøpsadferd
- Organisering av kjøper-selger relasjoner
- JIT
- Innkjøpstrategier
- Organisering av innkjøpsaktiviteter

Litteratur: Weele, A. J. van: *Purchasing Management*. - London : Chapman & Hall, 1994

Lo510 Verdikjedeanalyse

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende

Tid: Høstsemester

Undervisning: Intensivt i 4 uker fra semesterstart, med eksamen rett etter avsluttet undervisning.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål/innhold: Et produkt er et resultat av en kjede av verdiskapende aktiviteter (verdikjede), fra råvare til sluttbruker. Gjennom kurset vil studentene få en forståelse for de ulike elementer i verdikjeden, for helheten i kjeden og hvordan interne organisatoriske- og eksterne strategiske løsninger påvirker bedriftenes konkurransefortrinn og situasjon mht. faktorer som produktivitet, lønnsomhet, fleksibilitet, etc. Kurset integrerer elementer fra ulike fagområder som f.eks. foretaksstrategi, organisasjonsteori, institusjonell økonomi, markedsføring, forsynings og produksjonsstrategi, m.m.

- Litteratur: Porter, Michael E.: *Competitive Advantage*. - New York: Free Press, 1985.
 Porter, Michael E.: *Competitive Strategy*. - New York: Free Press, 1980.
 Barney, Jay B.: *Gaining and Sustaining Competitive Advantage (utvalgte deler)* – Reading, Mass., Addison- Wesley PC, inc, 1997.
 Kursorisk:
 Womack, James P., Daniel T. Jones, Daniel Roos: *The Machine that changed the World*. - New York : Rawson Associates, 1990.
 Reve, Torgeir, Terje Lensberg og Kjell Grønhaug: *Et konkuransedyktig Norge*. - Oslo : Tano, 1992.

Lo525 Kvalitetsledelse

- Vekttall: 2
 Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende. I tillegg bygger kurset på kunnskaper fra faget Lo510 Verdikjedeanalyse.
 Tid: Høstsemester. Starter når Lo510 Verdikjedeanalyse er ferdig.
 Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
 Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
 Formål/innhold: Ledelse i forandring og ledelse av forandningsprosesser er ikke nye problemstillinger. I dette kurset vil det bli lagt vekt på å presentere nyttige verktøy for ledelse av forandring. Total kvalitetsledelse (TQM) er av mange ansett for å være organisasjoners største utfordring i 90-årene. For å bli istand til å være blant de ledende i arbeidet med kvalitet, må ledelsen nødvendigvis ha dyptgående kunnskap om kvalitetsbegrepet og de faktorer som påvirker kvalitet i hele organisasjonen. De siste årene har Business Prosess Reengineering (BPR) i noen miljøer framstått som et mer radikalt og også alternativt instrument for å styrke forandningsprosesser. I kurset vil også BPR bli behandlet, både isolert men også forsøkt sett i relasjon til total kvalitetsledelse.
 Litteratur: Imai, Masaaki: *Kaizen*. - New York: Random House, 1986.
 Willoch, Bjørn-Erik: *Business Process Reengineering*. - Bergen: Fagbokforlaget, 1994.
 Groth, Lars: *Future Organizational Design* – Chichester: John Wiley & Sons Ltd, 1999.
 Kursorisk:
 Womack, James P., Daniel T. Jones og Daniel Roos: *The Machine that changed the World*. - New York : Rawson Associates, 1990
 Mueller, F.: *Teams Between Hierarchy and Commitment*. - I: Journal of Management Studies. - 31:3. - May 1994.

Lo530 Distribusjonsplanlegging

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende. Kurs i operasjonsanalyse tilsvarende kurset Bø430 er ikke obligatorisk, men anbefales på det sterkeste.
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t forelesning pr. uke Dersom det melder seg utenlandske utvekslingsstudenter kan undervisningen bli gitt på engelsk.
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi kunnskap om metoder og teknikker for å analysere systemer for fysisk distribusjon i ulike logistikk situasjoner
Innhold:	Kurset behandler følgende emneområder: <ul style="list-style-type: none">- Transport og transshipment-situasjoner/modeller- Lokaliserings- og tilordningsproblem- Ulike nettverksproblemer Ved gjennomgang av de enkelte emneområdene legges det vekt på øvelser hvor man benytter programpakker
Litteratur:	Halskau, Øyvind: <i>Distribusjonsplanlegging: Kompendium.</i> - Molde : HSM, 2000. Utdelt materiale.

Lo600 Simulering av logistikksystemer

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller kunnskaper i statistikk tilsvarende Mk231 Statistikk I, alternativt Mk130 Grunnkurs i statistikk anbefales
Tid:	Vårsemester annet hvert år. Neste gang vår 2002. Start primo feb.
Undervisning:	3 t forelesning og gruppeøvelser pr. uke. Innlevering av obligatoriske gruppeoppgaver
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter Obligatoriske oppgaver må være godkjent senest 1 uke før eksamensdato
Formål:	Hovedmålet er å gi en innføring i anvendelse av simulering for analyse og styring av ulike typer logistikksystemer (vare- og tjenesteproduserende systemer, lagersystemer, distribusjonssystemer, etc.). Kurset skal dessuten gi en orientering om forskjellige simuleringverktøy og programpakker.
Innhold:	Følgende områder blir behandlet:

- Simulering som verktøy for analyse og styring i logistikk-systemer
 - Modellbygging for simulering
 - Testing og validering av simuleringsmodeller
 - Design av simuleringseksperimenter
 - Evaluering av simuleringresultater
 - Generelt om simuleringsverktøy
 - Bruk av SIMFACTORY
 - Praktisk simuleringsoppgave
- Litteratur: - Law, Averill M. og W. David Kelton: *Simulation Modeling & Analysis*. - 2nd ed. - New York: McGraw Hill, 1991. i
- Artikkelssamling, utdelt materiale, øvelser og oppgaver.
- Annet: Dette kurset alternerer med kurset Lo645 og vil bli gitt vårssemesteret 2002, men ikke våren 2003

Lo605 Case og metode i logistikk

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Mk231 Statistikk I eller tilsvarende
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 2 t forelesning pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
- Eksamensform: Obligatorisk gjennomføring av en markedsundersøkelse. Tallkarakter.
- Formål: Å gi en grunnleggende forståelse for prinsipper og problemer knyttet til gjennomføring av markedsundersøkelser. Utforming av spørreskjema samt analyse av slike står sentralt i kurset.
- Innhold: Temaer som berøres vil være:
- Forskningsdesign
 - Utvalgsteori
 - Datakilder og søk
 - Design av spørreskjema
 - Enkel data-analyse
- En viktig del av kurset vil være knyttet til gjennomføring og rapportering av en markedsundersøkelse. Hele evalueringen vil bli knyttet til gjennomføringen av denne. Kurset foreleses normalt på engelsk.
- Litteratur: Churchill, Gilbert A.: *Marketing Research*. - 6th ed. - Chicago: Dryden Press, 1995
- Støttelitteratur: Selnes, Fred: *Markedsundersøkelser*. - 4. utgave. - Oslo: TANO, 1999.

Lo620 Ruteplanlegging

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende Kurset Lo530 Distribusjonsplanlegging anbefales.
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t pr. uke
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi utdypende kunnskaper om metoder og teknikker for å analysere systemer for fysisk distribusjon i ulike logistikk-situasjoner, med særlig vekt på betjening av mange kunder eller veier i nettverk
Innhold:	Kurset behandler følgende emneområder: <ul style="list-style-type: none">- Den handelsreisendes problem med utvidelser til ruteplanlegging med flere biler og depoter- Postmannens problem- Mannskapsplanlegging i tilknytning til denne type problem. Ved gjennomgang av de enkelte emneområdene legges det vekt på øvelser hvor man benytter programpakker.
Litteratur:	Halskau, Øyvind: <i>Ruteplanlegging : Kompendium.</i> - Molde : HSM, 2000. Utdelt materiale.

Lo645 Anvendt logistikk

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Det kreves bestått 2-årig økonomisk/administrativt studium eller tilsvarende. Et eller helst flere kurs innenfor logistikk, innkjøp, produksjon- og lagerstyring og/eller distribusjon og ruteplanlegging.
Tid:	Vårsemester annethvert år. Neste gang vårsemesteret 2003.
Undervisning:	Inntil 3 timer per uke med presentasjon av casene. Fra tid til annen vil noe teori bli gjennomgått i tilknytning til utdelte case. Undervisningen kan komme til å bli gitt på engelsk, hvis det melder seg utenlandske studenter til kurset.
Eksamensform:	Skriftlig og muntlig presentasjon av gruppeoppgavene (casene). Prestasjonene i forbindelse med casene vurderes av faglærer. I tillegg vil det bli en individuell case-basert skriftlig eksamen som også vurderes av eksternt sensor. Den endelige karakteren vil være en vektning av gjennomsnittskarakteren på casene og karakteren på den individuelle prøven i forholdet 2 : 1. Tall karakterer.
Formål:	Hovedmålet er å gi kursdeltakerne mulighet for å behandle større og mer omfattende problemstillinger innenfor logistikk. Hensikten er også å fremme helhetssyn og evne til å se sammenhenger i

logistikk-systemer, samt å styrke kjennskap til metode bruk. Et annet mål med kurset er å øke evnen til muntlig og skriftlig presentasjon av stoff.

- Innhold:** Kurset vil omfatte 5 ulike case som vil omhandle ulike aspekter ved logistikk systemer. Eksempler på slike aspekter vil kunne være: Produksjonsstrategier, lokalisering, prognosesystemer, innkjøp og lagerhold, nettobehovsberegning (MRP), produksjonsstyring, kvalitetsstyring og distribusjonsplanlegging
- Litteratur:** Det vil bli utdelt materiale i tilknytning til hvert case.
- Annet:** Dette kurset alternerer med kurset Lo600 og vil ikke bli gitt i vårsemesteret 2002, men våren 2003

Lo701 Styringsmodeller i logistikk II

- Vekttall:** 6
- Forkunnskaper:** Gjennomført 3-årig økonomisk-administrativ utdanning, 3-årig transportøkonomi og logistikk eller tilsvarende, dvs. fylle inntakskriteriene for plass på mastergradsstudiet.
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 6 timer forelesning pr uke. Det vil bli gitt obligatoriske øvelser som kreves godkjent senest 1 uke før eksamen kan avlegges. Kurset kan bli gitt på engelsk, dersom utenlandske studenter melder seg på.
- Eksamensform:** 6 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål:** Kurset er en videreføring av temaer behandlet i Lo501 Styringsmodeller i logistikk I, samt noen nye temaer. Det vil bli lagt særlig vekt på problemer innenfor lager- og produksjonsstyring. Videre vil en rekke kvantitative modeller for de nevnte områdene bli presentert og brukt eksplisitt i formulering og løsning av aktuelle problem-stillinger.
- Innhold:** Ulike lagerstyringsprinsipper og modeller ved stokastisk etterspørsel, herunder Newsboy problemet vil bli behandlet. Videre vil flernivå lagerteori, bullwhip effekten og bruk av Kanban i produksjon bli drøftet. Innenfor produksjon vil produksjonsstyrings filosofien OPT/TOC behandles og aggregert produksjonsstyring utdypes og bruk av operasjonsanalytiske teknikker for å løse ulike produksjonsstyringssituasjoner vil stå sentralt. Herunder introduksjon av Lagrange relaxering. På operasjonelt nivå vil detalj- og sekvensplanlegging og linjebalansering bli behandlet.
- Litteratur:** Silver, Edward, David F. Pyke, Rein Peterson: *Inventory Management and Production Planning and Scheduling*. 3rd ed. - New York: John Wiley & Sons 1998.
Utdelt materiale og artikler.

Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Gjennomført 3-årig økonomisk-administrativ utdanning, 3-årig transportøkonomi og logistikk eller tilsvarende, dvs. fylle inntakskriteriene for plass på mastergradsstudiet.
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	4 timer forelesning pr. uke
Eksamensform:	6 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Kurset skal gi studentene innsikt i hvordan økonomiske transaksjoner og relasjoner mellom organisasjoner/bedrifter styres og organiseres. Betingelser og utforming av effektive styringsformer av innkjøpsrelasjoner er et gjennomgående tema.
Innhold:	Kursets innhold er forankret i interorganisatorisk teori. Prinsipal-agent teori, transaksjonskostnadsteori og relasjonskontraktsteori representerer kursets faglige grunnlag og det legges vekt på å konkretisere sammenhengen mellom relevant innkjøpsteori og problemstillinger innenfor innkjøp og forsyning.
Litteratur:	Douma, Sytse og Hein Schreuder: <i>Economic Approaches to Organizations</i> . - 2 nd ed. - New York: Prentice Hall, 1998. Artikkelsamling med relevante artikler om innkjøps- og forsyningsteori.

Lo900 Seminarrekke i logistikk

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Gjennomført første år av mastergradsstudiet
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	Undervisningen vil bli konsentrert til 5 dagers seminarer, hvorav 1 dag avsettes til skriftlig individuell eksamen. Antall seminarer vil kunne variere fra år til år avhengig av omfanget av de enkelte temaer, men vil normalt omfatte 4 uker. En del av seminarene vil foregå på engelsk.
Eksamensform:	Obl. frammøte på alle seminar og godkjent eksamenspaper, samt individuelle skriftlige eksamener etter hvert tema.
Formål/Innhold	Formålet ved seminarrekka er å behandle aktuelle logistikkproblemer som bare delvis er dekket av de øvrige kursene i mastergradsstudiet. Seminarrekka vil hovedsaklig bli gjennomført av eksterne forelesere fra varehandel og industri, konsulentbransjen og professorer i bistillinger ved høyskolen. Eksempler på aktuelle temaer i en slik seminarrekke kan være : Internasjonale anskaffelser, kontraktsutforminger, postponementproblematikk, EU-rett i relasjon til innkjøpsfunksjonen, automatisk

varepåfylling, prosessdesign, produktmodularisering, variant-håndtering, produksjonsstrategier og logistikk og usikkerhet.

Litteratur: Relevant litteratur vil bli oppgitt i tilknytning til hvert enkelt tema.

Lo901 Modellering og heltallsprogrammering

Vekktall: 3

Forkunnskaper: Kunnskaper i operasjonsanalyse tilsvarende kurset Bø430.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 3 timer pr uke. Kurset vil inneværende studieår dekkes av eksterne forelesere, hvilket vil nødvendiggjøre intensivundervisning. Det vil bli krevd obligatoriske innlevering av øvinger utført med spesielle programpakker.

Eksamensform: 4 timer skriftlig eksamen – Tallkarakter

Formål: Kurset gir en innføring i algoritmer for løsning av heltallige programmeringsproblemer (IP og MIP). Det vil bli lagt vekt på å oppøve studentene i god formuleringsteknikk og formulerings-skikk. Modelleringseksemplene vil i stor grad bli relatert problemstillinger innen produksjon og distribusjon som som studentene tidligere har møtt i kurs som 'Styringsmodeller i logistikk I og II' og eventuelt valgfagene Distribusjonsplanlegging og Ruteplanlegging.

Innhold: Kurset behandler logiske relasjoner og bruk av diskret variabler for modelleringsformål. I tillegg behandles løsningsteknikker som 'branch and bound' og kuttemetoder, implisitt enumerasjon. Obligatoriske øvelser i bruk av standard programvare for løsning av slike problemer inngår i kurset.

Litteratur: Williams, H. Paul: *Model building in mathematical programming*. - 4th ed. - New York: Wiley & Sons, 1999

Lo905 Bruk av statistikkpakker

Vekttall:	1
Forkunnskaper:	Gjennomført første år av mastergradsstudiet
Tid:	Høstsemester
Formål/	
Undervisning:	Kurset blir arrangert som ett eller flere seminarer. Det legges vekt på å gjennomføre praktiske øvelser med oppgaveløsninger basert på data-analyse og tolkning av primærdata. Det vil være nødvendig å benytte programpakker som SPSS eller SAS. Kurset skal bidra til å styrke studentenes metodiske forutsetninger for gjennomføring av mastergradsoppgaven
Eksamensform:	Godkjent/ikke godkjent eksamenspaper
Litteratur:	Oppgis ved kursstart og i tillegg nytning til det enkelte seminar.

Lo910 Proposal

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Gjennomført første år av mastergradsstudiet
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	Undervisning i dette kurset er basert på studentveiledning. Alle studentene skal legge fram et relativt omfattende notat som konkretiserer temaet for mastergradsoppgaven.
Eksamensform:	Utarbeidelse og muntlig framlegging av proposal. Karakterer: Godkjent / ikke godkjent
Formål/innhold:	Hovedformålet er at studentene på et relativt tidlig tidspunkt skal konkretisere tema, teori og metode som skal legges til grunn for mastergradsoppgaven.

Lo950 Mastergradsoppgave

Vekttall:	10
Forkunnskaper:	Bare kandidater som er tatt opp på mastergradsstudiet i logistikk kan skrive masteroppgave. I tillegg må kandidaten ha lagt fram en godkjent proposal i kurset Lo910 Proposal.
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	Masteroppgaven er et selvstendig studentarbeid utført under veiledning. Som en hovedregel er masteroppgaven en individuell oppgave. I særlige tilfeller kan det søkes om at to studenter samarbeider og leverer samme oppgave. Veileder vil bli tildelt på bakgrunn av godkjent proposal i høstsemesteret.
Eksamensform:	Det gis en tallkarakter på den skriftlige oppgaven. I tillegg gjennomføres en individuell muntlig eksamen med utgangspunkt i det skriftlige arbeidet.

- Innleveringsfrist for mastergradsoppgaven er 1. juni.
- Formål:** Formålet med mastergradsoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig prosjektarbeid med sterk faglig forankring. Studentene skal anvende de metoder og kunnskaper som de har tilegnet seg gjennom sine studier og vise at de kan anvende disse gjennom utredning/løsninger av problemstillinger innenfor logistikkfaget.
- Innhold:** Temaet kan velges relativt fritt av den enkelte kandidat under gjennomføring av kurset Lo910 Proposal.

Lo955 Forecasting

- Vekttall:** 2
- Forkunnskaper:** Ingen spesielle
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** 3 timer pr. uke
- Eksamensform:** 4 timer skriftlig eksamen -Tallkarakter
- Formål:** Hovedhensikten med kurset er å gi en grundig innføring i viktige prognoseteknikker for salgsprognostisering i industriell virksomhet.
- Innhold:** Prognostiseringsarbeidets viktigste oppgave i industriell virksomhet er å identifisere strukturelle trekk ved etterspørselsforholdene knyttet til bedriftens produkter. Med strukturelle trekk forstås forhold som sesongvariasjon, trend, nivåskift, usikkerhet, sammenhengen mellom salg og andre variabler som egne priser, konkurrentenes priser, klimatiske forhold, kalender etc. Kurset vil gi en grundig innføring i bruk av ulike tidsseriemodeller som eksponentiell glatting og Box-Jenkins modeller for å identifisere sesongvariasjoner, trend og nivå. Dessuten gis en innføring i 'kausale modeller' som regresjon og transferfunksjonsanalyse for å studere sammenhengen mellom salg og ulike forklaringsvariabler. Demonstrasjon av ulike programpakker som benyttes i det praktiske prognosearbeidet i industri og varehandel vil inngå i kurset.
- Litteratur:** Wheelwright, Steven C. og Spyros Makridakis: *Forecasting Methods for Management*. – 4th ed. – New York: Wiley & Sons, 1985
Utdelte artikler og annet materiale.

Matematiske kurs

Mk001 Forkurs i matematikk

- Vekttall: 0
- Forkunnskaper: 1 år matematikk fra videregående skole
- Tid: 2 uker før høstsemester
- Undervisning: 15 t forelesning og øvelse pr. uke
- Formål: Målet med forkurset er å hjelpe studentene til å kunne følge undervisningen i det obligatoriske kurset Mk101 Innføring i matematikk. Det viser seg at mange studenter har svake forkunnskaper i matematikk. Dette gjør det vanskelig å følge normal studieprogresjon i første studieår. Undervisningen i Mk101 Innføring i matematikk bygger på forkunnskaper tilsvarende 2 MS / 2MY fra studieretning for allmenne og økonomiske fag. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.
- NB! Høgskolen forutsetter at studenter med svak bakgrunn i matematikk deltar ved forkurset i matematikk som starter 2 uker før ordinær semesterstart.**
- Forkurset alene må imidlertid ikke oppfattes som et tilstrekkelig middel til å skaffe seg eventuelle manglende forkunnskaper, men heller som et supplement til nødvendig selvstudium.
- Innhold: Elementær algebra, ligninger av første og annen grad, funksjoner og grafisk fremstilling, lineære funksjoner, parabler, polynomer og rasjonale funksjoner, kurvedrøfting.
- Litteratur: Sydsæter, Knut: *Elementær algebra og funksjonslære* - Oslo : Universitetsforlaget, 1993.
Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi* - kapittel 1 og 2 - Oslo : Universitetsforlaget 1998.
Lærebøker fra videregående skole.

Mk002 Støttekurs i matematikk

- Vekttall:** Kurset gir 1 vekttall når eksamen avlegges semesteret før en tar eksamen i Mk101.
- Tid:** Høstsemester
- Undervisning:** 3 t forelesning og 2 t øvelse pr. uke
Innlevering av obligatoriske øvinger
- Eksamensform:** Kombinasjon av skriftlige prøver underveis og ved semesterslutt.
Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen
Studenter som skal følge Mk002 bør delta på forkurset Mk001. Deltakelse på kurset Mk002 krever registrering og godkjenning ved semesterstart.
- Formål:** Målet med kurset er å gi studenter med svake forkunnskaper en faglig bakgrunn til å følge undervisningen i det obligatoriske kurset Mk101 Innføring i matematikk. Kurset tar sikte på å dekke sentrale deler av kurset 2MY fra videregående skole tilpasset behovene i kurset Mk101. Undervisningen bygger på forkunnskaper tilsvarende 1 år matematikk fra studieretning for allmenne og økonomiske fag. Studenter som ikke har slike forkunnskaper, må sette seg inn i relevante deler av pensum i algebra og funksjonslære før studiet starter.
Studenter som velger å følge kurset Mk002 om høsten må ta kurset Mk101 om våren. Høgskolen gjør oppmerksom på at dette kan føre til problemer med å holde normal studieprogresjon. Studenter med akseptable forkunnskaper i matematikk blir sterkt anbefalt å følge ordinær studieplan og ta kurset Mk101 i første høstsemester.
- Innhold:** Elementær algebra, ligninger av første og annen grad, funksjoner og grafisk fremstilling, lineære funksjoner, parabler, polynomer og rasjonale funksjoner, eksponential- og logaritmefunksjoner, derivasjon, maksimum og minimum, funksjonsdrøfting.
- Litteratur:** Sydsæter, Knut: *Elementær algebra og funksjonslære* - Oslo : Universitetsforlaget, 1993.
Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi* - Oslo : Universitetsforlaget 1998.
Lærebøker fra videregående skole.

Mk101 Innføring i matematikk

- Vekttall: 2 (Kombinasjonene Mk101/110 og Mk101/121 gir 6 vekttall)
- Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper i matematikk tilsvarende 2 år matematikk fra studieretning for allmenne og økonomiske fag etter R94 eller 2 år matematikk fra gammel allmennfaglig studieretning (se omtale av forkurset Mk001)
- Tid: Høstsemester. Kurset undervises også i vårsemesteret for studenter som om høsten følger kurset Mk002 Støttekurs i matematikk.
- Undervisning: 4 t forelesning og 2 t øvelse pr. uke.
Innlevering av obligatoriske øvinger. Om våren undervises kurset med 3 t forelesning og 2 t øvelse pr. uke.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen
Kurset gir en innføring i grunnleggende emner fra matematisk analyse med særlig sikte på anvendelser i økonomi.
- Innhold: Funksjoner, derivasjon, maksimums- og minimumsproblem, funksjoner av flere variable, partielle deriverte, implisitt derivasjon, optimering, Lagranges metode, integrasjon.
- Litteratur: Risnes, Martin: *Matematikk med anvendelse i økonomi*. - Oslo : Universitetsforlaget, 1998.
Alternativt kan man lese: Sydsæter, Knut.: *Matematisk analyse* - bind I. - 7. utg. - Oslo : Gyldendal Akademisk, 2000.

Mk121 Matematiske metoder

- Vekttall: 5 (Kombinasjonen Mk121/Mk110 gir 7 vekttall)
- Forkunnskaper: Se omtale av matematikkstudiet
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 6 t forelesning og 4 t øvelse pr. uke
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Studentene skal bli kjent med bruk av matematiske modeller og bli i stand til å behandle enkle uoppstilte problemer. Kurset skal gi tilstrekkelige kunnskaper og ferdigheter i matematikk for de som har tenkt å fortsette med mindre matematikkrevende fag.
- Innhold: Reelle tall, funksjoner av en variabel, grenser og kontinuitet, derivasjon og integrasjon. Vektorer, komplekse tall, lineære ligningssystemer, matriser og egenverdier. Systemer av differensialligninger. Funksjoner av flere variable.
- Litteratur: Gulliksen, Tor: *Matematikk i praksis*. - 4. utg. - Oslo : Universitetsforlaget, 1998.

Mk130 Grunnkurs i statistikk

- Vekttall: 5
NB! Studenter som i tillegg til dette kurset tar kursene Mk231 Statistikk I og/eller Mk332 Statistikk II, vil p.g.a. overlapping ikke få vekttallsuttelling for disse to kursene.
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 6 t forelesning og øvelse pr. uke pluss obligatoriske dataøvelser med statistikkpakken Minitab
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen
Kurset gir en innføring i sannsynlighetsregning og de vanligste statistiske metodene.
- Innhold: Organisering og beskrivelse av data, sannsynlighetsregning, de vanligste diskrete og kontinuerlige fordelingene, statistisk analyse av ett og to utvalg ved hjelp av parametriske og ikke-parametriske metoder, modellkontroll og analyse av kategoriske data, korrelasjon og regresjonsanalyse.
- Litteratur: Johnson, Richard A. og Gouri Bhattacharyya: *Statistics : Principles and Methods*. - 3rd ed. - New York : John Wiley & Sons, 1996.

Mk202 Diskret matematikk

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Kurset bygger på kunnskaper tilsvarende 2MX eller 2MY fra allmennfaglig studieretning (se omtale av forkurset Mk001)
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 4 t forelesning og 2 t øvelse pr. uke
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Kurset gir en innføring i grunnleggende begreper og metoder som er nyttige ved behandling av problem av kombinatorisk art. Her legges det matematiske grunnlag for en rekke kurs i datafag.
- Innhold: Tall og tallsystemer, binær og modulær aritmetikk, logikk og mengdelære, induksjon og rekursjon, permutasjoner og kombinasjoner, grafer og trær, nettverk og algoritmer, relasjoner og boolesk algebra.
- Litteratur: Johnsonbaugh, Richard: *Discrete Mathematics*. - 5th ed. - Upper Saddle River, NY : Prentice Hall, 2001.

Mk211 Numeriske metoder

Vekttall:	3
Forkunnskaper:	Kurset bygger på Mk110 Grunnkurs i analyse eller Mk121 Matematiske metoder. Kjennskap til programmering.
Tid:	Vårsemester annet hvert år. Neste gang vår 2002.
Undervisning:	5 t forelesning og øvelse pr. uke
Eksamensform:	5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Å gi en innføring i metoder som har vist seg hensiktsmessige ved bruk av datamaskiner til løsning av numeriske problem.
Innhold:	Feilkilder ved num. beregn., løsninger av lineære og ikkelineære ligningssystem, funksjonsapprosimasjoner, num. derivasjon og integrasjon, numerisk løsning av ordinære differensialligninger.
Litteratur:	Penny, John, George Lindfield: <i>Numerical Methods Using Matlab</i> . - New York : Ellis Horwood, 1995.

Mk231 Statistikk I

Vekttall:	2 (kurset gir ikke vekttall i kombinasjon med kurset Mk130)
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	3 t forelesning og 2 t øvelse pr. uke
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Kurset gir en elementær innføring i statistiske metoder.
Innhold:	Organisering og beskrivelse av data, sannsynlighetsregning, fordeling, estimering og hypotesetesting.
Litteratur:	Johnsen, Richard A. , Gouri Bhattacharyya: <i>Statistics : Principles and Methods</i> . - 3 rd ed. - New York : John Wiley, 1996.

Mk240 Lineær algebra

Vekttall:	5
Forkunnskaper:	Mk110 Grunnkurs i analyse eller Mk121 Matematiske metoder
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	6 t forelesning og øvelse pr. uke
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi innføring i algebraiske begrep og metoder som anvendes f.eks. i statistikk, operasjonsanalyse og grafisk databehandling.
Innhold:	Lineære ligningssystem og determinanter, vektorregning, vektorrom og lineære avbildninger, matriser og koordinatisering, egenverdier og egenvektorer.
Litteratur:	Anton, Howard, Chris Torres: <i>Elementary Linear Algebra: Applications version</i> . 7 th ed.- New York: John Wiley & Sons, 1994.

Mk261 Anvendt statistikk

- Vekttall: 5
- Forkunnskaper: Mk130 eller Mk231 + Mk332
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 5 t forelesning og øvelse pr. uke, samt obligatoriske øvelser på datamaskin
- Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen
- Formål: Kurset bygger videre på den elementære innføring av statistikk og de metodene som blir gitt i kurset Mk130 eller de to kursene Mk231 og Mk332. Noen nye metoder vil bli omhandlet, samtidig vil datamaskinen være et viktig hjelpemiddel for utføring av praktiske statistiske problem.
- Innhold: Korrelasjon, kovarians, variansanalyse, regresjonsanalyse med flere variable, ikke-parametrisk statistikk og tidsrekker. Dessuten vil en ta opp aktuelle emner som vil kunne variere litt fra gang til gang. Behov og ønsker om tema vil kunne bli tatt hensyn til.
- Litteratur: Carlson, William L., Thorne Betty: *Applied statistical methods - for business, economics and the social sciences.* - N.J. Prentice-Hall, 1997.

Mk332 Statistikk II

- Vekttall: 3 (NB! Kurset gir ikke vekttall i kombinasjon med kurset Mk130)
- Forkunnskaper: Kurset bygger på Mk231 Statistikk I
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 5 t forelesning og øvelse pr. uke pluss obligatoriske dataøvelser med statistikkpakken Minitab.
- Eksamensform: 5 t skriftlig eksamen - Tallkarakter. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen
- Formål: Kurset viderefører teorien fra Mk231 Statistikk I og introduserer flere statistiske metoder.
- Innhold: Mer om sannsynlighetsfordelinger, analyse av ett og to utvalg ved hjelp av parametriske og ikkeparametriske metoder, modellkontroll og analyse av kategoriske data, korrelasjon og regresjonsanalyse.
- Litteratur: Johnsen, Richard A. og Gouri Bhattacharyya: *Statistics : Principles and Methods.* - 3rd ed. - New York : John Wiley & Sons, 1996.

Revisjonskurs

Re300 Revisjon I

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	3 t forelesning pr. uke
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi studentene innsikt i internkontroll, regnskaps- og revisjonsplikt og den eksterne revisors rammebetingelser og arbeid.
Innhold:	Internkontroll: Mål og virkemidler, kartlegging og vurdering. Den eksterne revisors forhold til selskapets internkontroll. Regnskapsplikt og revisjonsplikt: Lovens krav til regnskapsføring og revisjon. Den eksterne revisors rammebetingelser og arbeid: Gjennomgang av lover, forskrifter og andre regler som regulerer den eksterne revisors arbeid i Norge. Innføring i revisjonsteori- og metode.
Litteratur:	Gulden, Bror Petter: <i>Den eksterne revisor</i> . - Oslo : Universitetsforlaget, siste utgave. Forelesningsnotater i internkontroll Forelesningsnotater i revisjon av innkjøpsområdet.

Re500 Revisjon II

Vekttall:	5
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	6 t forelesning pr. uke
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Gi innføring i revisjonsteori og revisjonsmetode og rammebetingelser for revisor i privat sektor.
Innhold:	Rammebetingelser for revisor i privat sektor: <ul style="list-style-type: none">- Revisjonsplikt- Valg og oppsigelse av revisor- Revisors uavhengighet- Revisors taushetsplikt- Revisors erstatningsansvar- Revisors krav på opplysninger- Sanksjoner mot revisor (herunder straffeansvar)- Kvalitetskontroll

Revisjonsteori og revisjonsmetode

Intern kontroll

- Kjennskap til interne rutiner og kontroller som grunnleggende forutsetninger for revisjonen
- Regnskapssystemet: Målsettinger, oppbygging og kontrollprosedyrer
- Revisors rolle i forbindelse med intern kontroll: Lovbestemt tilsynsplikt, vurdering som ledd i planleggingen samt testing som ledd i revisjonsutførelsen.
- Oversikt over lover og regler vedrørende næringsdrivendes oppgave- og opplysningsplikt

Vesentlighet og risikovurderinger

- Faktorer som påvirker fastsetting av henholdsvis vesentlighetsgrensen og risikonivået
- Betydning for omfanget og fordelingen av revisjonsarbeidet
- Risikomodellen

Revisjonsbevis

- Systemtester og substanskontroller
- Revisjonsmålsettingens betydning
- Kontrollretning og primær/motpost-prinsippet
- Ulike typer bevis- og kvalitetvurdering

Utvalgsbasert revisjon/statistiske metoder

- Metoder og begreper
- Bruk av statistiske metoder i systemtesting og substanstesting
- Faktorer som inngår i planlegging av en stikkprøve
- Litt om vurdering av testresultater

Revisjon og IT

- Revisjon av og i et IT-miljø
- Vurdering av intern kontroll
- Bruk av IT som hjelp i revisjonsarbeidet

Revisors rapportering

- Rapportering til virksomheten
- Revisjonsberetningen

I metodedelene inngår revisjon av de enkelte regnskapspostene.

Her legges det vekt på:

- Kjennskap til regnskapsrutinene og sammenhengen mellom regnskapspostene (salg-kundefordringer, varekjøp-leverandør-gjeld osv.)
- Vurdering av faktorer som påvirker iboende og kontrollmessig risiko
- Planlegging av revisjonshandlinger som er egnet til å oppfylle de relevante målsettingene (fullstendighet,

gyldighet, eksistens og tilhørighet, korrekt verdsettelse og måling, riktig presentasjon og klassifisering)

For både teori- og metode delen forutsettes det at revisjonsstandardene legges til grunn i undervisningen, slik at studentene får et inngående kjennskap til hva som er god revisjonsskikk på det aktuelle området.

Litteratur:

Løken, Knut: *Kontroll*. - Cappelen Akademisk Forlag, siste utg.

Gulden, Bror Petter: *Den eksterne revisor*, Univ.forlaget, siste utg.

Gulden, Bror Petter: *Revisjon : Teori og metode*. - Oslo : Cappelen Akademiske Forlag, siste utg.

Descartes – revisjonsmetodikk : håndbok. Oslo : Norges registrerte revisorerers forening : Norges statsautoriserte revisorerers forening (NSRF), 1997.

Revisors håndbok / utg. av NSRF. - siste utgave (oppdateres årlig).

Tillegglitteratur oppgis av faglærer.

Re 510 Offentligrettet revisjon og regnskap

Vekttall:

4

Forkunnskaper:

Det kreves bestått 2-årig studium i økonomi og administrasjon etter revisorstudieplanen.

Tid:

Høst og vårsemester

Undervisning:

3 t forelesning pr. uke

Eksamensform

6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret - Tallkarakter

Formål:

Gi innføring i all statlig, fylkeskommunal og kommunal revisjon, og revisjonens plass i statsapparatet og det fylkeskommunale apparat. Det gis innføring i revisjonens oppbygning, arbeids- og myndighetsområde, oppgaver og mål.

Innhold:

OFFENTLIG REGNSKAP

- Fylkeskommunal og kommunal
- Handlingsplan, økonomiplan og årsbudsjett
- Budsjett og regnskapsprinsipper
- Kontosystem og spesielle transaksjoner
- Årsavslutning og regnskaps- og resultatrapportering

Staten

- Statens budsjett- og økonomiregelverk
- Statens budsjetter og økonomiforvaltning med virksomhetsplanlegging og resultat og målstyring
- Regnskapsordningen - statens bevilgningsregnskap, kapitalregnskap og spesialregnskapene
- Hovedprinsippene for statlig regnskapsføring: Fullstendighetsprinsippet, brutto-, ettårs- og kontantprinsippet
- Årsavslutning og regnskaps- og resultatrapportering.

OFFENTLIG REVISJON

Fylkeskommunal og kommunal revisjon

- Revisjonens hjemmel og formål
- Kontrollutvalg
- God kommunal revisjonsskikk
- Revisjonsmetodikk
- Reell forvaltningsrevisjon
- Misligheter og uregelmessigheter
- Revisjon av årsregnskapet

Riksrevisjonen

- Riksrevisjonens hjemmel og formål
- God revisjonsskikk i Riksrevisjonen
- Generelle, operative og rapporteringsstandarder
- Regnskapsrevisjon
- Forvaltningsrevisjon
- Konstitusjonell revisjon

Litteratur:

Mauland, Helge og Frode Mellemvik: *Regnskap, budsjettering, økonomistyring i offentlig sektor*. - Oslo : Cappelen akademisk forlag. - siste utgave

Håndbok for kommunal og fylkeskommunal revisjon : emnehefte 1,4. - Oslo : Kommuneforlaget.

Kommunal revisjonsmetodikk. / Norges kommunerevisorforbund. - Oslo : NKRF

Kommunal revisjonsmetodikk - reel forvaltningsrevisjon / Norges kommunerevisorforbund. - Oslo : NKRF

Kompendium i kommunal revisjon : utvalgte emner / NKRF servicekontor. - Oslo : NKRF, 1995.

Sunde, Øivind: *Kommuneregnskapet*. - Oslo : NKRF servicekontor, 1999.

Riksrevisjonen: Riksrevisjonens studiehefter.

Diverse lover, forskrifter, reglementer og instruksjer.

Språkkurs

For studieåret 2000/2001 tilbys Sp305 Fransk for næringslivet som fremmedspråk i tillegg til Sp301 Engelsk I og Sp302 Engelsk II. For kommende studieår vil Sp305 Fransk for næringslivet kunne bli erstattet medspansk eller tysk.

Sp301 Engelsk I - for næringslivet

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Minstekrav er engelsk fra videregående skole.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t pr. uke. Obligatorisk gruppearbeid.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter. Evalueringsform er under vurdering.
- Formål: Kursets formål er å forberede studentene til å kommunisere effektivt i et internasjonalt næringslivsmiljø, der gode engelskkunnskaper er en nødvendighet.
- Innhold: Kursets innhold er basert på aktuelle emner og case studier som vil bli brukt i aktiviteter slik som diskusjoner, presentasjoner, rapporter og brevskrivning som en metode for å forbedre forståelse, vokabular, lytteforståelse, muntlige og skriftlige kunnskaper. Videre vil engelsk grammatikk og skriveteknikker bli presentert. Kulturelle forskjeller som er relevante innenfor næringslivet vil også bli inkludert.
- Litteratur: Cotton, David og Sue Robbins: *Business Class*. - Harlow : Longman, 1993.
Hill, Richard: *We Europeans*. - Brüssels : Europublications, 1995.
English Dictionary
Azar, Betty Schramper: *Understanding and Using English Grammar*. - 3rd ed. - Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall Regents ; 1999.
CNN, BBC World, Euronews, CNBC via TV or the Internet.
Utvalgte artikler fra Newsweek, Financial Times.

Sp302 Engelsk II - for næringslivet

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Sp301 Engelsk for næringslivet I, eller tilsvarende kunnskaper.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t pr. uke. Obligatorisk gruppearbeid.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen. Muntlig eksamen. Samlet skriftlig og muntlig evaluering. - Tallkarakter.

Formål: Kursets formål er å forbedre studentene evne til å kommunisere, både skriftlig og muntlig, i et internasjonalt næringslivsmiljø, der gode engelskkunnskaper er en nødvendighet.

Innhold: Dette kurset bygger videre på Sp 301. Større vekt vil bli lagt på skriftlig kommunikasjon og muntlig presentasjon i aktuelle situasjoner i næringslivet. Kursets innhold er basert på aktuelle emner og case studier som vil bli brukt i aktiviteter slik som diskusjoner, presentasjoner, rapporter og brevskrivning, for å forbedre forståelse, vokabular, lytteforståelse, muntlige og skriftlige kunnskaper. Engelsk grammatikk og skriveteknikker vil bygge videre fra Sp 301. Kulturelle forskjeller som er relevante innenfor næringslivet vil også bli inkludert.

Litteratur: Lannon, Michael, Graham Tullis , Tonya Trappe: *Insights into business*. - Harlow : Longman, 1996.

Hill, Richard: *We Europeans*. - Brüssels : Europublications, 1995.
English Dictionary

Azar, Betty Schramper: *Understanding and Using English Grammar*. - 3rd ed. - Upper Saddle River, NJ : Prentice Hall Regents ; c1999-

CNN, BBC World, Euronews, CNBC via TV or the Internet.

Utvalgte artikler fra Newsweek, Financial Times.

Sp311 Tysk I - for næringslivet

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Helst noe forkunnskaper fra videregående skole eller lignende.
Tid:	Høstsemesteret.
Undervisning:	3 t pr. uke med opplæring i grunnleggende språkferdigheter, gjennom grammatikkopplæring, individuelt og gruppearbeid, og egne skriftlige og muntlige presentasjoner.
Eksamensform:	4 t skriftlig eksamen - tysk-tysk ordbok tillatt. - Tallkarakter. Evalueringsform er under vurdering.
Formål:	Kurset skal forberede studentene på et fremtidig yrkesliv hvor tiltagende internasjonalisering krever gode kunnskaper i tysk språk og kultur. Det legges vekt på interkulturell læring med bl.a. opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner, med vekt på tysk næringsliv og samfunnsliv.
Innhold:	Kurset skal trene opp grunnleggende kunnskaper i grammatikk, muntlig og skriftlige kommunikasjonsevner, og dessuten øke studentenes forståelse av økonomisk-administrativ fagspråk. Kurset gir opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner innen forretnings- og næringslivet, samt i tysk væremåte. Undervisningen består av grunnleggende tysk grammatikk, arbeid med aktuelle tekster som grunnlag for diskusjoner om tyske samfunnsforhold og væremåte, egenaktiviteter i form av oversettelser, bearbeidelse av avisartikler, forretningsbrev, og egne skriftlige/muntlige presentasjoner og gruppeaktiviteter i en økonomisk-administrativ ramme.
Litteratur:	Reiten, Håvard: <i>Tysk grammatikk</i> . - Aschehougs Forlag. Neuman, Ingrid: <i>Fachkommunikation für die Wirtschaft</i> . - Høyskoleforlaget.
Utfyllende lit.:	Videoer og utvalgte artikler fra tyskspråklige aviser og tidsskrifter. Wahrig, Gerhard: <i>Deutsches Wörterbuch</i> . - München : Bertelsmann, 1997. Hustad, Tom: <i>Stor norsk-tysk ordbok</i> . - Oslo : Universitetsforlaget, 1995. Hill, Richard: <i>We Europeans</i> . - Brüssels : Europublications, 1995. Kompendier deles ut i grammatikk, samfunnsforhold m.m.

Sp312 Tysk II - for næringslivet

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Studiet bygger videre på Sp311 Tysk I - for næringslivet, eller tilsvarende.
- Tid: Vårsemesteret.
- Undervisning: 3 t pr. uke. Vektlegging på forelesninger om tysk forretningskommunikasjon. Skriftlige og muntlige presentasjoner om emner innenfor forretningslivet. Prosjektarbeid.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - tysk-tysk ordbok tillatt. Muntlig eksamen. Samlet skriftlig og muntlig evaluering. - Tallkarakter.
- Formål: Kurset skal forberede studentene på et fremtidig yrkesliv hvor tiltagende internasjonalisering krever gode kunnskaper i tysk språk og kultur. Det legges vekt på interkulturell læring med bl.a. opplæring i å kommunisere muntlig og skriftlig på tysk i konkrete situasjoner, med vekt på tysk nærings- og samfunnsniv.
- Innhold: Prosjektarbeid om en aktuell problemstilling. Presentasjoner, rapporter, brev og diskusjoner brukes for å utvikle studentenes forståelse av det tyske språket i ulike kommunikasjons- og forretningssituasjoner. Forelesninger om dagens samfunn i tysktalende land. Forelesninger om kulturelle forskjeller i aktuelle kommunikasjonsituasjoner innenfor forretningslivet.
- Litteratur: *Tatsachen über Deutschland.*
Reiten, Håvard: *Tysk grammatikk.* - Oslo : Aschehoug, 1995.
Neuman, Ingrid: *Fachkommunikation für die Wirtschaft.* - Kristiansand : Høyskoleforlaget, 1996.
Litterært verk etter avtale med foreleser.
- Utfyllende lit.: Hill, Richard: *We Europeans.* - Brüssels: Europublications, 1995.
Compendier deles ut i grammatikk, samfunnsforhold m.m.

Sp315 Norsk I - språk og kultur

Vekttall:

2

Forkunnskaper: Ingen. Målgruppen er utenlandske studenter med noe kjennskap til engelsk som hjelpespråk.

Tid: Høst/vårsemester. Eksamen både høst og vår.

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke, med gruppearbeid, muntlige og skriftlige øvinger.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter, med inkludert muntlig evaluering fra kurset.

Formål: Å gjøre studenten kjent med norsk språk, både grammatikk og ordforråd. Studenten skal kunne forstå norsk dagligtale, og kunne kommunisere både muntlig og skriftlig på norsk, såvel som å lese enkle norske tekster. Det legges vekt på interkulturell læring, der studenten skal få kjennskap til grunnleggende trekk ved det norske samfunn, med utgangspunkt i egen kommune og fylkes næringsliv, geografi og natur, det norske politiske system, helse- og velferdspolitik, og kjente sosiale og kulturelle forhold.

Innhold: Begynneropplæring i grunnleggende norsk grammatikk og ordforråd, med utgangspunkt i egen lærebok og arbeidsbok. I tillegg vil det bli benyttet kompendier med tekster og temaer hentet fra lokalt næringsliv, kultur og historie, samt praktiske øvelser i kommunikasjon i timene og ute i lokalmiljøet. Gjennom gruppediskusjoner over utvalgte aktuelle emner vil studenten bli kjent med viktige sider ved det norske samfunnet, med utgangspunkt i studie- og lokalmiljøet. Både lærebok og de utvalgte tekstene vil danne grunnlag for skriftlige og muntlige øvinger.

Litteratur: Bjørnebek, Anne Live Løveid Rykkja og Rasa Ziburkute: *Nøkkel til Norge: Introduksjonskurs i norsk for utenlandske studenter.* - Bergen : SIU, 1998.

Engelsknorsk ordbok. - Kunnskapsforlagets blå ordbøker
Norsk-engelsk ordbok. - Kunnskapsforlagets blå ordbøker

Utf. litteratur: Richard Hill: *We Europeans.* - Europublications, 1995.

Statsvitenskapelige kurs

Sv005 Aktuelle politiske emner

Vekttall:	0
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høst- og vårsemester
Undervisning:	Seminarrekke bestående av 4-5 gjesteforelesninger pr. semester
Eksamen:	Ingen
Formål:	Målsettingen med seminaret er å sette aktuelle politiske spørsmål inn i en faglig sammenheng. Formidling av nyere forskningsresultat og fokusering på faglige utviklingstrekk vil også stå sentralt.

Sv100 Det norske politiske og administrative system

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Ingen spesielle
Tid:	Høstsemester
Undervisning:	4 t forelesning + 2 t gruppearbeid pr. uke
Eksamensform:	6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål:	Faget tar sikte på å gi en innføring i det politiske og det administrative systemets oppbygging og virkemåte.
Innhold:	Kurset omhandler følgende emner: <ul style="list-style-type: none">- Begrep og modeller i studiet av offentlig politikk- Historisk bakgrunn med vekt på tiden etter 1945- Offentlige institusjoner på ulike styringsnivå (det nasjonale, det regionale og det lokale nivå), samt forholdet mellom nivåene- Offentlige prosesser. Inntaksprosesser og politiske aktører (den demokratiske kanal, den korporative kanal, massemedia og aksjoner)- Uttaksprosesser og den offentlige politikk (offentlige virkemidler og innholdet i offentlig politikk)- Tilbakeføringsprosesser
Litteratur:	Christensen, Tor og Morten Egeberg (red.): <i>Forvaltningskunnskap</i> - Oslo: Tano Aschehoug (1997). Rønning, R: <i>Vårt politiske Norge</i> . – Bergen: Fagbokforlaget 2001. Østerud, Ø.: <i>Statsvitenskap. Innføring</i> . 2. utg. – Oslo: Universitetsforlaget 1996. (Ved nyutg. vil siste utgave bli benyttet.) Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høst- og vårsemester

Undervisning: 2 t forelesning og 2 t gruppearbeid pr. uke

Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen i vårsemesteret - Tallkarakter

I kurset inngår en obligatorisk innleveringsoppgave som må være godkjent senest en uke før eksamensdato.

Formål: Kurset skal gi en innføring i kvantitative og kvalitative forskningsmetoder og de forutsetninger som ligger til grunn for disse. Siktemålet er å gi studentene forståelse for vitenskapelige arbeidsmåter som grunnlag for arbeidet med samfunnsvitenskapelige fag.

Innhold: Kurset omhandler følgende emner:

- Problemformulering og undersøkelsesopplegg
- Innsamling og analyse av empirisk materiale
- Statistisk analyseprogram - bruk av programpakken NSD-stat. med innlevering av obligatorisk oppgave
- Samfunnsforskning og verdier

Litteratur: Hellevik, Ottar: *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap.* - 6. utg. - Oslo: Universitetsforlaget, 1999.

Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Høstsemester

Undervisning: 4 t forelesning og 2 t gruppearbeid pr. uke

Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Formålet med kurset er å gi en innføring i samfunnsvitenskapelige grunnlagsproblem og tilnæringsmåter, og politisk filosofi. Utvikling av evnen til å tenke kritisk og analytisk omkring samfunnspolitiske problemstillinger er en sentral målsetting i kurset.

Innhold: Følgende tema blir tatt opp:

- Innføring i sentrale tilnæringsmåter/modeller til forståelse av politiske strukturer og prosesser
- Politisk filosofi
- Nyere demokratiteori

Litteratur: Østerud, Øyvind: *Statsvitenskap.* - 2. utg. - Oslo: Universitetsforlaget, 1996.

Held, David: *Models of democracy*. - 2nd ed. - Cambridge: Polity Press, 1996. - (oversatt til svensk: *Demokratimodeller*. - Göteborg: Daidalos, 1996)

Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv202 Komparativ og internasjonal politikk

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Bør ha: Sv100 Det norske politiske og administrative system.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 6 timer pr uke med forelesninger og gruppearbeid.

Eksamenform: 6 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Kurset gir en generell innføring i studiet i politisk adferd og faktorer som påvirker politisk adferd. Kurset gir også en innføring i sentrale internasjonale og utenrikspolitisk problemområder.

Innhold: Kurset tar opp følgende tema:

- ~ Faglige perspektiv på komparativ og internasjonal politikk
- ~ Politiske systemers utvikling og struktur
- ~ Politiske skillelinjer og politisk deltakelse
- ~ Interesseorganisering og meningsdannelse
- ~ Aktuelle samarbeidsformer og konfliktlinjer det
- ~ internasjonale samfunn i
- ~ Norsk utenrikspolitikk

Litteratur: Holsti, K.J.: *International Politics*. - 7th ed. - Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1995.

Heidar, Knut og Einar Berntzen: *Vesteuropeisk politikk*. - 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget 1995.

Hveem, Helge: *Makt og velferd. teorier i internasjonal politisk økonomi*. Oslo: Universitetsforlaget, 1996.

Raaum, Nina C. (red): *Kjønn og politikk*. Oslo: Tano 1995.

Ytterligere litteratur oppgis av faglærer.

Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Bør ha Sv 100: Det norske politiske og administrative system.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 6 timer pr uke med forelesninger og gruppearbeid.

Eksamensform: 6 timer skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Formålet med kurset er å gi studentene innsikt i offentlig politikk utfra et organisasjonsteoretisk perspektiv.

Innhold: ~ Kurset tar opp følgende tema:

Ulike organisasjonsteoretiske perspektiv

- Analyse av ulike strukturer og prosesser som påvirker utforming og utfall av offentlig politikk på ulike forvaltningsnivå.

Litteratur: Bukve, Oddbjørn: *Kommunal forvaltning og planlegging*. 3. utgave Oslo: Det norske Samlaget, 1997.
 Scott, W. Richard: *Organizations : rational, natural, and open systems*. - 4th ed. - Upper Saddle River, N.J. : Prentice Hall, 1998
 Ytterligere litteratur oppgis av faglærer

Sv310 Mellomfagstillegg i statsvitenskap

Vekttall: 10
 Forkunnskaper: Det kreves bestått grunnfag i statsvitenskap.
 Tid: Høstsemester
 Undervisning: Ca. 12 t undervisning pr. uke i gjennomsnitt, inklusive forelesning, gruppearbeid og veiledning.
 Eksamensform: Eksamen består av mellomfagsoppgaven og en skriftlig prøve på 8 timer. Ved beregning av mellomfagskarakteren teller mellomfagsoppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3.
 Formål: Mellomfagstillegget skal gi utdypet kjennskap til, og forståelse av, hovedområder som ble tatt opp på grunnfaget. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid, mellomfagsoppgaven.
 Innhold: Det blir gitt undervisning i tre kurs:

- Komparativ politikk
- Internasjonal politikk
- Offentlig politikk og administrasjon.

 Pensum er spesielt rettet inn på å gi studentene bedre innsikt i statsvitenskapens teorigrunnlag.
 Tema for mellomfagsoppgaven kan i utgangspunktet velges fritt av den enkelte student, men må godkjennes av faglærer. Oppgaven skal ha et omfang på maksimum 15 sider. Innleveringsfrist blir gjort kjent ved semesterstart.
 Litteratur: Pensum i all hovedsak som ved Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo.

Sv315 Mellomfagstillegg i offentlig administrasjon

- Vekttall: 10
- Forkunnskaper: Grunnfag i statsvitenskap.
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: Ca. 12 t undervisning pr. uke i gjennomsnitt, inklusive forelesning, gruppearbeid og veiledning.
- Eksamensform: Eksamen består av mellomfagsoppgaven og en skriftlig prøve på 8 timer. Ved beregning av karakteren teller mellomfagsoppgaven 1/3 og skriftlig eksamen 2/3.
- Formål: Studiet på mellomfagsnivå tar sikte på å videreutvikle ferdigheter i analyser av organisasjoner og offentlig politikk. I tillegg har studiet som særlig mål å gi trening i planlegging og gjennomføring av et selvstendig arbeid, mellomfagsoppgaven.
- Innhold: Mellomfagstillegget består av 4 deler:
1. POLITISK TEORI OG REGIMER
Her legges det vekt på komparative metoder og på sammenlignende analyser av politiske regimer. Dette gjøres ved en politisk-institusjonell tilnærming til studiet av forholdet mellom stat og samfunn. Også samspeillet mellom stater blir belyst med vekt på hvordan ulike stater påvirker og påvirkes av internasjonale og overnasjonale strukturer og prosesser.
 2. ORGANISASJONSTEORI
I dette delområdet legges det vekt på analyser av komplekse sett av institusjoner og organisasjoner, og på sammenhenger mellom organisasjonsnivå og de samfunnsrammer organisasjonen inngår i.
 3. METODE
Denne delen skal først og fremst tjene arbeidet med mellomfagsoppgaven. Det legges vekt på designspørsmål, vurdering av datakilder, praktisk bruk av metoder og vurdering av resultater.
 4. ORGANISASJONSFORMER OG PROSESSER PÅ LOKALT OG REGIONALT NIVÅ
Denne delen tar opp og videreutvikler kunnskapene om og ferdighetene i analyse av politiske og administrative strukturer og prosesser på regionalt og lokalt nivå. Sammenligning med andre land, særlig de nordiske, står sentralt.
- Litteratur: Pensum som ved Institutt for administrasjon og organisasjonsvitenskap, Universitetet i Bergen.

Samfunnsøkonomiske kurs

Sø110 Makroøkonomi

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Ingen spesielle
- Tid: Høstsemester
- Undervisning: 3 t per uke. Sentrale deler av pensum gjennomgås i forelesningsform. Forelesningene kompletteres med gruppeøvelser hvorav 4 er obligatoriske med innlevering.
- Eksamen: 4 timers skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset har som formål å gi en innføring i viktige makroøkonomiske emner og å oppøve evnen til systematisk analyse av økonomiske problemstillinger gjennom intensiv bruk av grunnleggende modeller. Makroøkonomien omhandler økonomien som helhet. Det legges vekt på å drøfte hvordan myndighetene kan innvirke på aktiviteten i økonomien gjennom sin økonomiske politikk.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Oppvarming
 - Oversikt over makroøkonomien
 - Nasjonalregnskap
 - Aggregert tilbud og aggregert etterspørsel: AE-AT-modellen
 - Penger og pengepolitikk
 - Finans- og pengepolitikk: IS-LM-modellen
 - Utenrikshandel, kapitalbevegelser og valuta
 - Inflasjon og arbeidsledighet
 - Konkurrerende økonomiske teorier
- Litteratur: **Statarisk:**
Dedekam jr, Anders.: *Makroøkonomi*. - 3. utg., 2. opplag - Oslo: Gyldendal Akademiske, 2000.
Kapittel 2 og kapittel 12 er kursorisk.
- Kursorisk:**
Bredesen, Ivar og Anders Dedekam jr.: *Hjelper til makroøkonomi*, 2. utg., 2 oppl.- Oslo: Gyldendal Akademiske, 2000.

Sø210 Mikroøkonomi

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Mk001 Forkurs i matematikk eller Mk101 Innføring i matematikk
- Tid: Vårsemester

- Undervisning: 3 t per uke. Sentrale deler av pensum gjennomgås i forelesningsform. Forelesningene kompletteres med gruppeøvelser hvorav 4 er obligatoriske med innlevering.
- Eksamen: 4 timers skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål: Kurset har som formål å gi en innføring i viktige mikroøkonomiske emner og å oppøve evnen til systematisk analyse av økonomiske problemstillinger gjennom intensiv bruk av grunnleggende modeller. Mikroøkonomi omhandler de enkelte bestanddeler i den private delen av økonomien såsom konsumenter, produsenter og enkeltmarkeder. I den mikroøkonomiske produsent- og konsumentteorien øves man i analyse av generelle økonomiske problemstillinger for hhv. produsenter og konsumenter. I den mikroøkonomiske markedsteorien øves man i analyse av markeder med særlig fokus på prisdannelsen
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
 - Oversikt over mikroøkonomien
 - Konsumentenes tilpasning. Konsum og etterspørsel
 - Produsentenes tilpasning. Produksjon og tilbud
 - Markedsteori
- Litteratur: **Statarisk:**
Sæther, Arild: *Mikroøkonomi*- Stavanger: Rogaland mediesenter, 1994
Unntatt kap 3: Den kardinalle nytteteori og ut kapitlet (s 40-51); kap 7: Kompensasjon for prisstigning; kap 8: Rasjonering; kap 9: Tilbud av arbeid; kap 10: Forbruk og sparebeslutninger over tid og appendiks 1, kap 12: Teknisk del (bortsett fra avsnittene Produktfunksjonen og Den tekniske optimumslov ved en partiell faktorendring (s 171-179) som er statarisk), følgende avsnitt i kap 16: Tilbuds- og etterspørselsfunksjonene (s 233-237), Analytisk drøfting av en faktorprisenndring (s 244-246) og Analytisk drøfting (s 247-249), Appendiks 2 og kap 23: Markedsøkonomien som økonomisk system.
Følgende analytiske stoff er heller ikke pensum: Analytisk utledning av 2.ordensbetingelsene, unntatt for profittmaksimering..
- Kursorisk:**
Dedekam jr., Anders: *Hjelper til mikroøkonomi* - Molde: Pplaus forlag, 1993
Dedekam jr., Anders: *Mattehjelperen i mikroøkonomi* - Molde: Pplaus forlag, 1989
(Alternativt pensum er under øverveielse)

Sø300 Offentlig økonomi

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Sø210 Mikroøkonomi
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t pr. uke
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Det blir lagt vekt på hvilken rolle offentlig sektor spiller i den norske økonomien, og på å vise hvordan offentlige inngrep påvirker forbruker- og produsentilpasning i markeder via pris- eller mengdeskift. En del av kurset gir en kort innføring i litt av den klassiske teorien.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Om virkemiddel i offentlig sektor
 - Skatt og skatteteori
 - Nytte-/kostnadsanalyser
 - Markedssvikt
 - Fordelings- og stabiliseringsaspekt
- Litteratur: Stiglitz, Joseph E.: *Economics of the Public Sector*. - 3rd. ed. - New York: Norton, 2000.

Sø410 Makroøkonomi II

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Sø110 Makroøkonomi og Sø210 Mikroøkonomi
- Tid: Vårsemester.
- Undervisning: 2 t pr. uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Å lære studentene å anvende moderne makroøkonomisk teori og modeller i analysen av sentrale makroøkonomiske spørsmål.
- Innhold: Kurset bygger videre på den grunnleggende makroøkonomien i kurset Sø110. Mens den grunnleggende makroøkonomien har hovedfokus på kortsiktige konjunktursvingninger og aggregert etterspørsel, legges det her større vekt på langsiktig vekst og betydningen av aggregert tilbud. Tema som behandles er:
- Inflasjon
 - Forventningsdannelse
 - Arbeidsmarkedet og arbeidsledighet
 - Vekst
- Litteratur: Mankiw, N. Gregory: *Macroeconomics*, 4th ed., - N.Y., Worth Publishers, 2000.
- Div. artikler og utdrag fra faglitteratur.

Sø420 Miljø- og ressursøkonomi

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Obligatoriske fag i samfunnsøkonomi fra øk.adm. eller transportøkonomistudiet

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t pr. uke

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Gi studentene innsikt i hvordan en kan anvende økonomisk teori i analysen av miljøproblemer.

Innhold: Sentrale problemstillinger som blir behandlet er:

- Virkemidler til bruk mot utslipp av miljøfarlige stoffer
- Eksterne effekter/kostnader
- Konflikt mellom hensynet til miljøvern og hensynet til økonomisk vekst
- Analysemetoder brukt i miljøøkonomien
- Begrepet "bærekraftig utvikling" (oppfølging av Bruntland-kommisjonen)

Litteratur: Førsund, Finn R. og Steinar Strøm: *Miljø-økonomi*. - 4. utg. - Oslo: Universitetsforlaget, 2000.

Virkemidler i miljøpolitikken. - Oslo: Statens forvaltningstjeneste, 1995. - (NOU 1995:4)

Sø510 Konkurransestrategi

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Sø210 Mikrøkonomi

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Kurset skal gi en forståelse for virkemåten til markeder kjennetegnet ved fåtallskonkurranse og strategisk atferd, for derigjennom å gi et bedre grunnlag for å kunne treffe strategiske beslutninger for bedrifter som operer i slike markeder.

Innhold: Kurset gjør bruk av moderne mikroøkonomisk teori og bygger videre på den elementære markedsteorien man tilegner seg i innføringskurs i samfunnsøkonomi. Man er primært opptatt av å studere markeder kjennetegnet ved ufullkommen konkurranse og hvor markedsaktørene opptrer strategisk. Således blir spillteori et viktig hjelpemiddel i analysen av slike markeder. Emner som behandles:

- Spillteori
- Priskonkurranse
- Koordinert prissetting
- Strategiske bindinger
- Fusjoner og oppkjøp
- Anbudskonkurranse og auksjoner

Litteratur: Sjørgard, Lars: *Konkurransestrategi*. - Bergen: Fagbokforlaget, 1997.

Utdelt materiale.

I tillegg anbefales:

Dixit, Avinash K. & Barry J. Nalebuff: *Thinking strategically : the competitive edge in business, politics and everyday life*. - New York : Norton, 1991.

Transportkurs

Tr210 Transport- og lagerteknikk

Vekttall: 2

Forkunnskaper: Ingen spesielle

Tid: Vårsemester

Undervisning: 3 t forelesninger og øvinger pr uke.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Formål: Formål med kurset er å gi studentene en innsikt i hvordan teknikk anvendes for sikker og effektiv transport av personer og gods. De ulike transportmidlers fordeler og ulemper analyseres, og deres påvirkning på miljøet diskuteres.

Innhold: Følgende emner behandles:

- Enhetslaster og håndtering
- Emballasjelogistikk
- Lagerstyring
- Eksterne transportmidler for gods- og persontransport (bil, jernbane, skip, fly), og deres utviklingstrekk
- Terminaler
- Multimodale transporter
- Transport og miljø
- Farlig gods

Litteratur: Foss, Bjørn og Helge Virum: *Transportlogistikk* - Oslo: Gyldendal yrkesopplæring, 2000.

Statens vegvesen, Vegdirektoratet: "*Hvor mye kan du laste? Hvor kan du kjøre?*", siste utgave. Diverse utdelt materiale.

Tr310 Transportøkonomi

Vekttall: 4

Forkunnskaper: SØ210 Mikroøkonomi.

Tid: Høstsemester

Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Obligatoriske innleveringer av oppgaver.

Eksamensform: 6 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Obligatoriske oppgaver må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål/Innhold: Gi en grundig innføring i etterspørsels- og tilbudsammenhengene i ulike deler av transportnæringen, såvel gods- som persontransport. Skape forståelse for analysemetoder som kan nyttes i studier og prognoser av etterspørsels- og kostnadsforhold i transportsektoren. Behandle samfunnsøkonomiske prinsipper for

prissetting av transporttjenester, herunder prisdiskriminering og trafikktopp- og kapasitetsprising. Gi en innføring i bruk av kostnads/nytteanalyser ved valg av transportprosjekter.

Litteratur: Grøvdal, Anker og Harald M. Hjelle: *Innføring i Transportøkonomi*. - Oslo: Fagbokforlaget, 1998.
Transport Economics: Selected Readings I edited by Tae Hoon Oum . [et al.]. - Amsterdam : Harwood Academic Publishers, 1997.
Diverse utdelt materiale.

Tr400 Transport og lokalisering

Vekttall: 2
Forkunnskaper: SØ210 Mikroøkonomi og Tr310 Transportøkonomi.
Tid: Vårsemester
Undervisning: 2 t. forelesning pr. uke
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Å gi studenten en forståelse for hvilke økonomiske krefter som er bestemmende for lokalisering av økonomisk aktivitet; bedrifter, næringer, byer etc. Det vil særlig bli fokusert på betydningen av transport og transportinfrastruktur som regionaløkonomisk virkemiddel.
Innhold: I første del av kurset gis en innføring i sentrale økonomiske teorier og modeller for lokalisering av økonomisk aktivitet. I andre del av kurset presenteres økonomiske teorier og modeller som mer spesifikt fokuserer på betydningen av transport og transportinfrastruktur. Teoriene og modellene suppleres med erfaringer fra gjennomførte studier på feltet.
Litteratur: Ikke fastlagt

Tr410 Kollektivtransport

Vekttall: 4
Forkunnskaper: Obligatoriske fag første 4 semester ved grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk
Tid: Høstsemester.
Undervisning: 4 t forelesning pr. uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Formål: Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen. Kurset har som siktemål å gi studentene innsikt i og forståelse for sentrale problemstillinger og avveininger innenfor drift og planlegging av kollektivtransport.
Innhold: Første del av kurset tar opp problemstillinger knyttet til drift av kollektivselskap såsom vogn-, mannskaps- og turnusplanlegging. I

den sammenheng legges det vekt på anvendelse av IT-verktøy. I kursets andre del behandles utforming av rutenettverk og fastlegging av rutetider. I tredje del av kurset tar opp forholdet mellom kollektivselskap og offentlige myndigheter, herunder anbud, incitaments- og kvalitetskontrakter.

Litteratur: Stangeby, Ingunn og Bård Norheim: *Fakta om kollektivtransport*. - Oslo: Transportøkonomisk Institutt, 1995. - (TØI-rapport; 307/95).
Sunde, Øyvind: *Kompendium i Tr410*. - Molde: HSM, 1999.
Artikkelsamling, HSM.

Tr440 Samferdselsplanlegging

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Kunnskap tilsvarende obligatoriske fag første 3 semester på det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk.

Tid: Vårsemester

Undervisning: 4 t forelesning. Innlevering av obligatoriske oppgaver.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter

Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.

Formål: Kurset behandler den offentlige transportplanlegging, især på kommune- og fylkesnivå. Kurset, som er metoderettet, skal gi innsikt i:

- generell fremgangsmåte for transportplanlegging
- prinsipper for utforming av transportplaner
- modeller brukt i transportplanlegging

Innhold: Et generelt skjema for transportplanlegging. Prinsipper for utforming av transportplaner for ulike deler av transportsektoren. Forhold som påvirker transporttetterspørselen og metoder for å forutsi denne. Metoder for å forutsi konsekvenser av alternative planutforminger med henblikk på forhold som reisetid, støy, forurensning, ulykker og kollektivtrafikkens driftskostnader. Metoder for sammenligning av alternative transportplaner. Det vil bli lagt vekt på å benytte minst ett av de vanligste EDB-baserte planverktøyene i praktiske øvinger og som grunnlag for obligatorisk(e) øving(er).

Litteratur: Stangeby, Ingunn og Bård Norheim: *Fakta om kollektivtransport*. - Oslo: Transportøkonomisk Institutt, 1995. - (TØI-rapport; 307/95).
Artikkelsamling. Høgskolen i Molde.
Diverse utdelt materiale.

Tr450 Kyst- og luftfart

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Tr210 Transport og lagerteknikk er ønskelig
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke
- Eksamensform: Muntlig evt. skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Ta opp problemstillinger vedrørende operasjonelle og markedsmessige forhold innen kystfart og luftfart. Samtidig vil det bli gitt en innføring i økonomiske problemstillinger, valg av materiell og drift av terminaler.
- Innhold: Kurset omhandler følgende emner:
- Kystfartens markeder og rammebetingelser.
 - Rasjonaliseringsmuligheter i kystfarten, både fra teknisk og organisatorisk synspunkt.
 - Luftfartens arbeidsbetingelser, regulering eller deregulering, internasjonale organisasjoner.
 - Luftfartens markeder. Konkurransesfaktorer.
 - Materiellvalg i kystfart og luftfart. Kostnadsstrukturer ved de enkelte materielltyper.
 - Tilpasning til markedene.
 - Kystfarts- og luftfartsøkonomi.
 - Prispolitikk.
 - Drift av hurtigbåter: Spesielle problem og økonomiske forhold. Ruteopplegg.
 - Dekningsbidragsmetoden i kystfart.
 - Vedlikeholdsøkonomi.
- Litteratur: Foss, Bjørn: *Artikkelsamling i kystfart*. - Molde: HSM, 1995.
Doganis, Rigas: *Flying Off Course: The Economics of International Airlines*. - London: Routeledge, 1993. Kan bli byttet ut med en nyere bok i 2002.
Diverse utdelt materiale.

Tr490 Utplassering i bedrift

- Vekttall: 10
- Forkunnskaper: Gjennomført 1.-3. semester på grunnstudiet i Transportøkonomi og logistikk
- Tid: Vårsemester. NB! Utvidet semesterlengde: Studentene må være hos arbeidsgiver fra semesterstart til og med juni måned.
- Undervisning: Veiledning fra ansvarlig veileder hos arbeidsgiver og utpekt veileder ved høyskolen. NB! På grunn av begrenset antall

- praksisplasser praktiseres adgangsbegrensning til kurset. Nærmere prosedyrer for tildeling av plasser kunngjøres av studieleder.
- Eksamensform:** Skriftlig utredningsoppgave på oppdrag fra arbeidsgiver. Oppgaven skal presenteres muntlig for arbeidsgiver og veileder som også sensurerer denne. Tallkarakter.
- Formål:** Å gi generell arbeidserfaring og konkret bransjeefaring til studentene, samt å gi praktisk trening i analyse av problemstillinger som er relevante for næringen.
- Innhold:** Arbeidstiden skal være tilsvarende normal fulltidsjobb i den aktuelle bedriften. Arbeidstiden skal deles likt mellom arbeid med den konkrete analysen, og typisk arbeid i bedriften. Studentens arbeid skal tilrettelegges slik at man får bredest mulig innsikt i bedriftens ulike arbeidsoppgaver, med hovedvekt på administrative gjøremål.
Det skrives en kontrakt med bedriften som sikrer en ansvarlig veileder ved bedriften og en ansvarlig veileder fra høgskolen.
- Litteratur:** Ingen.

Tr500 Europeisk transportpolitikk

- Vekttall:** 2
- Forkunnskaper:** Det kreves bestått 2-årig studium i øk./adm eller første 3 semestre i grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk. Det er en fordel med forkunnskaper tilsvarende Tr160 Norsk Samferdsel og Tr310 Transportøkonomi
- Tid:** Vårsemester. Oppstart primo februar.
- Undervisning:** 3 t forelesning pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
- Eksamensform:** 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål:** Kurset tar sikte på å gi innsikt i europeisk transportpolitikk med hovedvekt på EUs transportpolitikk.
- Innhold:** Hovedlinjer i europeisk transportpolitikk med vekt på transeuropeiske nettverk (TEN) og EUs transportpolitiske dokumenter. Kurset dekker både passasjer og godstransport innenfor de ulike transportformer. Infrastrukturspørsmål, miljøspørsmål, avgifts- og prispolitikk og virkninger for Norge diskuteres.
- Litteratur:** *Missing Transport Networks in Europe* / edited by Peter Nijkamp (et al). - Aldershot: Avebury Pub, 1994.
EUs transportpolitiske dokumenter (green and white papers) innen kollektivtrafikk, avgiftspolitikk og transportnettverk.
Pensum er under revisjon.

Tr520 Internasjonale transporter og distribusjon

- Vekttall: 2
- Forkunnskaper: Det kreves bestått 2-årig øk/adm eller fullført første 2 år av grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk, og kjennskap til logistikk/materialadministrasjon tilsvarende kurset Lo300 Innføring i Logistikk.
- Tid: Høstsemester.
- Undervisning: 3 t forelesninger og øvinger pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Formål: Kurset tar sikte på å gi studentene innsikt i markedsstrukturer og deres betydning for internasjonale transporter og videre den betydning faktisk infrastruktur har for transportene. På basis av dette og internasjonal praksis diskuteres de strategiske beslutninger man står overfor i internasjonal transport og distribusjon.
- Innhold: Kurset dekker følgende emner:
- Logistikk og transport i forskjellige deler av verden
 - Transportmidler benyttet i internasjonale transporter
 - Betydningen av havner, flyplasser, kanaler og tunneler i int. transporter
 - Funksjoner og aktører i int. transport
 - Kjøp og salg av internasjonale transporter herunder leverings- og betalingsbetingelser
 - Dokumenter og forsikring i internasjonale transporter
- Litteratur: Wood, Donald F., et. Al.: *International logistics*- N.Y.: Chapman & Hall, 1995.
Eventuelt utdelt materiale.

Tr530 Konsekvensanalyser

- Vekttall: 4
- Forkunnskaper: Kunnskaper tilsvarende Tr310 Transportøkonomi og Sø210 Mikroøkonomi.
Kunnskaper tilsvarende Sø300 Offentlig økonomi er også en fordel.
- Tid: Vårsemester
- Undervisning: 3 t forelesning pr. uke + 2 t Case-veiledning. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
- Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen - Tallkarakter
Obligatorisk innlevering av case som sensureres sammen med eksamen - og teller 50% av sluttkarakteren. Frist for innlevering av case: 1 uke før eksamensdato.

Formål:	Å gi kunnskaper innen anvendelsen av samfunnsøkonomisk velferdsteori på transport-økonomiske analyser, samt å gi ferdigheter innen prosjektarbeid knyttet til transport-økonomiske problemstillinger.
Innhold:	Kurset konsentreres om prinsipper for konsekvensanalyser knyttet til samferdsel. De ulike elementene i vegsektorens konsekvensutredninger gis stor plass med hovedvekt på nyttekostnadsanalyser og deltemaer under dette som verdsetting av tidsgevinster, miljø- og helseeffekter. Innholdet tilegnes gjennom forelesninger og et obligatorisk prosjektarbeid knyttet til et case.
Litteratur:	Nas, Tefvik F.: <i>Cost-benefit analysis: Theory and application</i> . - Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1996. Artikkelsamling. Utdelt materiale.

Tr560 Transportmodeller

Vekttall:	2
Forkunnskaper:	Tr310 Transportøkonomi
Tid:	Høstsemesteret
Undervisning:	2 t. forelesning per uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver.
Eksamensform:	4 t. skriftlig - Tallkarakter. Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
Formål:	Å gi en grunnleggende forståelse for hvordan trafikk genereres og fordeles i transportnettverk.
Innhold:	Tema som berøres: <ul style="list-style-type: none"> - Transportnettverk - Turmatriser - 4-trinns metodikk - Modeller for diskrete valg - Trafikklikevekt - Prognoser Det vil bli lagt vekt på praktisk anvendelse av IT-verktøy.
Litteratur:	Ikke fattslagt

Tr605 Case og metode i transport

Vekttall:	4
Forkunnskaper:	Mk231 Statistikk I eller tilsvarende
Tid:	Vårsemester
Undervisning:	2 t forelesning pr. uke. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, gis forelesningene på engelsk.
Eksamensform:	Obligatorisk gjennomføring av en markedsundersøkelse - Tallkarakter.

- Formål:** Å gi en grunnleggende forståelse for prinsipper og problemer knyttet til gjennomføring av markedsundersøkelser. Utforming av spørreskjema samt analyse av slike står sentralt i kurset.
- Innhold:** Temaer som berøres vil være:
- Forskningsdesign
 - Utvalgsteori
 - Datakilder og søk
 - Design av spørreskjema
 - Enkel data-analyse
- En viktig del av kurset vil være knyttet til gjennomføring og rapportering av en markedsundersøkelse. Hele evalueringen vil bli knyttet til gjennomføring av denne. Kurset foreleses normalt på engelsk.
- Litteratur:** Churchill, Gilbert A.: *Marketing Research*. - 6th ed. - Chicago: Dryden Press, 1995
- Støttelitteratur:
Selnes, Fred: *Markedsundersøkelser*. - 4. utgave. - Oslo: TANO, 1999.

Tr610 Godstransport

- Vekttall:** 2
- Forkunnskaper:** Obligatoriske fag første 5 semester i det 3-årige studiet i transportøkonomi og logistikk
- Tid:** Vårsemester
- Undervisning:** 3 t. forelesning pr. uke. Innlevering av obligatoriske oppgaver
- Eksamensform:** 4 t. skriftlig eksamen - Tallkarakter
- Obligatoriske øvinger må være godkjent senest 1 uke før eksamen.
- Formål:** Kurset har som siktemål å gi studentene innsikt i og forståelse for sentrale problemstillinger og avveininger innenfor drift og planlegging av godstransport.
- Innhold:** Kurset tar utgangspunkt i transportbrukernes behov for / etterspørsel etter godstransport i et logistikk-perspektiv. Med dette som utgangspunkt behandles valg av optimale transportløsninger og -tilbud sett fra transportbrukers ståsted. I neste trinn ser vi på markedet for godstransport hvor vi behandler konkurranse mellom såvel transportselskap som transportmidler. Kurset tar også for seg IT-baserte hjelpemidler for distribusjon og flåtestyring.
- Litteratur:** Ikke fastlagt.

Tr650 Prosjektoppgave

Vekttall: 6

Forkunnskaper: Bare kandidater som har bestått minimum 40 vekttall i det 3-årige grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk kan skrive projektoppgave.

Tid: Vårsemesteret

Undervisning: Det blir utpekt en veileder for oppgaven etter at kandidatene har levert *disposisjon innen 1. desember. Innleveringsfrist er 1. juni.*

Formål: Formålet med projektoppgaven er først og fremst å gi trening i selvstendig projektorientert arbeid knyttet til problemstillinger som er sentrale i grunnstudiet i transportøkonomi og logistikk. Arbeidsformen vil ligge nær opp til det studentene vil møte i arbeidslivet.

Innhold: Tema velges relativt fritt av kandidaten, men skal være knyttet til problemstillinger innen transportøkonomi eller logistikk, og det skal være godkjent av studieleder før detaljarbeidet iverksettes. De fleste studentene skriver oppgaven i samarbeid med en ekstern oppdragsgiver. Oppgaven skal inneholde teori knyttet til de fagområdene som inngår i grunnstudiet eller anvendelser av denne.

Litteratur: Ingen spesifikk.

Tr815 Internasjonal skipsfart

Vekttall: 4

Forkunnskaper: Ingen spesielle, men det er en fordel med forkunnskaper tilsvarende Tr310 Transportøkonomi og Tr160 Norsk Samferdsel eller Lo110 Introduksjon til logistikk og transportøkonomi.

Tid: Vårsemester. Oppstart primo februar.

Undervisning: 3 t forelesning pr. uke + 2 t oppgaveseminar. Dersom det melder seg utenlandske studenter til kurset, vil forelesningene bli gitt på engelsk.

Eksamensform: 4 t skriftlig eksamen som teller 50% av sluttkarakteren. Obligatorisk innleveringsoppgave som teller 50% av sluttkarakteren

Formål: Å gi en introduksjon til analyse av internasjonale skipsfartsmarkeder og strategisk ledelse av skipsfart. Dessuten er formålet å gi studentene en grunnleggende forståelse av de politiske rammebetingelsene skipsfarten opererer under. Gjennom den obligatoriske innleveringsoppgaven skal studentene få øvelse i selvstendig analyse av en problemstilling knyttet til internasjonal skipsfart.

- Innhold:** Skipsfartsmarkeder. Trampfart og linjekonferanser. Godsmarkedet for bulk og containere. Ulike markedsbehov og tekniske og organisatoriske løsninger. Rollefordelingen mellom utskipere og vareavsendere (shippers and consignors). Skipsfartslovgivning og internasjonal skipsfartspolitik. Effektivitet og lønnsomhet i skipsfartsmarkedene. Internasjonale prosedyrer og kontraktvilkår. Skipsregistre, bekvemmelighetsflagg og klassifiseringsordninger. Skipsfart og miljø. Aktuelle problemstillinger i internasjonal skipsfart.
- Litteratur:** Stopford, Martin: *Maritime Economics*. – 2nd ed. – London : Routledge, 1997.
 McConville, James: *Economics of Maritime Transport. Theory and Practice* – London: Witherby Publishers, 1999
 Artikkelsamling.

Tr900 Dissertation M.Sc.

- Credits:** 22 ECTS
- Prerequisites:** Completion of semester 1 and semester 2 of the M.Sc. in European Logistics, Transport and Distribution.
- Timing:** Summer semester. Deadline for submission is mid September. Final date to be announced.
- Lectures:** None. Individual guidance by appointed supervisor.
- Exam:** Submission of dissertation (5 copies - 1 properly bound). English grades (percent).
- Aim:** To give students experience in independent problem solving and presentation related to relevant subjects in the M.Sc. programme. Usually the dissertation is written as an assignment from a company or a public agency.
- Contents:** The dissertation is to be written by one student only. The subject should be closely related to transport or logistics, and has to be approved by the Course Development Team. The dissertation must contain elements of theory relevant to the task. The assessment will be based on the student's ability to properly apply this theory to the assignment, the analysis itself, and on the presentation. The dissertation will be jointly assessed by a minimum of two professors from the three institutions responsible for the M.Sc. The dissertation must be written in English.
- Literature:** Literature relevant to the dissertation, chosen by the student.

STUDENTVELFERD

Studentorganisasjonen

For den som ikke har tenkt å isolere seg fullstendig i studietiden finnes det en rekke tilbud i regi av studentene selv. Her kan du bli med på aktiviteter som gjør at du får mer utbytte av årene som student enn bare pensum og eksamenslesing.

I Studentorganisasjonen kan du være med på idrett, musikk- og krovelder, eller du kan få verdifull praksis og erfaring i organisasjonsarbeid.

Studentorganisasjonen i Molde

Studentorganisasjonen i Molde (SOM) er en interesseorganisasjon for alle studentene ved Høgskolen i Molde (HSM). SOM skal ivareta studentenes interesser på faglige, studentpolitiske, sosiale og kulturelle områder.

Øverste organ er Allmøtet, men mellom Allmøtene er det SOM-styret som har forvaltningsansvaret. Styret består av fem personer. I tillegg har et antall studentrepresentanter fra sentrale verv ved høgskolen tale- og forslagsrett. SOM administrerer også de enkelte underutvalgene ved høgskolen. For mer informasjon, besøk vår hjemmeside: <http://som.himolde.no>.

Studentfagrådene

Tillitsvalgt i hver klasse er representant i sitt Studentfagråd. Studentfagrådene skal fremme studentenes faglige interesser ved høgskolen. Fagrådene ledes av et styre. Lederne for fagrådene sitter i SOM-styret med møte- og forslagsrett.

Studentenes Landsforbund (StL)

StL er den studentpolitiske interesseorganisasjonen for studenter ved de statlige og private høgskolene i landet. StL arbeider for studentenes økonomiske, sosiale, faglige og demokratiske rettigheter, samt for å engasjere studentene i lokale, nasjonale og internasjonale studentsaker. StL drives til daglig av et styre på fem personer som velges på det årlige Landsmøtet, og som jobber heltid på kontoret i Oslo. StL styres av et Landsstyre som består av en representant fra hver medlemshøgskole.

Samfunnsrådet

Samfunnsrådet er et samarbeidsorgan for alle undervalg ved høgskolen og består av lederne i de respektive underutvalg. Samfunnsrådet ledes av samfunnsansvarlig

i SOM-styret, og har som oppgave å samordne de forskjellige aktivitetene slik at større arrangement ikke kolliderer med hverandre.

Studentuka

Hvert år arrangeres en studentuke for å markere Høgskolen i Molde i bybildet, og for å skape bedre samhold blant studentene. UKA inneholder forskjellige kulturelle og faglige aktiviteter, og alle SOMs underutvalg deltar i arbeidet. Et av høydepunktene i UKA er studentrevyen. I tillegg arrangeres konserter, konkurranser, debatter og fester.

Revyutvalget

Revyutvalget er alle ekshibisjonistenes forum. Revyutvalget setter opp revy under UKA, og arrangerer bl.a. amatørkvelder på Studenthuset.

Studentavisen

Studentavisen "Yggdrasil" er et samarbeidsprosjekt mellom SOM og høgskolen. Avisen disponerer et eget kontor med moderne utstyr som blir flittig benyttet av redaksjonen. Avisen kommer ut anslagsvis tre ganger pr. semester, med stoff hentet fra studentmiljøet. Det er først og fremst studentene som står for utformingen av avisen, men forelesere og andre bidrar også med stoff. Avisen har også en egen avdeling for fotografer, med mørkerom og muligheter for lån av utstyr.

Studentersamfunnet i Molde

Studentene i Molde har sitt eget studenthus midt i sentrum av Molde. Her har utestedet "Tapperiet" både cafe/pub og disco å tilby. I tillegg disponerer SOM ca. 500 kvm med lokaler fordelt på to etasjer der alle underutvalg har base for sine aktiviteter. Her kan studentene samles, ha det sosialt og gjøre det de er interessert i. Studentersamfunnet er samarbeidslinken mellom Tapperiet og SOM.

Moldestudentenes Idrettslag (MSI)

MSI står ansvarlig for de fysiske utskielene ved høgskolen. Målet er å gi studentene tilbud om sportslige aktiviteter hver dag, og at hvem som helst kan delta. Foruten de vanlige tilbudene som basketball, innebandy, fotball, volleyball og aerobic, er det også en del større arrangement som fotballturnering, årlig skiweekend og arrangementer under UKA. MSI er behjelpelig med oppstart av nye idretter, og de har også kontakt med de lokale idrettslagene i Molde. Den eneste forutsetningen for deltakelse er den årlige kontingenten, som for tiden er kr. 100,-.

Musikkutvalget

Musikkutvalget har ansvaret for øvingslokalene og musikkutstyret som studentene disponerer. Utvalget skal legge forholdene til rette for studenter som ønsker å drive med musikk. De siste årene har det vært to til tre studentband som har spilt både på Studenthuset og på utesteder ellers i Molde. Musikkutvalget stiller også opp med lydutstyr og teknisk assistanse ved ulike arrangementer i studentenes regi.

Midgardsormen

Midgardsormen skal legge forholdene til rette for studenter som vil bruke nettverk og UNIX, samt være en forening for faglig og sosial utfoldelse innen data. Det er satt opp en informasjonstjeneste (WWW) med nyttig informasjon om SOM, høgskolen og Molde. Midgardsormen vil også arrangere kurs i bruk av UNIX, Internett og hvordan lage hjemmeside.

Friluftsgruppa

Med Romsdalsfjorden som nærmeste nabo ligger høgskolen like ved en av Norges mest naturskjønne områder, og dette er noe alle studenter bør benytte seg av i den tiden de bor her i byen. Ikke bare fjellene rundt byen, men også skjærgården utenfor Molde er verd å få med seg. Friluftsgruppen har en båt som leies ut til studenter ved høgskolen for en overkommelig pris. De har også det nødvendige fiskeutstyr for fisking i sjø og ferskvann. Nytt av året er utleie av vannski. Friluftsgruppa arrangerer også jegerprøven.

Karriereforum

Karriereforum er næringslivskontakten ved høgskolen. Karriereforum blir drevet av studenter og har som formål å skape kontakt og være bindeledd mellom studentene og næringslivet med tanke på rekruttering. Dette gjøres ved å henge opp aktuelle stillingsutlysninger, arrangere jobbsøkerkurs og CV-kurs. Karriereforum har også besøk av bedrifter som presenterer seg selv og ledige stillinger de har. Under UKA arrangerer Karriereforum Næringslivsdagen.

Slappfisken

Slappfisken er klubben for alle med interesse for dykking, undervannsfoto, undervannsliv etc. Området rundt Molde er et av landets mest spennende for dykking, med skipsvrak og undervannsliv. Klubben arrangerer regelmessig dykkerturer, og har mange flotte mål å velge mellom. Klubben har gode avtaler med kursarrangører, overnattingssteder og utstyrsleverandører.

Tindegruppa

Tindegruppa er et tilbud for de som tiltrekkes av fjellsport litt utenom det vanlige. De arrangerer klatrekurs, turer og møter med foredrag etc. Molde ligger perfekt til

for denne typen aktiviteter med en rekke fjell og isbreer innen rekkevidde. Tindegruppas formål er å drive tindesport av alle slag. Tilbudet er åpent for alle. Tindegruppa har benyttet gode kontakter med klubber omkring på Nordvestlandet, og prøver å legge forholdene til rette for fjellklatrere og andre med sans for utfordrende aktiviteter i fjellet.

Staurspranget Telemarksklubb

Med fantastiske muligheter for skiutfoldelse både i nord, sør og øst ligger Molde strategisk til. Staurspranget kan tilby noe for alle skiinteresserte. Klubben arrangerer både begynnerkurs i telemarkkjøring og spennende toppturer, dagsturer, helgeturer og tur til Alpene, hyggekvelder og mye mer. Klubben har også gode avtaler for kjøp av utstyr og heiskort.

Filmklubben

Molde filmklubb er en ikke-kommersiell forening tilknyttet Norsk Filmforbund åpen for alle over 16 år. Klubben rekrutterer medlemmer både fra høgskolen og fra lokalbefolkningen i Molde, og har som målsetting å være et supplement til den ordinære kinovirksomheten. Filmklubben viser film hver mandag, og film i samarbeid med Tapperiet annenhver onsdag.

Erasmus Student Network

ESN er fadderorganisasjonen for utvekslingsstudentene ved høgskolen. ESN arrangerer ulike sosiale arrangementer for å knytte nærmere kontakt mellom utvekslingsstudentene og de andre studentene ved høgskolen.

Studentsamskipnaden for Romsdal og Nordmøre

Studentsamskipnaden er en lovfestet organisasjon som har til oppgave å ivareta studentenes velferdsbehov på studiestedet. Samskipnaden er først og fremst til for at den enkelte student skal ha mulighet til å gjennomføre studiene på en trygg og effektiv måte og samtidig få et rikt utbytte av studietiden.

Studentsamskipnadens administrasjon holder til i høgskolens hovedbygg på Kvam.

Postadresse: Serviceboks 8, 6405 Molde
Besøksadresse: Britvegen 2, Molde
Telefon: 71 21 41 81
Telefax: 71 21 41 80
E-post: samskipnaden@himolde.no
Web: www.sfrn.org

Ekspedisjon

Ekspedisjonen ligger sentralt i høgskolebygget på Kvam. Ved å henvende deg der vil man alltid få hjelp, enten direkte eller bli vist til rette vedkommende. Trenger du opplysninger om lån, stipend, semesteravgift, bolig, barnehageplass m.m., er ekspedisjonen stedet man skal henvende seg til.

Studentboliger

Studentsamskipnaden disponerer for tiden følgende boliger:

Fabrikkveien 4/8

- 84 enkelthybler fordelt med 6 på hvert kjøkken
- 28 hybelleiligheter
- 1 leilighet

Kvam, Mekvegen 15

- 60 enkelthybler fordelt med 4 på hvert kjøkken
- 6 dubletter hvorav 4 er tilpasset bevegelseshemmede (fordelt med 2 på hvert kjøkken)
- 18 to-roms leiligheter
- 3 tre-roms leiligheter

Glomstuvegen 31

- 30 hybler fordelt med 15 på hvert kjøkken
- 2 hybelleiligheter

Tildeling av bolig skjer etter søknad på eget skjema og etter bestemte tildelingsregler. Frister for søknad om bolig er 1. mai for studenter som tidligere er opptatt ved høgskolen og 1. august for nye studenter. Søknadsskjema finnes på våre websider eller fås ved henvendelse til vår ekspedisjon. Disse blir også tilsendt automatisk ved opptak til Høgskolen i Molde.

Dersom studentene er ute i god tid, vil de fleste kunne skaffe seg bolig innen studiestart. Det er imidlertid ikke alle som kan få botilbud i studentboligene. For disse vil Studentsamskipnaden bistå med formidling på det private boligmarkedet.

Odin Bok og Papir

Odin Bok og Papir er studentenes egen bokhandel og har til oppgave å forsyne høgskolemiljøet og distriktets næringsliv med faglitteratur. I bokhandelen kan studentene skaffe seg all nødvendig pensumlitteratur, papir og rekvisita. Bokhandelen ligger like ved samskipnadens ekspedisjon i høgskolebygget på Kvam. For bestilling på internett: <http://www.odinbok.no>

Kantiner

Hugin

Sentralt plassert i Høgskolen på Kvam ligger Studentsamskipnadens hovedkantine. Her serveres både varme og kalde retter til studentvennlige priser.

Munin

Dette er Studentsamskipnadens kantine i Glomstuveien 33 (avdeling for helsefag). Her kan man kjøpe kaffe, te, rundstykker m.v.

Anestua Studentbarnehage

Studentsamskipnadens barnehage ligger i et flott skogsområde like ved Høgskolen på Kvam. Den har 3 avdelinger med plass til ca. 45 barn i alderen 0-6 år. Barnehagen er åpen hele året unntatt i romjula og i påskeuka. Søknadsfristene er henholdsvis 1. mai og 1. august. Søknadsskjema finnes på våre websider eller fås ved henvendelse til vår ekspedisjon.

Tapperiet Studentkro

Studentenes eget treffsted i Molde er Tapperiet og er i samme bygg som Studentersamfundet, dvs. i Kirkebakken 1-3 midt i Molde sentrum. Her er det et variert og bredt tilbud på arrangementer som studentuker, konserter med lokale og internasjonale artister, fotballsendinger, stand up show etc., i tillegg til vanlige diskotek kvelder. I puben er det mulighet for å møte medstudenter over en kopp kaffe eller til det som måtte friste. Som student ved Høgskolen i Molde har man i studieperioden rabatter på billetter til de fleste arrangementer, i tillegg til det vi har å tilby bak disken.

Statens lånekasse for utdanning

Studentar ved Høgskolen i Molde kan søkje om stipend og lån frå Lånekassen. Søknaden skal alltid leverast på lærestaden eller til Studentsamskipnaden. Lærestaden kontrollerer søknaden og sender han vidare til Lånekassen. Alle søknader frå studentar i Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane vert behandla ved Lånekassen sitt regionkontor i Ørsta.

Når søknaden er ferdigbehandla, vert utbetalingsbrevet sendt til Studentsamskipnaden for utlevering til studenten.

Nye studentar får tilsendt skjema ved opptak. Søknadsskjema kan ein elles få frå lærestaden og Studentsamskipnaden, ved telefon til Lånekassen eller Kassafonen, tlf 22 80 19 00, eller gjennom Internett.

Ver merksam på at du sjølv er med på å bestemme behandlingstida!

Søknadane blir lesne optisk og kan ferdigbehandlast maskinelt dersom utfyllinga er rett, fullstendig og tydeleg. Dette gir kort behandlingstid. Dersom søknaden er mangelfull, feil eller utydeleg, må søknaden behandlast manuelt. Dette gir lenger behandlingstid. Behandlingstida blir særleg lang frå skulestart og utover hausten pga. stor søknadsmengde.

Dersom situasjonen din endrar seg etter at du har sendt inn søknad om støtte, må du snarast melde frå til Lånekassen. Dette gjeld faglege, økonomiske eller sosiale forhold, t.d. endring av fag/studieretning, større arbeidsinntekt enn oppgitt i søknaden, eller adresseendring. Misleghald av opplysningsplikta kan medføre omgjerding av stipend til lån, krav om å betale tilbake og bortfall av vidare støtterett.

I Lånekassen sine brosjyrar finn du reglane om tildeling av støtte og tilbakebetaling. Der finn du også døme på støttebeløp, nedbetalingsmåtar og lånekostnader.

Kassafonen: telefon 22 80 19 00 og **Internett:** www.lanekassen.no, Nettsvar er opne heile døgnet.

Der kan du kan tinge søknadsskjema og brosjyrer og du kan få vite behandlingsresultatet.

På internettsidene våre, Nettsvar, finn du støttekalkulator der du kan rekne ut kor mykje støtte du kan få.

For å nytte Kassafonen og Nettsvar må du ha fødselsnummer og PIN-kode

Lånekassen
Postboks 74
6151 Ørsta

Telefonnummer 70 06 98 00
Telefontid 12.00-15.00
Kontoradresse: Vikeøyrane 7

REGLEMENT OG RETNINGSLINJER

Forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til universitet og høyskoler

Fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 23. desember 1996 med hjemmel i §37 i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler.

§ 1

Virkeområder

Forskriften gjelder de generelle krav for opptak til grunnutdanning ved institusjoner som er nevnt i §1 i lov om universiteter og høyskoler.

§ 2

Generelt grunnlag for opptak

Det generelle grunnlaget for opptak til universiteter og høyskoler (generell studiekompetanse) skal normalt være:

- a) fullført og bestått 3-årig videregående opplæring med grunnkurs, VKI og VKII eller fagbrev/svennebrev eller fylte 23 år i løpet av opptaksåret og 5 års fulltids arbeidserfaring eller 5 års samlet fulltids arbeidserfaring og utdanning. Som arbeidserfaring kan en også regne omsorgsarbeid og militær førstegangstjeneste/siviltjeneste. Som utdanning gjelder fullført og beståtte kurs i videregående skole og/eller folkehøgskole, og eksamen fra høyere utdanning av minst ett års lengde.

og

- b) følgende fag må være dekket innenfor, eller tas i tillegg til krav under bokstav a):

- Norsk (14)
- Engelsk (5)
- Matematikk (5)
- Naturfag (5)
- Samfunnsfag (6), som omfatter nyere historie (4) og samfunnslære (2)

Fagene er angitt i uketimetall og faget må være bestått med karakteren 2 (Ng) eller bedre.

- c) For søkerer som har lest norsk og samisk med respektive (11)+(11) uketimer, gjelder ikke kravet om 14 uketimer i norsk.
- d) Opptaksorganet har plikt til å vurdere om annen utdanning eller dokumentasjon av kunnskaper kan godkjennes som likeverdig. Departementet kan gi nærmere regler.
- e) Det skal vurderes individuelt om søkerer med 3-årig videregående utdanning fra Rudolf Steinerskole oppfyller kravene til generell studiekompetanse.

§3

Opptak på grunnlag av fullført høyere utdanning

Søkerer med eksamen fra studium av minst 2 års lengde eller to 1-årige studium ved universitet eller høyskoler har generell studiekompetanse. Det samme gjelder søkerer med eksamen fra utdanning av tilsvarende omfang som er godkjent i samsvar med § 9 i lov om private høyskoler av 11. juli 1986 og/eller eksamen fra utdanning av tilsvarende omfang som har tilråding fra det tidligere Nasjonalt koordinerende utvalg for godkjenning av eksamener (NKU). Eksamen fra studium der opptakskravet ikke har vært basert på fullført videregående skole eller tilsvarende, kan ikke regnes med som eksamen nevnt ovenfor.

§4

Utenlandsk utdanning

Søkerer med utenlandsk utdanning må dokumentere bestått utdanning på nivå med norsk 3-årig videregående opplæring og i tillegg dokumentere kunnskaper i norsk med en av følgende prøver:

- 1) Eksamen fra læreplan i norsk som andre fremmedspråk med karakteren 3 til skriftlig og 4 til muntligprøve.
- 2) Eksamen fra trinn 3 i norsk for utenlandske studenter ved universitetene med karakteren 3.0 eller bedre.
- 3) Test i norsk for fremmedspråklige, høyere nivå ("Bergenstesten") med minimum 450 poeng.
- 4) Eksamen fra 1-årig høyskolestudium i norsk språk og samfunnskunnskap for utenlandske studenter med karakteren 3.0 eller bedre.

Universitetet eller høyskolen kan godta annen dokumentasjon av norskkunnskaper. Annen dokumentasjon kan f. eks. være norsk eller annet nordisk språk som morsmål, eller eksamen i norsk fra utenlandsk universitet eller høyskole.

Kravene til norskkunnskaper gjelder ikke for søkere som skal tas opp til engelsk-språklige utdanningsprogram (kvoteprogram), og studenter som tar del i europeiske utvekslingsprogram.

§5

Overgangsregler

- a) Fram til år 2000 vil kravet om 3-årig videregående opplæring jfr. §2 a) kunne dekkes av 3 år fullført og bestått videregående utdanning uten at disse utgjør et samlet løp.
- b) For fagene norsk, matematikk og samfunnslære regner disse fagkravene for å være oppfylt gjennom grunnkurs, VKI og VKII i studieretning for handels- og kontorlag dersom søkeren har bestått fagene norsk, matematikk, regnskapslære, engelsk, sosialøkonomi og organisasjonslære.
- c) For søkere som våren 1992 eller tidligere har tatt eksamen eller delprøver i samfunnsfag ved studieretning for allmenne fag, blir 5 uker mer godkjent. Dette kan omfatte geografi, historie og samfunnslære/samfunnskunnskap.
- d) Søkere som har fullført og bestått 3-årig videregående skole, studieretning for allmenne fag eller studieretning for handels- og kontorlag, har generell studiekompetanse. Det samme gjelder for søkere med bestått examen artium eller eksamen fra økonomisk gymnas.
- e) Søkere som før 1. juni 1997 er tatt opp til, eller kan dokumentere å ha fått en vurdering av sitt opptaksgrunnlag ved et universitet eller en vitenskapelig høgskole på grunnlag av annen høvelig utdanning (tidligere vei I, II og II vurderinger), eller er tatt opp med hjemmel i § 4 b) under punkt 20 i tidligere forskrift om opptak til regionale høgskoler av 12.12.91 (sist endra 22.12.93), har generell studiekompetanse.
- f) Søkere som før 1. juli 1998 har avsluttet og bestått Trygdeetatens ettårige videreutdanning for funksjonærer (DH1), har generell studiekompetanse.

§6

Ikrafttredelse

Forskrifta gjelder fra og med opptak til studieåret 1997/98, og avløser Midlertidig forskrift om generell studiekompetanse som grunnlag for opptak til universiteter og høgskoler av 20. november 1995.

Retningslinjer for opptak av privatister/deltidsstudenter

Ved Instituttene for informatikk, økonomi og samfunnsfag er i utgangspunktet alle forelesningene på grunnstudiene åpne for alle interesserte.

Det er ingen påmeldingsfrist for å kunne følge forelesninger ved høyskolen. Når forelesningenes art tilsier det, kan likevel høyskolens styre bestemme at visse forelesninger *ikke* er åpne for alle. Eventuelle begrensninger vil bli kunngjort ved oppslag.

Studiekompetanse

For alle kurs som inngår i **grunnstudiene** kreves generell studiekompetanse.

For kurs som inngår i **påbyggingsstudiene** er kravet fullført grunnutdanning - som står nevnt under de enkelte studier kursene inngår i.

Kostnader

Styret ved HSM har vedtatt at eksamenskandidater som ikke er opptatt som heltidsstudenter skal betale eksamensavgift for dekking av utgifter for å arrangere eksamen for denne gruppen. Hver eksamen koster kr 300,- i grunnavgift - pluss kr 100,- pr. vektall. I tillegg må privatistene betale en avgift på kr 395,- pr. semester (semesteravg. kr 300,-, kopinoravg. kr 45,-, papiravg. kr 50,-).

HSM refunderer *ikke semesteravgiften* - selv om eksamen ikke avlegges.

Refusjon av *eksamensgebyret* kan innvilges i særlige tilfeller:

- ved sykdom under eksamen, dokumentert ved legeattest
- dersom eksamen ikke blir arrangert (utsatt og ny eksamen).

Semesteravgift skal bare betales til én studentsamskipnad i Norge i løpet av semesteret. Vi må da ha dokumentasjon på at semesteravgift og evt. eksamensgebyr er betalt (oblat på studiebevis eller kvittering). *Uten slik dokumentasjon vil ikke eksamensoppmeldingen bli tatt til følge.*

Frist for betaling av semesteravgiften er 1. september for høstsemesteret og 1. februar for vårsemesteret.

Rett til å gå opp til eksamen

I følge lov om universiteter og høyskoler (§40) har alle som oppfyller de generelle og eventuelt spesielle opptakskrav og andre krav for å gå opp til eksamen, rett til å gå opp til eksamen. Dette gjelder også studenter som ikke er opptatt ved faget eller studiet. Oppmelding til faget kan likevel nektes dersom kandidaten ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller levert obligatoriske oppgaver som nevnt under de enkelte kurs. Se kursoversikten i studiehåndboken. Studiehåndboken selges hos ODIN Bok og Papir på høyskolen.

Frist for oppmelding til eksamen

For vårsemesteret er eksamensoppmeldingsperioden:

- 15. februar - **1. mars**

For høstsemesteret er eksamensoppmeldingsperioden:

- 15. september - **1. oktober**

Oppmelding til og **trekk** fra eksamen skal skje på egne skjema, som fås ved høgskolen. Frist for **trekk** er 1 uke før eksamen.

NB! Eksamen må avlegges ved Høgskolen i Molde.

Forskrift om eksamen ved Høgskolen i Molde

Vedtatt av styret for Høgskolen i Molde i møte 4.6.96, revidert 11. juni 1997 med hjemmel i Lov av 12. mai 1995 om universiteter og høgskoler, iverksatt 1.1.96.

NB! Høgskolen har siden denne forskriften ble vedtatt erstattet Avdeling for økonomi, informatikk og samfunnsfag og Avdeling for helsefag med Institutt for økonomi, Institutt for informatikk, Institutt for samfunnsfag og Institutt for helsefag. Der forskriften nevner avdeling må dette nå tolkes som det tilsvarende institutt.

§1

Virkeområde

Eksamensforskriften omfatter alle eksamener, skriftlig, muntlig eller praktiske prøver som gir grunnlag for fastsettelse av karakter på vitnemålet.

Forskriften gjelder alle eksamener i fag eller emner som inngår i studiene ved Høgskolen i Molde.

§2

Definisjoner

Rammeplan

Rammeplan er en nasjonal plan som beskriver mål, innhold og organisering av yrkesrettede studier. Rammeplaner fastsettes av departementet. Begrepet benyttes også for planer for mindre omfattende studier eller fag der departementet finner det ønskelig eller nødvendig å fastsette felles rammer.

Fagplan

Fagplan brukes som betegnelse for en plan med nærmere beskrivelse av innholdet i og organiseringen av utdanninger som er regulert av rammeplaner.

Studieplan

Studieplan er betegnelse for en plan som utarbeides for høgskoleutdanninger som ikke har sentralt fastsatte rammeplaner.

Studium

Et studium fører fram til en grad eller kandidateksamen med eget vitnemål.

Fag, kurs, emne

I denne forskrift er begrepene synonymer, og brukes om studieenheter av varierende omfang som inngår som en del av en grad eller et kandidatstudium.

Ordinær eksamen

Den første eksamen som holdes når undervisningen i et studium, fag, kurs eller emne er avsluttet.

Utsatt og ny eksamen

Utsatt eksamen er en eksamen som arrangeres for studenter som har vært syk eller hatt annet gyldig fravær ved ordinær eksamen.

Ny eksamen er en eksamen som arrangeres for studenter som har møtt til ordinær eksamen og strøket.

Privatist

En student som avlegger eksamen ved høgskolen uten å være opptatt på et fag eller studium.

§3

Adgang til eksamen

1. Ordinær eksamen avholdes ved utgangen av det semesteret undervisningen i faget, emne eller kurset avsluttes. Avdelingsstyret kan etter særskilt vurdering gjøre unntak for dette.
2. Retten til å gå opp til eksamen er fastsatt i §40 i Lov om universiteter og høgskoler.

Privatister har rett til å gå opp til eksamen etter nærmere regler når de fyller generelle og spesielle opptakskrav. Styret gir nærmere regler om hvilke studier eller fag privatister ikke har adgang til å avlegge eksamen i.

Privatister som avlegger eksamen må betale semesteravgift i henhold til lov og forskrifter, og eksamensgebyr i henhold til de satser som er vedtatt av styret for høgskolen.

3. Retten til å fortsette ved et studium kan reguleres ved særskilte krav for hvert enkelt studium. Slike krav fastsettes av avdelingsstyret og skal framgå av studie- og fagplan.
4. En student har ikke rett til å framstille seg til eksamen i samme fag mer enn tre ganger. For praksisstudier er det bare anledning til å framstille seg to ganger. I særlige tilfeller kan avdelingsstyret gjøre unntak fra disse bestemmelsene. Det at en student gjenstår med bare ett fag oppfattes ikke alene som et slikt særskilt tilfelle. *)

Når en student har avlagt eksamen på nytt, gjelder den beste karakteren.

*) Avdeling for økonomi, informatikk og samfunnsfag har vedtatt (sak 84/97) at "Det at en student gjenstår med bare et fag oppfattes ikke alene som et særskilt tilfelle".

5. En kandidat som har gjennomført et studium har rett til å framstille seg til eksamen inntil ett år etter normert studietid uten å betale eksamensgebyr som privatist.

Dersom studieplan eller fagplan er endret i mellomtiden, kan ikke kandidaten kreve å få avlegge eksamen etter tidligere gjeldende bestemmelser eller pensum. Når et fag endres eller går ut kan det arrangeres kun en ny eksamen inntil ett år etter siste ordinære eksamen etter gammel ordning.

§4

Utsatt og ny eksamen

1. Det arrangeres utsatt eksamen for studenter som har gyldig fravær ved ordinær eksamen. Sykdom eller andre tungtveiende forhold regnes som gyldig fravær. Fravær må dokumenteres skriftlig til høgskolen umiddelbart, eller så snart slik dokumentasjon kan framskaffes.
2. Det arrangeres ny eksamen for studenter som har strøket til ordinær eksamen når minimum 3 kandidater krever det.
3. Utsatt og ny eksamen er åpen kun for kandidater med gyldig fravær og kandidater som har strøket. Utsatt og ny eksamen kan arrangeres samtidig i påfølgende semester etter ordinær eksamensperiode.

§5

Oppmelding til eksamen

1. Studenter som er registrert og har betalt semesteravgift ved høgskolen kan melde seg opp til eksamen. Betaling av semesteravgift og eksamensoppmelding må skje innen fastsatte frister.
2. Ved studier som ikke har automatisk oppmelding, skal det være individuell, skriftlig oppmelding.
3. Den enkelte student er ansvarlig for at han/hun er oppmeldt til eksamen, og må selv kontrollere at eksamensmeldingen er korrekt registrert.
4. Trekk fra eksamen må skje skriftlig senest en uke før eksamen. Hvis fristen ikke overholdes og kandidaten ikke møter, regnes eksamen som ikke bestått, med mindre kandidaten kan dokumentere sykdom eller andre tungtveiende grunner for fravær.

§6

Eksamensform og omfang

1. Eksamensform og omfang skal være angitt i ramme-, fag-, eller studieplaner.
2. Det kan benyttes følgende eksamensformer:
 - * skriftlig eksamen
 - * muntlig eksamen
 - * hjemmeeksamen
 - * gruppeeksamen
 - * kombinasjoner av ovenfornevnte evalueringsformer
 - * praktiske prøver og arbeider
 - * framlegging av prosjekt e.l.

- * utført laboratoriearbeid, prosjektarbeid, praksisrapport, seminararbeid, rapporter eller annen dokumentasjon som inngår i sluttevalueringen i et fag, emne, kurs eller gir grunnlag for fastsettelse av selvstendig karakter på vitnemålet.
3. Avdelingsstyret kan godkjenne andre eksamensformer.

§7

Fritak fra eksamen

1. En student skal få fritak fra eksamen eller prøver når det godtgjøres at tilsvarende eksamen eller prøve er avlagt ved samme eller annen institusjon.
2. Avdelingsstyret avgjør saker om fritak etter uttalelse fra fagmiljøet.

§8

Bruk av hjelpemidler under eksamen

1. Hjelpemidler under eksamen kan omfatte alle skrevne og trykte hjelpemidler, tegneutstyr og kalkulator. Kalkulator skal utgjøre en enkelt gjenstand, minne skal være tomt. Det tillates heller ikke utstyr for tilkobling til lysnett, magnetkort, bånd/utskriftsenhet eller andre kalkulatorer.
2. Oversikt over tillatte hjelpemidler ved ulike eksamener skal kunngjøres ved oppslag før eksamen, i tillegg til at det skal påføres eksamensoppgaven.
3. Overtrødelse av bestemmelsene om hjelpemidler betraktes som fusk.

§9

Eksamen under særlige vilkår

Kandidater som av medisinske eller andre tungtveiende grunner har behov for spesiell tilrettelegging under eksamen, kan få dette etter søknad. Behovet må dokumenteres med legeattester eller attester fra andre sakkyndige.

Søknad må om mulig leveres samtidig med eksamensoppmelding, eller minimum 1 måned før eksamen ved automatisk eksamensoppmelding.

§10

Vurdering - karaktersystem

1. Ved eksamen, prøver eller annen vurderingsform skal det normalt benyttes karakterer med en skala fra 1.0 til 6.0 med 1.0 som beste karakter. Det benyttes intervaller på 0.1 med mindre rammeplanen bestemmer en annen gradering. Det kreves karakteren 4.0 eller bedre for at eksamen skal være bestått. Kandidater som ikke oppnår 4.0 eller bedre får oppgitt "Ikke bestått".
2. Karakterbetegnelsen Bestått/Ikke bestått kan benyttes på eksamener, laboratorie- og prosjektarbeid, seminararbeid og praksisrapporter som inngår i grunnlaget for en selvstendig karakter, men bare i et omfang som samlet ikke overstiger halve fageksamen, eventuelt halvparten av de eksamener som gir grunnlag for grad.

3. Regler for beregning av endelig karakter for fageksamen som består av mer enn en emneeksamen, fastsettes av avdelingsstyret og tas inn i fagplaner, studieplaner og studiehåndboka.

§11

Sensur

1. Regler om sensur framgår av lovens §50 nr. 2, 4 og 5.
2. Avdelingsstyret selv oppnevner eksterne sensorer.

Ekstern sensor må ha minst en av følgende kvalifikasjoner:

- * være ansatt på høgskolelektor-/amanuensisnivå eller høgere nivå ved universitet, høgskole eller annen forskningsinstitusjon
 - * på annen måte ha dokumentert vitenskapelig kompetanse på samme nivå
 - * ha erfaring som sensor i vedkommende fag ved universitet/høgskole
 - * gjennom yrkespraksis være særlig kvalifisert innen vedkommende fag.
3. Kravet om ekstern sensur gjelder ikke ved vurdering av forprøver og praksis.
 4. Sensur skal foreligge innen tre uker dersom ikke særskilte grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid.
 5. Sensur kunngjøres ved oppslag.

§12

Klage over formelle feil ved eksamen

1. Klage over formelle feil ved eksamen skal behandles av høgskolens klagenemnd, jfr. lovens §51.
2. Begrunnet klage sendes til høgskolens administrasjon som legger den fram for klagenemnda.

§13

Begrunnelse for klage over karakterfastsetting

1. Kandidaten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Begrunnelsen skal gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg. Krav om begrunnelse må settes fram innen 2 uker etter at sensuren er kunngjort.
2. En kandidat har rett til å levere en skriftlig klage over karakteren for sin prestasjon innen tre uker etter at karakteren er kunngjort. Klagen bør begrunnes. Ny sensurering skal da foretas. Ny sensur kan skje til gunst eller ugunst for klageren. En bestått karakter kan endres til ikke bestått, og omvendt. Karakter for muntlig besvarelse kan ikke påklages.
3. Resultatet etter ny sensur er endelig.

§14

Vitnemål og karakterutskrift

1. Studenter som oppfyller de samlede utdanningskrav til en grad eller yrkesutdanning kan få utstedt vitnemål. For eksamener som utgjør en del av en grad utstedes det en karakterutskrift.
2. Vitnemål utstedes normalt bare dersom minst halvparten av vektallene er tatt ved Høgskolen i Molde
3. Vitnemål skal gi opplysninger om:
 - * hvilken utdanning som er gjennomført
 - * tidspunkt for fullført utdanning
 - * hvilken tittel eller grad som er oppnådd
 - * navn og vektall for kurs/fag med avsluttende vurdering
 - * tidspunkt (semester/år) for avlagt eksamen i de enkelte kurs som inngår i studiet
 - * hvilke kurs/fag kandidaten har fått fritak/godkjenning for på grunnlag av tidligere utdanning
 - * tittel på større skriftlige oppgaver
 - * karaktersystemet
4. Dersom studenten tar eksamen i fag, emner eller kurs som delvis dekker hverandre, skal vektall reduseres. Slik vektallsreduksjon avgjøres av avdelingsstyret etter tilråding fra det aktuelle fagmiljøet. Vektallsreduksjonen skal foretas i det faget, emnet eller kurset som gir det gunstigste resultatet for studenten.
5. Studenter som har avlagt eksamen i enkelte emner eller kurs kan få karakterutskrift for dette. Det er ikke anledning til å stryke enkeltkurs eller fag fra karakterutskriften.

§15

Utfyllende bestemmelser

Det enkelte avdelingsstyret kan vedta utfyllende regler til denne forskrift om særlige bestemmelser for eksamener i bestemte studier.

§16

Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft 1.8.96.

Prosedyre for klage over karakterfastsetting ved eksamen

Ifølge den nye loven om universiteter og høyskoler (§50 og §52) har kandidaten to mulige veier å gå når han er misfornøyd med bedømmelsen av en eksamensbesvarelse.

1. Be om begrunnelse for karakterfastsettingen

Krav om begrunnelse må settes fram innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, og aldri mer enn tre uker etter kunngjøringen av karakteren. Begrunnelsen kan gis skriftlig eller muntlig innen to uker etter at kandidaten har bedt om det.

Dersom de opprinnelige sensorene finner å ville sette en bedre karakter, må dette begrunnes skriftlig.

Dersom kandidaten ønsker å klage etter å ha fått en begrunnelse, må dette gjøres innen tre uker etter at begrunnelsen er gitt.

Klagen går direkte til en ny kommisjon.

2. Direkte klage over karakterfastsetting

Kandidaten kan klage skriftlig over karakterfastsettingen innen tre uker etter at eksamensresultatet er kunngjort. Klagen blir sendt direkte til en ny kommisjon til ny vurdering.

Retningslinjer ved søknad om å fravike studieplanen ved instituttene for informatikk, økonomi og samfunnsfag

Vedtatt av styret for Høgskolen i Molde i møte 7. november 1995 (sak 61/95).

Søknader fra studenter ved instituttene for økonomi, informatikk og samfunnsfag om å fravike studieplanens krav til *obligatoriske kurs* skal avgjøres av det *institutt* som studiet er lagt under. Denne beslutningsmyndigheten kan ikke delegeres videre. Det skal normalt innhentes uttalelse fra studieleder.

Styret godkjenner at myndighet til å avgjøre søknader om å ta inn i studiet andre *valgfag* enn dem som er godkjent i studieplanen kan delegeres til *studieleder* for det studiet søknaden gjelder. Det forutsettes at studieleders avgjørelse treffes i samråd med det berørte institutt (de berørte institutt).

Forskrift om krav til bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved universiteter og høyskoler

Fastsatt av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 23. desember 1999 med hjemmel i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler §45 nr. 1, jf. kongelig resolusjon 10. mai 1996, punkt II.

§ 1

Virkeområde

Forskriften omfatter krav og myndighet knyttet til bestemmelser om bredde og fordypning for grader og yrkesutdanninger ved institusjoner under lov om universiteter og høyskoler.

§ 2

Krav til cand.mag.-grad

Graden candidata/candidatus magisterii (cand.mag.-grad) oppnås på grunnlag av

a) fire års normert studietid for

- grad med faglig tyngde innenfor historisk-filosofiske og samfunnsvitenskapelige fag eller generelt sammensatt grad ved universitetene
- grad ved de statlige høyskolene, kunsthøyskolene, Norges idrettshøyskole og Norges musikkhøyskole,

og må omfatte eksamen i ett fag/studium som svarer til to semestres normert studietid og ett fag/studium som svarer til tre semestres normert studietid. 4-årig lærerutdanning tilfredsstiller kravet til cand.mag.-grad dersom det inneholder en faglig enhet på minst to semestre. Pedagogikk som slik enhet må bestå av eksamener ut over obligatorisk studieenheter i faget.

b) tre og et halvt års normert studietid for grad med faglig tyngde innenfor realfag ved universitetene og Norges landbrukshøyskole,

og må enten omfatte eksamener i emner på til sammen 30 vekttall som samlet utgjør en emne- og studieretningsgruppe i ett realfag, eller eksamen i en emnegruppe i ett realfag og eksamen i ytterligere en emnegruppe innenfor realfag eller et annet studium av tilsvarende omfang, jf. forskriftens §4 b. Institusjonens styre godkjenner emne- og studieretningsgrupper.

Examen philosophicum skal inngå i grunnlaget for cand.mag.-grad ved universitetene. Styret kan fastsette regler om unntak, og om eventuelt krav om påbyggingsstudium for examen philosophicum.

Examen philosophicum kan inngå i grunnlaget for cand.mag.-grad ved statlig høyskole, vitenskapelig høyskole og kunsthøyskole, men er ikke et obligatorisk krav.

Kravet i cand.mag.-grad dekkes også av enheter som har en studietid ut over henholdsvis ett år/20 vekttall og ett og et halvt år/30 vekttall, jf. § 4 c og d-e nedenfor. For cand.mag.-grad med faglig tyngde innenfor realfag må krav om godkjenning som emnegruppe/studieretningsgruppe være oppfylt.

Eksamensenheter med omfang ett semester/10 vekttall eller mindre innenfor samme fagområde kan samlet godkjennes som enhet i cand.mag.-grad etter nærmere regler fastsatt av styret.

Vitnemål om cand.mag.-grad utstedes av institusjon der det er avlagt eksamen(er) tilsvarende minst to semestres studietid.

§ 3

Krav til øvrige grader m.m.

a) Gradene

candidata/candidatus philologiae (cand.philol.),
candidata/candidatus rerum politicarum (cand.polit.),
candidata/candidatus scientiarum (cand.scient.),
candidata/candidatus sanitatis (cand.san.) og
candidata/candidatus musicae (cand.musicae)

oppnås på grunnlag av cand.mag.-grad/adjunktkompetanse eller tilsvarende, og hovedfagseksamen i henholdsvis historisk-filosofiske fag, samfunnsvitenskapelige fag, realfag, teknologiske fag og idrettsfag, helsefag eller musikkfag ved de institusjonene som kan tildele slik grad, jf. forskrift av 10. mai 1996 nr. 420.

Graden hovedfagskandidat oppnås på grunnlag av cand.mag.-grad/adjunktkompetanse eller tilsvarende, og hovedfagseksamen ved de statlige høyskoler som kan tildele slik grad, jf. forskrift av 10. mai 1996 nr. 420.

I hovedfagseksamen skal det inngå en selvstendig vitenskapelig og/eller kunstnerisk arbeid (hovedfagsoppgave). Styret kan fastsette nærmere bestemmelser om krav til omfang m.m.

b) For øvrige grader og for yrkesutdanninger som det ikke er fastsatt rammeplan for, fastsettes eventuelle krav til bredde og fordypning av styret ved institusjon som kan gi slike grader og yrkesutdanninger, jf. forskrift av 10. mai 1996 nr. 420.

§ 4

Studieenheter

Studieenheter som kan inngå i grunnlaget for gradene under §§ 2 og 3 er:

- a) eksamen fra studier med normert studietid på **ett semester/10 vekttall** som semesteremne, halvårsenhet, halvårig studium, halvårig påbyggingsstudium/videreutdanning
- b) eksamen fra studier med normert studietid på **to semestre/20 vekttall** som grunnfag, emnegruppe, årsenhet, årsstudium, ettårig utdanningsprogram, ettårig yrkesutdanning/påbyggingsstudium/videreutdanning
- c) eksamen fra studier med normert studietid på **tre semestre/30 vekttall** som mellomfag, årsheter/årsstudier/grunnfag med tilhørende halvårig påbyggingstudium/videreutdanning, mellomfagstillegg som bygger på grunnfag eller tilsvarende, studieretningsgruppe som bygger på emnegruppe eller tilsvarende
- d) eksamen fra studier med normert studietid på **fire semestre/40 vekttall** som storfag, årsheter/årsstudier/grunnfag med tilhørende ettårig påbyggingsstudium/videreutdanning, toårig yrkesutdanning, toårig høgskolekandidatutdanning, andre toårig studium
- e) grader yrkesutdanninger og annen utdanning med normert studietid på **2 ½-4 år**.
- f) hovedfagseksamen som bygger på kunnskapsgrunnlag med omfang tilsvarende **tre semestres** studietid/mellomfag eller tilsvarende, med normert studietid på **fire semestre** til gradene cand.philol, cand.polit, cand.san, cand.musicæ og hovedfagskandidat, og **tre til fire semestre** til graden cand.scient.

Mindre eksamensenheter og deler av utdanninger kan inngå i grunnlaget for gradene etter nærmere regler fastsatt av styret.

REGISTER, FAGOMRÅDER

Administrative fag

- A♣105 Stats- og kommunalkunnskap, 2 vt.
- A♣150 Organisasjon, 4 vt.
- A♣400 Strategisk ledelse, 2 vt.
- A♣505 Kunnskap og kompetanse, 5 vt.
- A♣525 Vitenskapsteori og metode, 3 vt.
- A♣615 Innovasjon og teknologi, 5 vt.
- A♣620 Etikk, 2 vt.

Akvakulturfag

- Ak100 Oppdrettsbiologi, 3 vt.
- Ak105 Innføring i kjemi, 2 vt.
- Ak205 Internasjonal akvakultur, 2 vt.
- Ak210 Kvalitet og marked, 2 vt.
- Ak250 Oppdrettsøkonomi, 2 vt.
- Ak301 Fiskeemæring I, 3 vt.
- Ak305 Matfiskproduksjon og produksjonsstyring, 4 vt.
- Ak324 Settefiskproduksjon, 2 vt.
- Ak340 Fiskehelse, 2 vt.
- Ak350 Avlsarbeid, 2 vt.
- Ak400 Fiskeemæring II, 2 vt.
- Ak435 Prosjektoppgave, 2, 4 eller 6 vt.

Bedriftsøkonomiske fag

- Bø001 Forkurs i regnskap, 0 vt.
- Bø100 Innføring i bedriftsøkonomi, 2 vt.
- Bø101 Innføring i investeringsanalyse, 2 vt.
- Bø200 Finansregnskap med analyse, 2 vt.
- Bø310 Finansregnskap med årsoppgjør I, 4 vt.
- Bø330 Innføring i markedsføring, 2 vt.
- Bø350 Bedriftsøkonomisk analyse II, 4 vt.
- Bø430 Operasjonsanalyse, 2 vt.
- Bø440 Finansiell modellering, 2 vt.
- Bø520 Strategi og ledelse, 2 vt.
- Bø530 Økonomisk styring, 4 vt.
- Bø540 Videregående finansregnskap, 2 vt.
- Bø550 Prosjektoppgave i finansiell styring, 6 vt.
- Bø570 Anvendt finansiering, 4 vt.
- Bø625 Finansieringsteori, 4 vt.

Bø630 Finansregnskap med årsoppgjør II, 5 vt.
Kan40 Kandidatoppgave for Øk.adm.studenter, 2 vt.

Informatikkfag

In102 Grunnkurs i databehandling, 2 vt.
In105 Menneske-maskin kommunikasjon, 4 vt.
In113 Drift av PS-systemer, 2 vt.
In135 Datamodellering og databaser, 4 vt.
In136 Databaseprosjekt, 2 vt.
In140 Systemering, 4 vt.
In150 Programmering, 4 vt.
In151 Programmeringspraksis, 4 vt.
In160 Videregående programmering, 4 vt.
In204 eHandelsystemer, 4 vt.
In212 Objektorientert utvikling, 4 vt.
In220 Grafisk databehandling, 4 vt.
In230 Datamaskinarkitektur, 4 vt.
In240 Operativsystemer, 4 vt.
In270 Datakommunikasjon, 4 vt.
In295 Algoritmer og datastrukturer, 4 vt.
In330 Programmeringsspråk og kompilorteknikk, 4 vt.
In350 Dokumentbehandling og informasjonsstyring, 4 vt.
In380 Robuste og sikre systemer, 4 vt.
In500 Hovedoppgave, 10 vt.
In520 Prosjektoppgave, nettsystemer, 6 vt.
In530 Prosjektoppgave, systemutvikling, 6 vt.
In601 Databaseapplikasjoner, 4 vt.
In725 Prosjektstyring, 2 vt.
In730 Utvikling av material- og produksjonsstyringssystemer (MPS), 4 vt.

Juridiske fag

Ju215 Forvaltningsrett, 5 vt.
Ju300 Rettslære I, 4 vt.
Ju400 Skatterett I, 2 vt.
Ju500 Skatterett II, 4 vt.
Ju510 Rettslære II, 2 vt.
Ju605 Arbeidsrett, 5 vt.

Logistikkfag

Lo200 Industriell kjøpsadferd, 2 vt.
Lo205 Elektronisk handel, 4 vt.
Lo300 Innføring i logistikk, 2 vt.
Lo501 Styringsmodeller i logistikk I, 4 vt.

Lo505 Innkjøpsledelse, 2 vt.
Lo510 Verdikjedeanalyse, 2 vt.
Lo525 Kvalitetsledelse, 2 vt.
Lo530 Distribusjonsplanlegging, 2 vt.
Lo600 Simulering av logistikksystemer, 2 vt.
Lo605 Case- og metode i logistikk, 4 vt.
Lo620 Ruteplanlegging, 2 vt.
Lo645 Anvendt logistikk, 2 vt.
Lo701 Styringsmodeller i logistikk II, 6 vt.
Lo702 Innkjøps- og forsyningsteori, 4 vt.
Lo900 Seminarrekke i logistikk, 4 vt.
Lo901 Modellering og heltallsprogrammering, 3 vt.
Lo905 Bruk av statestikkpakker, 1 vt.
Lo910 Proposal, 2 vt.
Lo950 Mastergradsoppgave, 10 vt.
Lo955 Forecasting, 2 vt.

Matematiske fag

Mk001 Forkurs i matematikk, 0 vt.
Mk002 Støttekurs i matematikk, 1 vt.
Mk101 Innføring i matematikk, 2 vt.
Mk121 Matematiske metoder, 5 vt.
Mk130 Grunnkurs i statistikk, 5 vt.
Mk202 Diskret matematikk, 2 vt.
Mk211 Numeriske metoder, 3 vt.
Mk231 Statistikk I, 2 vt.
Mk240 Lineær algebra, 5 vt.
Mk261 Anvendt statistikk, 5 vt.
Mk332 Statistikk II, 3 vt.

Revisjonsfag

Re300 Revisjon I, 2 vt.
Re500 Revisjon II, 5 vt.
Re510 Offentligrettet revisjon og regnskap, 4 vt.

Språkfag

Sp301 Engelsk I - for næringslivet, 2 vt.
Sp302 Engelsk II - for næringslivet, 2 vt.
Sp311 Tysk I – for næringslivet, 2 vt.
Sp315 Norsk I - språk og kultur ,2 vt.

Statsvitenskapelige fag

Sv005 Aktuelle politiske emner, 0 vt.

- Sv100 Det norske politiske og administrative system, 4 vt.
- Sv112 Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk, 4 vt.
- Sv120 Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer, 4 vt.
- Sv202 Komparativ og internasjonal politikk, 4 vt.
- Sv203 Organisasjonsteori og offentlig politikk, 4 vt.
- Sv310 Mellomfag i statsvitenskap, 10 vt.
- Sv315 Mellomfag i offentlig administrasjon, 10 vt.

Samfunnsøkonomiske fag

- Sø110 Makroøkonomi, 2 vt.
- Sø210 Mikroøkonomi, 2 vt.
- Sø300 Offentlig økonomi, 2 vt.
- Sø410 Makroøkonomi II, 2 vt.
- Sø420 Miljø- og ressursøkonomi, 2 vt.
- Sø510 Konkurransestrategi, 2 vt.

Transportfag

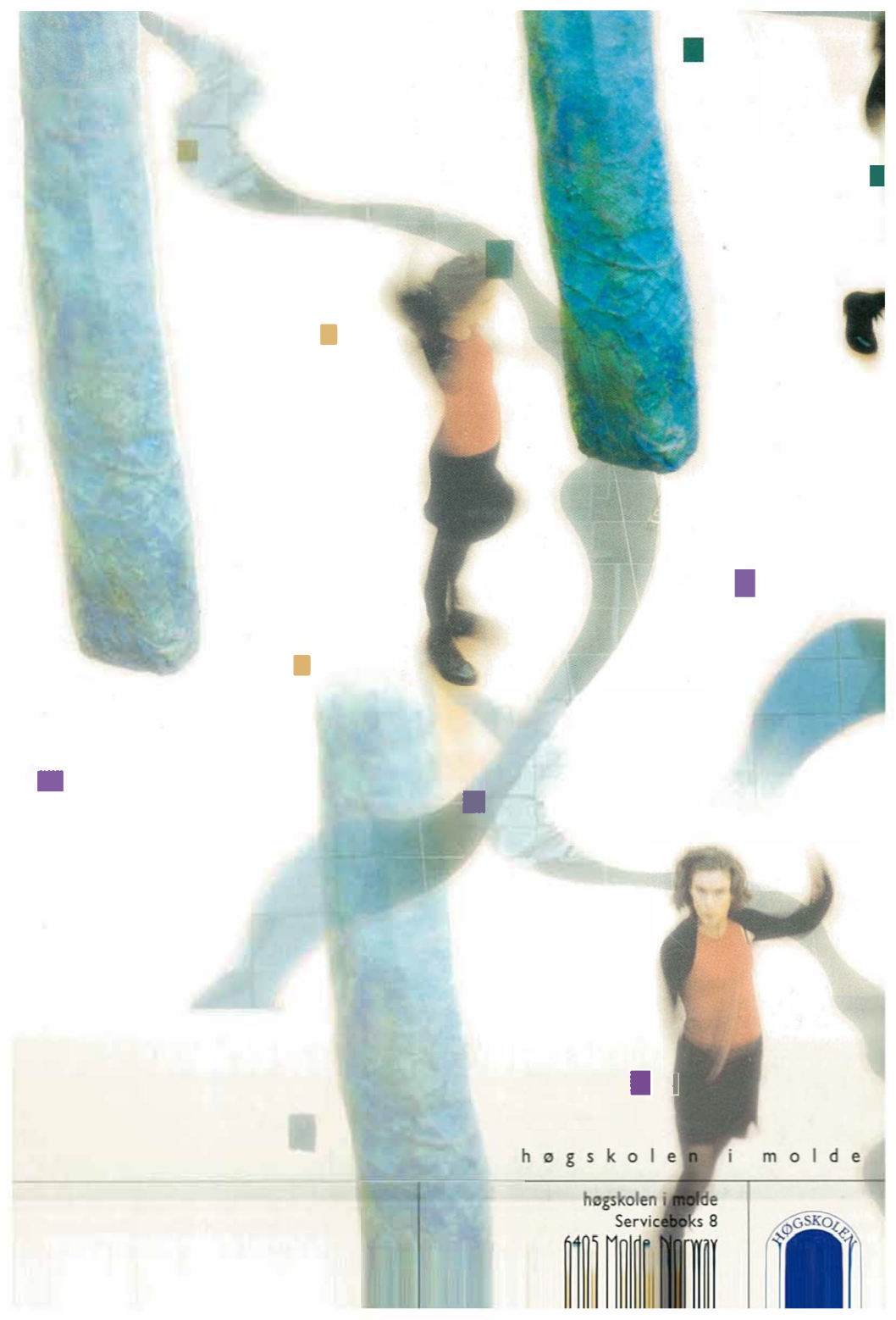
- Tr210 Transport- og lagerteknikk, 2 vt.
- Tr310 Transportøkonomi, 4 vt.
- Tr400 Transport og lokalisering, 2 vt.
- Tr410 Kollektivtransport, 4 vt.
- Tr440 Transportplanlegging, 4 vt.
- Tr450 Kyst- og luftfart, 2 vt.
- Tr490 Utplassering i bedrift, 10 vt.
- Tr500 Europeisk transportpolitikk, 2 vt.
- Tr520 Internasjonale transport og distribusjon, 2 vt.
- Tr530 Konsekvensanalyser, 4 vt.
- Tr560 Transportmodeller, 2 vt.
- Tr605 Case og metode i transport, 4 vt.
- Tr610 Godstransport, 2 vt.
- Tr650 Prosjektoppgave, 6 vt.
- Tr815 Internasjonal skipsfart, 4 vt.
- Tr900 Dissertation M.Sc., 22 ECTS

Alfabetisk kursregister

Aktuelle politiske emner, Sv005	177
Algoritmer og datastrukturer, In295	137
Anvendt finansiering, Bø570	126
Anvendt logistikk, Lo645	156
Anvendt statistikk, Mk261	167
Arbeidsrett, Ju605	148
Avlsarbeid, Ak350	114
Bedriftsøkonomisk analyse II, Bø350	120
Bruk av statistikkpakker, Lo905	160
Case og metode i logistikk, Lo605	155
Case og metode i transport, Tr605	193
Databaseapplikasjoner, In601	142
Databaseprosjekt, In136	131
Datakommunikasjon, In270	137
Datamaskinarkitektur, In230	136
Datamodellering og databaser, In135	131
Det norske politiske og administrative system, Sv100	177
Diskret matematikk, Mk202	165
Dissertation M.Sc, Tr900	196
Distribusjonsplanlegging, Lo530	154
Dokumentbehandling og informasjonsstyring, In350	138
Drift av PC-Systemer, In113	130
E-handelsystemer, In204	134
Elektronisk handel, In205	150
Engelsk I – for næringslivet, Sp301	172
Engelsk II - for næringslivet, Sp302	173
Etikk, Ad620	108
Europeisk transportpolitikk, Tr500	191
Finansiell modellering, Bø440	122
Finansieringsteori, Bø625	126
Finansregnskap med analuse, Bø200	117
Finansregnskap med årsoppgjør I, Bø310	118
Finansregnskap med årsoppgjør II, Bø630	127
Fiskeernæring I, Ak301	111
Fiskeernæring II, Ak400	114
Fiskehelse, Ak340	113
Forecasting, Lo955	161
Forkurs i matematikk, Mk001	162
Forkurs i regnskap, Bø001	116
Forvaltningsrett, Ju215	144
Godstransport, Tr610	194
Grafisk databehandling, In220	135
Grunnkurs i databehandling, In102	129
Grunnkurs i statistikk, Mk130	165

Hovedoppgave, In500	140
Industriell kjøpsadferd, Lo200	149
Innføring i bedriftsøkonomi, Bø150	116
Innføring i investeringsanalyse, Bø101	117
Innføring i kjemi, Ak105	109
Innføring i logistikk, Lo300	151
Innføring i markedsføring, Bø330	119
Innføring i matematikk, Mk101	164
Innkjøps- og forsyningsteori, Lo702	158
Innkjøpsledelse, Lo505	152
Innovasjon og teknologi, Ad615	107
Internasjonal akvakultur, Ak205	110
Internasjonal skipsfart, Tr815	195
Internasjonale transporter og distribusjon, Tr520	192
Introduksjon til logistikk og transportøkonomi, Lo110	149
Kandidatoppgave for Øk. adm. studenter, Kan40	128
Kollektivtransport, Tr410	188
Komparativ og internasjonal politikk, Sv202	179
Konkurransestrategi, Sø510	186
Konsekvensanalyser, Tr530	192
Kunnskap og kompetanse, Ad505	106
Kvalitet og marked, Ak210	110
Kvalitetsledelse, Lo525	153
Kyst- og luftfart, Tr450	190
Lineær algebra, Mk240	166
Makroøkonomi II, Sø410	184
Makroøkonomi, Søl10	182
Mastergradoppgave, Lo950	160
Matematiske metoder, Mk121	164
Matfiskproduksjon og produksjonsstyring, Ak305	112
Mellomfag i offentlig administrasjon, Sv315	181
Mellomfag i statsvitenskap, Sv310	180
Menneske-maskin kommunikasjon, In105	130
Mikroprosessorteknikk, In625	142
Mikroøkonomi, Sø210	182
Miljø- og ressursøkonomi, Sø420	185
Modellering og heltallsprogrammering, Lo901	159
Norsk I - språk og kultur, Sp315	176
Numeriske metoder, Mk211	166
Objektorientert utvikling, In212	135
Offentlig økonomi, Sø300	184
Offentligrettet revisjon og regnskap, Re510	170
Operasjonsanalyse, Bø430	121
Operativsystemer, In240	136
Oppdrettsbiologi, Ak100	109
Oppdrettsøkonomi, Ak250	110
Organisasjon, Ad150	104
Organisasjonsteori og offentlig politikk, Sv203	179

Politisk teori, tilnæringsmåter og grunnlagsproblemer, Sv120	178
Programmering, In150	133
Programmeringspraksis, In151	133
Programmeringsspråk og kompilorteknikk, In330	138
Proposal, Lo910	160
Prosjektoppgave i finansiell styring, Bø550	125
Prosjektoppgave, Ak435	115
Prosjektoppgave, nettsystemer, In520	141
Prosjektoppgave, Systemutvikling, In530	141
Prosjektoppgave, Tr650	194
Prosjektstyring, In725	143
Rettslære I, Ju300	144
Rettslære II, Ju510	147
Revisjon I, Re300	168
Revisjon II, Re500	168
Robuste og sikre system, In380	139
Ruteplanlegging, Lo620	156
Samferdselsplanlegging, Tr440	189
Samfunnsvitenskapelig metode og statistikk, Sv112	178
Seminarrekke i logistikk, Lo900	158
Settefiskproduksjon, Ak324	112
Simulering av logistikksystemer, Lo600	154
Skatterett I, Ju400	145
Skatterett II, Ju500	146
Statistikk I, Mk231	166
Statistikk II, Mk332	167
Stats- og kommunalkunnskap, Ad105	104
Strategi og ledelse, Bø520	123
Strategisk ledelse, Ad400	105
Styringsmodeller i logistikk I, Lo501	151
Styringsmodeller i logistikk II, Lo701	157
Støttekurs i matematikk, Mk002	163
Systemering, In140	132
Transport- og lagerteknikk, Tr210	187
Transport og lokalisering, Tr400	188
Transportmodeller, Tr560	193
Transportøkonomi, Tr310	187
Tysk I - for næringslivet, Sp311	174
Utplassering i bedrift, Tr490	190
Utvikling av material og produksjonsstyringssystemer (MPS), In730	143
Verdikjedeanalyse, Lo510	152
Videregående finansregnskap, Bø540	124
Videregående programmering, In160	134
Vitenskapsteori og metode, Ad525	106
Økonomisk styring, Bø530	124

høgskolen i molde

høgskolen i molde
Serviceboks 8

6405 Molde Norway

